

Ціна 3.00 дол.

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XLIV

СІЧЕНЬ -- 1993 -- JANUARY

No. 514

NOWI DNI

A Ukrainian Monthly published
every month except August by
the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada
Адреса "Нових Днів":

NOWI DNI

P.O. Box 400, Stn "D"
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9

Publications Mail Registration Number 1668
International Standard Serial Number
ISSN 0048-1017

Editor-in-Chief: M. Dalney
Business & Advertising manager:

A. Horhota
diasporiana.org.ua

1 YEAR SUBSCRIPTION --

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:

CANADA: \$30.00
U.S.A.: \$30.00 US

Австралія: \$38.00 австралійських

ІНШІ КРАЇНИ

\$30.00 American or equivalent
Авіапоштою: \$70.00 (в Австралії \$85.00)

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

ALBERTA -- АЛЬБЕРТА:

E. Krasnoshtan
4510 - 106 St., #208
Edmonton, Alberta T6H 4X2
Tel.: 437-7098

AUSTRALIA -- Австралія:

F. Habelko,
61 Lawson Ave.,
Frankston 3199, VIC. Australia
Tel.: 03-783 7782

M. Waksutenko,
28 Alguna Cres.,
Rostevor, S.A. 5073

GR. BRITAIN -- ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko,
34 Gibbon Rd.
London W3 7AF England

Засновник і редактор 1950-1969 П.К. Волиняк

Видає Спілка "НОВІ ДНІ" з обм. відповіальністю

Мар'ян Дальний -- головний редактор

Редколегія: Іл. Бондарчук, Тоня Горохович, Василь Гришко,
Мар'ян Дальний -- редактор, Олексій Коновал.

Адміністратор і Оголошення -- Ада Горгота

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Антоніна Листопад -- ПАРАСТАС -- 33	1
Оксана Соловей -- БРАМИ	3
Богдан Трач -- ПРОЗРІННЯ	4
Богдан Чепурко -- ДОВГИЙ ШЛЯХ СПОКУТИ	6
Юрій Шевельов -- УКРАЇНА -- ЕВРОПА -- КУЛЬТУРА -- ПОСМИШКА	10
Дмитро Обяк -- БІЛЬШЕ ЗАПИТАНЬ, АНІЖ ВІДПОВІДЕЙ	13
Андрій Білинський -- У БОРОТЬБІ ЗА ПРАВДУ	17
Журнал "Україна", Спілка офіцерів України -- РОЗБЕРЕМО БАРИКАДИ РОЗБРАТУ...	20
Вітольд Кирилюк -- ЗДАЄТЬСЯ, РОЗВИДНЯЄТЬСЯ!	21
Секретаріат ЦК УДРП -- ПОЗИЦІЇ	22
Юхим Красноштан -- ЖИТТЯ ПРОЖИТИ -- НЕ ПОЛЕ ПЕРЕЙТИ	23
Ярослав Стех -- ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЖИТТЯ Гр. СКОВОРОДИ	26
Олександра Ю. Копач -- СПОМИН ПРО ЛИЦАРЯ У ЖИТТІ	28
Володимир Кулик -- У ВІНОК ШАНИ ТА ПАМ'ЯТИ ВЧЕНОМУ...	29
Ірина Дибко Филипчак -- МОЯ ПАМ'ЯТЬ ПРО ОСОБЛИВУ ЛЮДИНУ	30
Ігор Бардин -- СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНСЬКИХ ЮРИСТІВ	31
Яр Славутич -- КАНАДСЬКИЙ РОМАН УЛАСА САМЧУКА	33
Є. Слонівський -- ПРО УКРАЇНСЬКУ ШЕКСПІРІЯНУ НА ЗАХОДІ	35
Осип Зінкевич -- НОВА КНИЖКА ПЕТРА БАЛЕЯ	37
Ростислав Доценко -- ДУМКИ ПРОТИ НОЧІ	37
Василь Мельник -- ТАТОВА ЖУРА	38
Ро-КО -- "НЕ ПЕРЕЖИВАЙТЕ!"	38
А. С-вій, А. Листопад, Гр. Корніенко, А.В. Бойко, Ів. Халіва -- ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ	40

На першій стор. обкладинки: Свято Богоявлення у Києві на Дніпрі 1992 року. (Прислав Я. Скрипник)

Дуже дякуємо приятелям і читачам за добре побажання.

Не маючи змоги відповісти кожному зокрема, сердечно вітаємо всіх на сторінках журналу та бажаємо радісних Свят і гаразду, щастя, здоров'я в Новому Році!

Ада і Мар'ян Горготи, Торонто

- Передруки і переклади дозволені за поданням джерела.
- Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції.
- Незамовлених матеріалів редакція не повертає.
- Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправляти мову та скорочувати надіслані матеріали.

Література, мистецтво, наука, суспільне життя

Антоніна ЛИСТОПАД

ПАРАСТАС -- 33

...Цієї осені і майбутньої весни мають щодня правитися
молебні не тільки в соборах і церквах, але, насамперед, у
наших душах і щоночі повинні горіти поминальні свічки по
тих мільйонах закатованих голодом, страшніше якого не
було в світі. 16 жовтня я провела в Українському Будинку
літератора в Києві свій авторський вечір "Зняті з хреста"
-- парастас-33, на якому презентувала рукопис своєї книжки
з одноіменною назвою, видати яку, на жаль, до 60-річної
Тризни неспромога. Тож хай хоч оця добірочка із 130 віршів
нагадає Вам про загиблі українські душі і ВСЯ українська
діаспора разом із мною запалить ту поминальну свічку і
відправить у своїх душах ІМ парастас.

Краснодон на Луганщині,
11 листопада '92

НАВМИСНИЙ ГОЛОД

То був страшний навмисний голод!
Стріла була така нищівна...
Щоби згромадити стодолу
Колгоспної катівні.

...То був страшний навмисний злочин.
Такого ще земля не знала.

Закрили Україні очі.
І душу міцно зав'язали.

Сліпу, пустили страцювати.
Луна ще досі в оболонях.
Здичавіла вкраїнська хата
На березі своїх агоній...

Зомліли навіть поторочі.
І відвернулись Голіафи.
То був такий Державний Злочин...
Здригнулась навіть мертві Кафа.

Мерцями всіялося поле.
Ні хрестика, і ні могили.
То був такий навмисний голод!
Чи, Боже, й Ти вже був безсилий?!

* * *

Умирали переважно сільські люди.
То хай би в кожному селі був свій
пам'ятник.

Лозенко Віра

Вже Пам'ятник є.
У старім Вінниці.
Подбала Канада. О святість Псалма!

А в нас лише стогін на сивій березі.
І навіть могил їм ще досі нема.

Америка церкву вже їм збудувала.
І править молебень тим душам сама.
А в нас лише вітер співає хурали.
А в нас і хреста їм ще досі нема.

Хіба ж Україна була не тюрма?
А тюрмах -- тюремні лише атрибути.
Є Пам'ять. То мусить і Пам'ятник бути.
...А навіть барвінку на рові нема.

*Прим.: вже відкрито гарний Пам'ятник в Тимошівці, по
дорозі з якої трагічно загинув Володимир Маняк, упорядковувач
книги-меморіалу "33-й: Голод". Село Широке Дніпропетров-
ської обл. озвалося до мене, буде Пам'ятник, попросило дозволу
написати на ньому слова моого вірша "Навмисний голод", почуті
по українському радіо.*

ПАРАСТАС -- 33

От Ярина йшла, впала і вмерла.
І я бачила, як собаки її гризли.

Дроздовська Христя

Яринонько, Домно, Палазю...
Куди Ви несете хрести?!
З Європи сміялася Азія.
Замало Голгофу звести.

Ще треба її покропити...
Не дощик -- селянська кров!
Гордію, Юхиме, Микито,
Де гордість вкраїнських дібров?!

Прокопе, Корнію, Макарцю...
Коріннячко сохне в землі.
Уляно, Онисю, Одарцю...
...Ні свічечки в сивій імлі.

Скипілася в крем'яхи глина.
Луна -- в гостроверхі віки.
Меланко, Секлето, Килино,
Де Ваші святі рушники?!

Васильки де Ваші!
...й Петруні?!

Здригнувся покривджене Час.
Ликеро...

Харитю...

Марфуню...
Відправлю усім п а р а с т а с .

БІЛА МОЛИТВА БРАТИКА

Маленький братик, умираючи, просив
Бозю: "Дай хоч одненьку картопельку"
Гурська Антоніна

Бозю!

Що там у Тебе в руці?!

Дай мені, Бозю, хоч соломинку...
Щоб не втонути в Голодній Ріці.
Бачиш, мій Бозю, я ще -- дитинка.

Тож підрости хоч би трохи бодай.
Світу не бачив ще білого, Бозю.
Я -- пташенятко, прибите в дорозі.
Хоч би одненьку пір'юночку дай...

Тато і мама -- холодні мерці.
Бозю, зроби, щоби істи не хтілось.
Холодно, Бозю. Сніг дуже білий.
Бозю, що там у Тебе в руці?!

ГАЙДАМАЦЬКИЙ СИН

Опухлий п'ятирічний Романко,
син Іллі Гайдамаки казав:
я з'їв би такий буханець хліба
заєбільшки, як хмара.

Важинська Ліда

Не дощем, а чорним знаком

Впала хмара.

На дитину!...

Щоб не виріс в гайдамаку,
Гайдамацький сину.

Як хлібця просив бідака...
Лобода -- по Лебедину.
Щоб не виріс в гайдамаку,
Гайдамацький сину!

Вили в хащах вовкулаки.

Падав хрест.

На всю родину!

Щоб не виріс в гайдамаку,
Гайдамацький сину...

ОСТАННЯ КОЛИСКОВА

Звали її Пріською. Помила дітей,
натопила маковинням піч,
закрила лядку і до ранку
всі померли.

Крикун Олександра

Спіте, дітки, спіте, любі...

Спіте. І не просинайтесь!

Вже не буде мучить згуба.

Забере вас пташка райська.

Спіте міцно, спіте, діти.

Янгол Божий на порозі.

Вже не буде істи хтітись.

І не будуть пухнути нозі.

Натопила маковинням.

Затулила лядку й комин.

І в тумані темно-синім

Заспівала колискову.

Спи, синочку, горе-паску.

Засинай навіки, доню.

То моя остання ласка

З материнської долоні.

Ще пограймось навперейми.

В піжмурки. З бідою. Лельки!

Заховаемось од неї

У сиру земельку...

* * *

Розкидані іхні кістки були скріс --
і по бур'янах, і по дорогах, і в полі

Ямборська Олександра
"33-й: Голод" --
народна книга-меморіал

Ні труни, ні хрестів.

І ні тризни!

Просто в яму. Навіки віків!

Чорна сповідь моєї Вітчизни.

І її затамований гнів...

Ні віночка, ні навіть барвінку.

Наче падалиць -- під вітрюган!

То причастя твоє, Українко.

Українцю, то твій талісман...

Ні могили, ні хресного знаку.

Щоби Пам'ять розтерти на дерть!

Це Тобі, Україно, подяка.

Щоб на всі покоління.

Ущерть!

Віктор БУРБЕЛА

ПОВЕРНЕННЯ

Художнику Олексі Булавицькому
з нагоди виставки його картин
у Києві в жовтні 1991 року.

Аж півстоліття він її беріг

У серці й на полотнах -- Україну,

Свій найсвятіший, чистий оберіг,

Єдину запоруку від загину!

І поставала із картин вона --

В церквах і храмах, в закутках природи,

Й краса її, чарівна і ясна,

Живила невмирущий дух Свободи..

..Спадали листям вижовклим роки,

А він чекав -- і в час її жалоби,

І в час поневірянь своїх тяжких,

І в час Біди, яку розверг Чорнобиль.

І -- дочекався: світливий День настрав,

З колін звелася, встала Україна!

І передзвін вроčистий залунав

З картин його, мов пісня солов'їна!

І ось уже у Києві -- вона

Сама прийшла спізнати теє диво.

А він, посивілий, стояв біля вікна

Й дививсь на неї -- хворий, та щасливий...

Благословен же будь, великий час

Повернення до рідного народу,

Відродження, яке з'єднало нас

Й веде на ясні зорі й тихі води!

БРАМИ

Де ті хороми, де ті палати,
У сріблі-золоті, у килимах...
Олесь Лупій

Їх дві: своя й чужа. Неприкяяні світлі плями на зеленому тлі. Мимовільні прозори в історію. Під своєю -- вкочена дорога, шастають машини з фуражем і соломою, мало не впритул підступають свинарники. Нікому до неї ніякого діла. Під чужою -- вигналося бадилля, ні підійти, ні підіжати; гурти цікавих товпляться віддалік, милуються, клацають апаратами. Своя -- одноаркова, стримана, без прикрас (були та загули?). Чужа -- у п'ять проходів, примхливо вирізьблена з білого мармуру, з закрутисливим дашком. Своя вела до живих, чужа -- до мертвих.

Віддалені вони... Залежить, як відраховувати: по циферблату на вісім годин; у часі либо на два століття; у просторі -- тут справа складніша, чого тільки між ними немає. А найгустіше пісків: жовтих, рудих, чорних з металевим полиском. Розлігся найбільший на землі масив материкових дюн -- пустеля Тáкла-Макáн -- з норовом кругішим за норов Сагари. Розпласталася Мала Гобі, Алашань, кам'яниста, гаряча, мов присок. Путівець уздовж її південного краю називають дорогою сліз: ступиш на нього, і не знати -- повернешся чи ні, поглине пустеля чи випустить. Марка Поро -- випустила. Пустелі оступають глибоку Турфанську западину, де зре найсолідіший у світі виноград; де вистигають напрочуд хрумкі дині -- доситьменно потріскує під зубами крижинка, тільки чомусь губи злипаються. Де палахкотять Богенні гори: від подиху вітру їхні вершини займаються рожево-жовтим полум'ям, то хисткими язиками зриваються в блакит мікроскопічні пилинки лесу. Де височать тополі, і красуються соняхи, зовсім-зовсім, як дома.

Крізь старшу за віком чужу браму колись рухалися похоронні кортежі, засмучені піддані проводили до місця спочинку імператорів з династії Мін (1368-1644). Просторі гробниці гостинно приймали тлінне тіло й нетлінні скарби. Он у тій спочиває Ван-лі. Підземний тунель (40 метрів завдовжки, 6 завширшки, 10 заввишки) підводить до камери поховання, яку замикають гіантські стулки дверей, висічені з суцільної мармурової брили. Стулки тримаються на циліндричних п'ятах з кулястими кінцями, вправленими в напівсферичну виїмку. Точнісінько, як ворота дідусявого двору в Шичаці, що рухалися, виминаючи круглою опорою лунку в грубезному мідному п'ятакові невість яких часів, підкладеному -- "щоб легше". Неподалік могильника під віковими деревами скромна новітня будова -- музей. Там виставлено коштовності, принадлежні померлим. Перед музеєм, як і годиться, кіоск з сувенірами. Серед невибагливих дрібниць видніють картки з написом витіюватими літерами -- "Золота рибка". На догоду кому запливло в Китай чарівне створіння?

Чужа брама пропустила чимало мервих імператорів. Крізь нашу єдиний раз проскочив живий-здоровий. Та й то, не імператор ще, а цар Петро. Кажуть, од в'їзду до хоромів дорогу встелили килимами, щоб не куріла. А дім Кочубеїв стояв гендалеко. Не сотнею килимів обійшлося. Все ж, не забракло. *И много у него добра, мехов, атласа, серебра...*

Нині і сліду не найти від палат. Усе зрівняно з землею, до тла знищено, до пня вирубано. Нащо воно нам, панське? Приїздило на весні в Полтаву молоде подружжя з закордону, далекі нащадки, просили звозити їх у Диканьку. Модно тепер шукати коріння. Жаль, дістався їм гіркий корінь. Пригадую перші відвідини Лаври, десь рік після голоду. Дядько Яким вказує до огорожі і сердито бурчить: "Отам вони лежать, зрадники, піди подивися". А сам спинився, мов укопаний, ні кроку далі. Підходжу, дві могили поруч: Іскра і Кочубей. Прикипіло до роду тавро ренегатів, підточує рід неслава. Молоді це відчували, нітилися, називаючи себе, хоч ніхто ім нічого.

В маєтку лишилася тільки церква з дзвіницею. Церква -- ні мала, ні велика -- на око видається круглою. Зелена її баня низька, типу бані на Софії Константинопольській або Київській в первісному вигляді. Відлуння Близького Сходу. Дзвіниця на відшибі. Це доволі вузька чотирикутна платформа під дахом, піднята над землею над людський зріст. Висять великі дзвони. Як далеко розносився благовіст у тиху погоду? Аж до Яновщини? Вона по сусіству. Молоденька дружина Василя Гоголя-Яновського після того, як в ней знайшовся неживий первісток, наїздила сюди бити поклони, вимолювати сина. Почекув Господь. Подейкують, що й церква перетривала недавні глухі часи неушкодженою саме тому, що в ній *"молилася мати великого русского писателя"*. За що купив, за те й продаю.

В Яновщині подвір'я чепурне, будівлі дбайливо реставровані. Вікна панського дому засклени різномальоровими шибами згідно з виявленим рисунком Миколи Васильовича. Вдумливо підібрані експозиції добре розташовані. Але з усього того зорова пам'ять вихопила одне і збереже, мабуть, назавжди: сорочку, в якій стратили Кочубея. Ледь кремуватий, майже білий шовковий серпанок. Замість лиштви нашиті впритул одна до одної вузенькі стрічечки, певно, теж шовкові, такого ж кольору, як сорочка. П'ять, може шість з кожного боку пазухи. Сорочку згорнено так, що ні коміра, ні рукавів не видно. Як вона потрапила в Яновщину, для мене загадка.

Не довіряю брамам, вони рідко ведуть до радості. І свої, і чужі.

22.XI.'92

ПРИЄМНИХ СВЯТ
І БАГАТОЩАСТЯ-ЗДОРОВ'Я
У НОВОМУ РОЦІ
СЕРДЕЧНО БАЖАЄ ВСІМ ЧИТАЧАМ
Видавництво "НОВІ ДНІ"

ПРОЗРІНЯ

Йшла осінь 1979... Теодор Дністровий працював в одній із клінік Львова лікарем-хірургом...

На одному із чергувань до нього поступила хвора з гострим апендицитом. Це була тиха, ніжна і вродлива Марися...

Операцію Теодор провів без запинок... Але невдовзі прийшла біда... Немов з чийогось недобого ока, після операції у Марисі виникла непрохідність кишок...

Теодор наполягав на операції, але "владні" клініки мали свою думку щодо цього... Це вже було "практикою" у відношеннях між "старшими" і "молодшими" клініки. Як і наука професора Гнатенка. Він систематично вимагав від підлеглих "почтительного ставлення до старших", а настриливим нераз нагадував: "Запомните! Зде я -- царь и Бог! Я решаю"...

Так було і на цей раз... Він "вирішивав"... Не допомогли і прохання рідних хвої, що "молились" на нього.

Повторну операцію у Марисі було зроблено з запізненням. І через кілька днів мук вона померла! -- Грім з ясного неба, блискавиця, яка спопелила святе!...

Теодор, уражений тим, що сталося, не знаходив ні радості, ні утіхи... Ще більше він приходив у відчай від "заспокоювання колег". Виділялись цим Михайло і Генадій, -- лікарі посередні, з недоброю, зависливою душою, схильні до оковитої і стукацького ремесла...

Генадій, будучи під "муховою", якось випалив: "Ну, що? Довоювався? Готуйся до клінічного розбору, а може і до переатистації"...

Ці слова досягли всіх глибин серця Теодора... Не із-за їх змісту, не із-за страху за те, що зроблять з ним "можні"!... Ні! Більшої карі від тої, яку він уже переживав, нікому у світі не придумати!... Біль був від того, що цій людині і таким, як він, цього ніколи не забагнути!... Від того, що таких в "народній" совітській медицині, -- багато!... Вони й "вирішують" усе!...

Згодом відбулася клінічна конференція. Смерть хвої признали наслідком хвороби, "справедливою". Особливо старався професор Гнатенко. Вражав цинізм, з яким він повчав: "При апендиціте в стране умирает два-три пациента на сто оперированных, вот и эта больная оказалась в этом числе..." Для нього смерть була лише числом. Його не займало те, чим же була смерть Марисі -- одинокої доньки у батьків, двадцятисемирічної мами дев'ятимісячної Оленки, для її рідних і близьких... І для Теодора також. У його вухах і досічувся плач осиротілих мам і чоловіка Марисі в ту останню ніч, як і дзвінок посуду за "чаєм" медичних сестер, що, з привичною байдужістю, закінчили свої "лікувальні заходи" -- накрили померлу простинею, викликали "чергового" для оформлення історії хвороби і, тут же, взялися за вечірню трапезу...

-- Безжалісний комуністичний режим!... І безжалісна смерть!...

Теодор вперше відчув усю трагедію цієї дійсності!... Примириться з нею, -- значить вмерти самому!...

В цю вересневу дінну 1979 року Теодор добирався у рідні Тенети, як і колись давно, -- поїздом...

Уже по дорозі, від станції до села, він відчув і побачив разючі переміни, що сталися в його рідній стороні за минулі десятиріччя... Від цього щеміло коло серця, а в тілі зойкав біль...

Дорога, колись рівна і мила, тепер була встелена багнами і болотом, і, чим даліше, виглядала такою, що веде не до села, а до пекла...

Кудись поділісь соснові діброви, що раніше ніжно всміхались на околицях села прохожим... Пусткою лежало поле, на якому ще незібраний картопля і кукурудза...

"Де ж люди, що колись, немов золоті соняшники, рухались на своїх багатих і прибраних нивках? Де ж діти, які бігали, немов грайливі серніта на волі, і тішились паощами печеної картоплі? Куди все поділось?", -- запитував себе Теодор...

Приголомшений зображенням, він з тяжким відчуттям добрів до порожньої батьківської хати і, залишивши пожитки, подався через огорodi, -- по своїх любих з дитинства стежках, на пагорб, що на заході від села. Знього відкривався краєвид на Дністер з його притоками і луками, на ваблячу далечінь, за якою "закінчувалось небо" ...

Виднілась сумна картина... Змінилось і зубожіло русло Дністра. Теодор досягав колись квіточкої, усіяної пахучими акаціями, Ксенжої гори. Не було уже рибацьких хат, що купались весною в білоніжному цвіті садів над Дністром. Їх поглинула осатаніла його вода, що нагадувала своїм кольором чорну тьму, на дні якої тепер і було це місце. Ледве виднілись пересохлі притоки Дністра і потріскані, немов після посухи, луки...

В межиріччі в "загонах", обнесених дротом, як в сорокових совітські тюремні табори, блукали стада замучених колгоспних корів, що понуро шукали траву...

Теодор оглядався навколо і не пізнавав свого незабутнього кутка... Зі сходу, від Бурштина, доносився гострий запах смертельного диму, який видихали зловіщі труби ДРЕС... Як у сні, він спустився вниз під гору, де колись кипіло цілющою водою райське джерело, щоб напитись і причаститись. Але на тому місці він знайшов лише смердючу яму...

Немає більше цілющої води..., як і усього іншого, подарованого Богом цьому куткові...

Теодор ще довго бродив по пустинній долині. Він механічно вітався з постятами, які стрічались по дорозі і нагадували, скоріше, якісь інопланетні створіння, -- брудні, замучені і важко ступаючі. Занурений у роздум, на своєму подвір'ї він опустився на причілок порога і продовжував гадати...

Роздум відніс його в сорокові роки... Виринали образи діда Юрка -- пасічника і стрия Олекси-байкаря, "розкулачених", як і багато односільчан, "визволителями" зі Сходу... Згадалася іхня наука добрі, як і наука молодого, строгого і, водночас, лагідного бать-

ка, що завжди світилась в його голубих, як небо, очах і росла в його мудрих, ласкових устах... Згадались його слова: "Сину, життя -- це боротьба! Боротьба за Правду, за свій народ..."

І Теодор збагнув, що все це і є суть!...

У нас відібрано все, -- і волю, і гідність! Нас пограбовано до остатку, усе вмирає!... Вмирають і люди!...

Він встав, повторюючи рядки:

"Україно, Князю мій Ясноликий!

Сила Твоя -- не у воях!...

Вона -- у народі, Великий!...

Комуна згурнуй лиши на наших просторах!...

В хаті чекали батьки... Все нагадувало дитинство: свічка, і вечірня молитва, тепло і ласка дорогих серцю людей...

Лише під ранок, з пробудженням першого світла, закінчилася сповідь сина батькам... Заспокоєний чистотою батьківської оселі і рідних душ, освячений їхнім причастям, Теодор вирушив у зворотню дорогу. Він був уже іншим... До Львова він віз те, чого не можна осягнути ніде поза батьківським порогом!...

Львів, 1992

УСІМ ЧЛЕНАМ, ЧИТАЧАМ І УКРАЇНСЬКІЙ
ГРОМАДІ З БОЖИМ БЛАГОСЛОВЕННЯМ
РАДІСНИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО,
СВЯТОГО ЙОРДАНУ Й ЩАСЛИВОГО
НОВОГО РОКУ бажає

КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКА
МИСТЕЦЬКА ФУНДАЦІЯ
Блюр Захід ч. 2118-А, Торонто
(тел: 766-6802)

PALADIN INSURANCE LTD.

Tel: 239-7392

Павло Колодій

Insurance Broker

УСІМ КЛІЄНТАМ І ЧИТАЧАМ
БАЖАЄМО РАДІСНИХ СВЯТ
І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ!

**97 Six Point Rd.
Etobicoke, Ontario
M8Z 2X3**

Полагоджуємо
 медично-шпитальне
 забезпечення для осіб,
 що приїжджають до
 Канади на відвідини!

відчиняйте

КОНТО СОВИ

Кредитова Спілка "СОЮЗ" радо пропонує Вам відчинити нове кonto для дітей -- Кonto Сови "Сімон". Це кonto дасть можливість Вашим дітям навчитися ігровим шляхом управлінню грішми. Кonto Сови призначено для дітей до 12 років і надає їм такі спеціальні зручності та послуги:

- * ощадну книжку сови Сімон
- * членську картку Кonta Сови
- * величину уділів лише 10 доларів
- * щоденні проценти, виплачувані місячно
- * щомісячне заохочування, подарунки, конкурси
- * термінові вклади на суму лише 100 доларів
- * поквартальну виписку про ріст заощаджень

SO-USE CREDIT UNION

2267 Bloor St. W.	Toronto	763-5575
406 Bathurst St.	Toronto	363-3994
31 Bloor St. E.	Oshawa	432-2161
26 Eglington Ave. W.	Mississauga	568-9890

Ваша Кредитова Спілка
має великий вибір фінансових послуг.
Звертайтесь до нас з усіма
Вашими фінансовими потребами.

ДОВГИЙ ШЛЯХ СПОКУТИ

Роздуми після перегляду кінострічки "Ніч на Івана Купала"

*Не буду душі вбиватъ -- буду правду казать...
(прислів'я)*

Самоподолання -- трагічне у своїй суті: доляючи свою самотність, ми поборюємо свою самість, знаходячи смерть. Проблема екзистенціального відчуження відома українській традиції з правіку і відповідно з глибшим потрактуванням, як у Сартрівській Європі. "Де не стану, де не гляну -- скрізь чужая сторона..." -- співається у давній народній пісні. Думаєте, цей шедевр народився в діаспорі, чи якомусь військовому поході? Та ні -- в самому серці України! Чужина скрізь, бо, по-перше, ми на землі гості, а по-друге, потрактування Батьківщини -- глибоко особистісний Абсолют, духовна самість людини, її душа, неповторне "я", яке включає в себе всю безмежність, зокрема звичай і культурну традицію. "Бистра вода, візьми мене з собою, бо я не можу на цім світі жити..." -- констатуємо в іншій перлині. Тільки не потрактуйте це буквально. Самогубство, зокрема й духовне -- тяжкий гріх. Свою самотність українець врівноважує високомистецьким, поетичним осимпатичненням і вдосконаленням довколишнього середовища, створенням сім'ї, продовженням роду і народу, витворенням надзвичайно красивого світу візій і реалій... Але звідки все-таки це існувальне відчуження? Людська Прабатьківщина -- у ній самій, а звідси природна потреба: пізнай самого себе! Батьківщина -- в кожному з нас: у нашій неповторній і безповоротній молодості; в не-циому світі, бо в цьому ми пришельці... Однак насправді питання не в оціюму віковічному "де?", а "як?". Як налагодити астрономічно-астрологічний, хліборобсько-звичаєвий, особистий і суспільний, загалом життєвий, цілорічний і ціловічний КАЛЕНДАР -- щоб люди були щасливі, спарені, вільні...

Народ -- такий завеликий, яким він є, але й такий, яким він хоче бути. Так само й рід, родина, особистість. Чому і чим дивна українська родина, "як до вечері сідає"? Вочевидь, українська вечеря -- видюща, з духовними очима, як і староукраїнське "віче". Вечеря -- родова рада предків і нащадків, своєрідне сімейне глибоко інтимне віче оріїв. Так само, як обід -- обітниця жити по правді.

Не вичерпати Божої криниці! Буттєве, тобто іреальнє, вища реальність, духовний абсолют -- були і є первинним, а побутове (післябуттєве), все-таки, вторинне, матеріальне. Але одухотворений побут -- вершина існувальності! Хто велегарно, божественно пізнає саму сутність, естетику і поетику, філософію і релігію Біоса-Бога не як умовність чи антitezу, а щонайвищу реальність земного виміру? Хто з Богом, а не звіром у душі заспіває молитву-славу пам'яті і спам'ятливості? Хто обніме в цілості і поцілує в уста велику таємницю Біоса-Духа, великий дар небесний -- здоров'я Всесвіту?

"Ой дивна, дивна вкраїнська родина, як до вечері сідає: кожде веселе, як та дитина -- се бо Христос ся рождає. Різдво Христове сіли витати -- радуйся, радуйся, Вкраїнська Мати!" Українська вечеря синкретична і багата як за вибором та якістю і різноманітністю страв, так і за духовною просвітленістю атмосфери. "Рай у серденьках", мир у віконці -- її найхарактерніша ознака. Див -- небо. Віща птиця Див -- зв'язкова між Небом і Землею. Непорочно зачата небесна Діва Марія -- названа сестричка Іви-Марії, вербиці, що росте з прутика (Аве -- хай живе!). Чарівна папороть, що цвіте без цвіту, -- натхненна небом... Самоочевидно, що дивна родина -- це своєрідна небесно-духовна Батьківщина праукраїнців.

"Вечоріти" -- означає в українському контексті "чарівним чином чорніти, темніти" і водночас відображені світліти для ворожби, тихого походочку і неголосної розмови. Божого вечора не вичерпати, український вечір вічно чаруватиме закоханих в життя і одне в одного!

Вечір -- це ще й ворота раю. Шумерське "врата" -- поведінка, моральний чинник. Гаївка "Воротаре, воротарочку" магічно фокусує в собі прохання дозволити "відкрити весну", "порушити цноту", "запліднити землю". Зоряні ворота аналогічні космічній БРАМІ. Енергія, що нею струменить, втілюється у КАЛЕНДАР. Хіба ще не настала потреба жити, час жити? Хіба вони колись зникали? Календар кличе нас у величне коло космічних цінностей. Календар нас об'єднує і розкомплексує від думки про об'єднане " зло", але календар може бути втілений тільки через архетипні реальності: сім'ю, рід, народ.

Прадавні звичаї не можна нашвидкоруч, зопалу "відроджувати" чи втілювати, щоб не допустити їх остаточного виродження. Спершу треба реконструювати саму суть свята, святість звичаєвих першооснов. Їх жива народна реалізація та естетизація, природне обживання у часі та просторі -- справа не одного тисячоліття, показник рівня народної культури, її непоруйнованості. В контексті релігійного обряду все виглядає геніально просто, красиво і доцільно, все виконується із тонким відчуттям міри, такту, а сама суть немовби розчинена у синкретичному дійстві, ритуалі, могутній магії...

Останнім часом частенько розігрується в натурі (самодіяльно, звісно) свято Купала. Є потреба уточнити його смисл і значення в українському календарі. Купа, копер-гора, скіпка небесного вогню -- купаються у воді. Від цієї взаємодії вода кипить, димить, парує. КУПАЛО -- уособлення гори-сонця, горячого світла, небесного кола. Марена -- земно-морське, вовнє, жіноче начало. Її спалення символізує взаємодію

і оновлення... Марена несе "смерть" старому сонцю, але немовби благословляє нове, молоде, відроджене. Вода йде назустріч вогню. Спадення ляльки-Марени -- добровільна жертва цнотою, неторканістю задля парування води і вогню.

"Коли хто не родиться з води й Духа, той не може вийти в Царство Боже" (Євангелі є від Івана, III, 5). Слово, Дух, Світло, Життя -- самовизначальні, первородні. "Споконвіку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово. Воно в Бога було споконвіку. Усе через нього повстало, не повстало без нього. І життя було в Нім, а життя було Світлом людей. А Світло у темряві світить, і темрява не обгорнула Його". "Світлом правдивим був Той, Хто просвічує кожну людину, що приходить на світ. Воно в світі було, і світ через нього повстав, але світ не пізнав Його. До свого Воно прибуло, -- та свої відцурались Його". (Євангеліє від Івана, I, 1-5; 9-11). "Суд же такий, що Світло на світ прибуло; люди ж темряву більш полюбили, як світло, -- лихі бо були їхні вчинки! Бо кожен, хто робить лихе, ненавидить світло, щоб не зганено вчинків його. А хто робить за правою, той до світла йде, щоб діла його виявились, бо зроблені в Бозі вони" (III, 19-21).

Зло само себе карає, але примирення зі злом робить нас співучасниками злого умислу... Насильство над чиєюсь волею, а тим більше над собою -- глибоко чуже українцеві. Посидюча осілість, голубина спарованість і родинна зобов'язаність парадоксально вживаються у його натурі із свободолюбними поривами і січовою вольницею, тобто принциповою розпарованістю та сuto чоловічим братством і побратимством. Нині він -- рільник, завтра -- козак, а після-завтра -- пасічник-філософ або монах-пустельник, або знову хлібороб-гречкосій. Правдивий українець не затримується довго на службі, хоча зобов'язаність, працьовитість, довготерпливість і рівень виконавства -- дуже високі. Кряжовим хребтом советської армії завжди було українське за походженням середне офіцерство -- основа боєздатності війська. Українець не змагає до самодостатньої паразитарної мілітарності. Огіда до одержавлення всього і вся та насильного удержання людей чи народів, внаслідок

чого ми зробили висновок про власну неповноцінність (бо, бачте, не самодержавні!) -- засвідчує якраз незнищене здоров'я українського феномена і є нашою позитивною рисою... Врешті-решт, світ це потверджує, прагнучи до відкритості кордонів і вільного, ненасильного розвитку націй та особистості... Наши предки наймали варягів на князів та в регулярне військо і водночас із радістю "наймались" хозарам у разові військові походи. Або, скажімо, прибили щит на стінах Константинополя та й годі -- ніхто й не думав завойовувати інший народ. Дійшов Хмельницький заледве до українських Львова-Бродів та й повернув до Києва, хоч міг би одним махом розбити Krakів і Варшаву. Український народ не визнає насильства над собою, не поневолює інших і сповідує тільки Божу волю! Українська регламентація передбачає самодисципліну, але не мушту; відкритість, але й незалежність-непідлеглість!

Світ розмножився із ядра, зеренця. Сім'я-родина походить від "сім'ячка", а також від як мінімум семи поколінь предків, що їх шанують і пам'ятують живі, семи днів тижня -- мінімального відрізу календаря, семи основних кольорів білого світу... Дідо-баба, тато-мама, троє дітей, тобто число "сім" -- теж мінімально оптимальний склад сімейної общини. Діти, родина, клапоть власної землі і небо над головою -- ось трісочка в океані життя, яка тримає людину на цьому світі. Все інше і навіть високі творіння духа, найсвятіші пориви і пам'ять людська -- в певному розумінні ілюзорні, проминущі, відносні. Що вже волелюбний ШЕВЧЕНКО, наша духовна валюта, яка ніколи не обезціниться, і Той мріяв про садочок-райочок, хатину і власну сім'ю -- семибарвну іdealю із ласки Господнього і господарного іdealу во ім'я продовження в часі і просторі роду і народу, за якими Божа ідея і смисл людського існування. Звісно, ця філософія не для люмпенів чи сатаністів!...

Відродження, зародження, завмирання і вмирання Бога в кожному з нас триває безконечно. Женеважуючи момент просвітлення і одухотворення, ми поражаємо не тільки духовних чи кревних братів і сестер, не просто близького, а Бога в них. Сімейний прихис-

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

ВВІЧЛИВА І СПРИЯТЛИВА
ОБСЛУГА

COMMUNITY TRUST

2271 BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

PHONE: 763-7333

ЗВЕРТАЙТЕСЯ З ДОВІРЯМ
ДО КОММЮНІТИ ТРАСТ
У ВСІХ ФІНАНСОВИХ
І БАНКОВИХ ПОТРЕБАХ

ток, невмирущість життєвого колування, безсмертність Життя, Душі, культурних цінностей надають смислу нашому існуванню. Роль кожного члена сім'ї розумно регламентована. В цьому контексті важливе потрактування Матері і материнства, Батька і батьківства, тобто дітородної ПАРИ.

Про Матір сказано багато і достойно; менше -- про Батька, якого Хам зневажив, Яфет захистив, а Сім, здається, й не помітив. Зразок любові до Отця небесного всім своїм життям висловив Спаситель.

А що каже фольклор? "А у полі річка, через річку кладка -- не покидай, козаченку, рідненського батька. А якщо покинеш, сам марно загинеш; річенькою бистренкою за Дунай заплиниш..." Хитка кладка порозуміння у водах відчуження! Тим часом в ім'я якогось фантастичного чи то фантомного, до чи після печерного егоїзму, особливо наголошеної самодостатній особовості -- деякі доморощені інтелектуали плутають грішне з праведним, оголошуючи народну культуру безликою, стадною, схематичною. Однак, нема якоїсь абстрактної колективної позасвідомості взагалі. По-перше, треба говорити про колективну свідомість -- вищу форму і зміст, а не тільки суму, індивідуальних надзусиль. По-друге, є різні рівні, різна якість, різний напрям суспільної свідомості. Щоправда, ключі від колективної самосвідомості мають одиниці, але це тільки підсилює роль особи, а культурна "позасвідомість" (підсвідомість) відображає загальнокультурну самосвідомість і якісно відрізняється від звірської недосвідомості стада. Чи це так важко забагнути? Колективне індивідуальному, батько синонімів протистоять в імперіях, але не в культурі. Безособовість провокується забуттям свого родоводу і руйнуванням спілкувальної культури, відсутністю продуcentично-споживацької співпраці і співтворчості, співучасти і співжиття, ерозією сполучних посудин у культурі, а не переоцінкою родової спромоги. Покажіть мені хоча б один екземпляр позародового походження і призначення! Безликість і мурло звіра якраз і прозирає через занепад звичаїв і ритуалу, розпад синкретичної цілісності, ігнорування золотого запасу нашої древньої культурної традиції. Сучасне суспільство явно звихнене, деформоване, але ця деградація почалась не сьогодні!... Будівничі противага -- культ Початків і Бога, глибина пам'яті і пошанування предків. Справжня сила ненасильна, непротиставна. Сильний селився, хоч би й в лісі чи пустелі, сильно працював і осиливши труднощі, будував оселю, селище, спрavяв весілля, веселився у веселчиному храмі води і світла, землі і неба -- тобто, жив по-селянськи славно, осіло, добуваючи сіль землі, а з душі Слово, споживаючи енергетичне сало і втішаючись своїм сувереним життєвим солом та солов'їними трелями рідного Краю.

Давньоукраїнське "сила" у застосуванні до мовлення -- це вимовність, голос, наголос; акцент, який уособлює ладове мислення в межах певної етнографічно-культурної одиниці. Сила -- в поселенні, осіlostі, веселості, творчості, імпровізації, у певних пріоритетних цінностях, на яких ми наголошуємо.

Тут ми підходимо безпосередньо до аналізу фільму "Ніч на Івана Купала", перегляд якого відбувся нещодавно у Львівському Національному Музеї. Йдеться про "пару", доля якої не склалася, як і доля України, про Ніч напередодні небесного парування, ніщо перед усім. Створена наприкінці 60-их років творчою групою під керуванням Юрія Ільєнка, стрічка не втратила своєї актуальності і через чверть століття. Календарна звичаєвість, доля і недоля Краю, райська природа і поетичне світовідчуття українця не вичерпують значущості цієї справедливості подвигницею як на свій час роботи. Автори не зациклені на зовнішніх чинниках, розглядають їх скоріше як закономірні випроби для української ментальності, а не як фаталистичне невезіння та збіг обставин довкола упослідженії України з її незручним геополітичним розташуванням та невдачними сусідами...

Разом із нещасною парою мандрують співпереживанельники по обидві сторони екрану. Це чистилище об'єднує всіх спільною долею в загальносуспільному контексті. Фільм пронизує почуття трепетної відповідальності за погублені душі пропащих поколінь. Спокуси, які чигають на духовну цілість і чистоту душ, захоплюють в своє силове поле слабших, але знищують сильніших. Хоча справа не стільки і не так в силі чи слабості, як у виборі шляху. "Парування від нечистого" не приносить щастя. Дух наживи і покижи -- смертельний для живої душі. Золото, куплене запроданством і душогубством, безмірно менш вартісне від осіннього листка, який наступної миті з'єднається із чорною землею. Цілий і пухкий, як пух, як мілєє щастя, весільний хліб не благословить вбивцю -- кров невинної жертви заливає чистий обрус...

А починалось усе із здавалось би невинних жартів та кпинів, обжирання, жирання та кокетливого обручання із демоном руїни та розбищацтва -- по-своєму привабливим і заледве не по-лицарському "козачим" та відчайдушним. Заручини із чортом Пидорка ще сяк-так перетривала б. Для жінки будь-яка угода легша, аніж для чоловіка. Петро не витримує роздвоєння і душевних мук за усвідомленне злочинство і божеволіє... Народна мудрість, досвід спокути і очищення дають шанс обидвом відродити загублене щастя. Але про це згодом...

В кадрі -- театрально беззахисні садиби і церковця, які символізують тимчасовість, тенденціальність, а по-деколі й бутафорність земної гостини. Пара -- човен, який пливе у вічність. Весілля -- на човнах і поховання -- на човнах. Води очисні, небесні і -- караючі, потопні. Богні пекельні і світло Божих істин... Все це творить непроминально-прощаальну динаміку радісних і сумних барв нашого прекрасного білого світу, драму творящості і трагедію руїни.

Ось Придорка розбирає плота, щоб викласти гніздо лелкам, але буря зриває його, і обривається пряжа надії на подружнє щастя у цьому домі. Ось Петро йде каятись, але на його біду священики ще далі від Бога, ще мізерніші духом. Дрібота службістська, що її виплекала проклята неволя (народ плаче) та московські погоничі від самодержавних Петра-

шакала та сучки-Єкатерини! Але народ вже й не ридає -- народ дуріє... Від козацького православ'я, яке було прaporом національно-визвольних змагань (з нами Бог, і розумійтє язице, і покаяйтесь, яко з нами Бог!), до п'яненького прикажчика, шпигуна, агента охранки, який кукає під дудку чорта, -- ось правда-кривда жорстокої реальності. Дідьча корчма, дідьчий млин і врешті -- дідьча церква...

Парування із чортом -- це і парування з грабіжником-москалем та безбожником-большевиком. І кожного разу -- старі, хоч і підмальновані, безнебі та беззубі ілюзії, духовна смерть. І кожного разу -- чорт у розповні сил. Осколки козачої потуги, перед якою тремтіли найвишколеніші армії Азії та Європи, стають козачками на побігеньках, витанцюючи "гопачка" перед пустопорожньою великомодержавною лялькою.

Тяжкий шлях пізнання і спокути. "Парування від диявола" безперспективне, а "що Бог спарував, нехай людина не розлучує!" Дідьчі млини перемелюють муку і муку, долю людини і долю Батьківщини на маленькі безпритульні порошини в огромі хаосу і безпросвіття. Випалена дотла душа грішника ще може відродитись, але треба повторити ретроспективно шлях супільства від первородного гріха і по сьогодні, пройти круту дорогу самоаналізи і випроб, спокути і жертви, боротьби і очищення. Причому звершити це мають живі!

Пидорка із попелом та сокирою на руках сповна звідала бездоріжжя і смертельні небезпеки, напругу і наругу, ілюзії і безнадію впродовж усього жертвного пориву до Бога, вклала всю свою безсмертну душу, небесні надзусилля у цей високий подвиг, щоб наприкінці фільму природно перерости в образ не-скореної України. Жертвність завжди оправдується. "Вся" душа повертається, відновлюється, а всілякі половинки-четвертинки тільки дискредитують духовність.

Здавалось би повністю вичерпане, замучена до краю поневіряннями, стала вона перед дверима буття і смерті. Двері відкриваються, скриплять бутафорні завіси, і перед очима постає "щасливе майбутнє" -- страшний і безживний, бездушний і сумний, порізаний і погвалтований рельєф зневаженої землі. Анти-тезна (протиставна) до українського пейзажу метафора безплідних ерозій, безбожих і безлюдних яруг -- це насамперед духовні провалля; те, що відбувається в роздвоєній душі; безбогі прірви між словом і вчинком, деклараціями і діями, а отже, девальвація Слова... А на передньому плані на тлі німоти і безмов'я -- якийсь відсторонений і немовби байдужий від своєї без п'яти хвилин перемоги -- кривавий демон руйни, бездушний сатана хаосу і безладу, 13-ий апостол зради і мішанини, уособлений большевик -- кличе у своє пекельне царство-государство, в тюрму народів, в "єдиний і нєделімий" ординський конгломерат.

Наша Мати поважна і статечна. Із величним спо-коєм і безмірною тugoю сідає Вона на краю прірви, на межі епох, на хиткому пограниччі своєї вистраж-

даної судьби. Розпелена чисту та безневинну материнську плоть, і молоком грудей своїх, животворящою кров'ю зболеного серця годує цю вчора грішну, а сьогодні караочу, немислимо безжалінну та по-дитячому наївну сокиру Божої волі.

...Стомлені і замучені, затуркані і убогі, ось стали ви на межі, а здається, що в хащах і пустелях -- погляньте перед собою: сам Бог обнімає страждущих, відкриваючи врати земного раю -- нашої воскреслої України... Станьмо як один, і відпустяться гріхи наші, і прозрять душі нещасні, і спаде тягар тяжезний за поруйнований Край. І скажемо в слюзах: Бог серце мое цілува! І відгукнеться освячене: Амінь!

Любосте і благосте, Воле святая -- зціли і облегчи участь рабів Твоїх на терновому полі, силу вселенну всели у герой, дай нам цілість і єдність на прою з ворогами -- сонце у груди, святість у розум, велич у душі! ■

GEO. H. CREBER (від 1897 року)
208 Kingston Rd. at Woodbine
УКРАЇНСЬКА ФІРМА ПАМ'ЯТНИКІВ
У ТОРОНТО

-- першорядні майстри, скульптори і кресляри;
-- імпортовані і місцевий граніт, бронза;
-- фотографії на порцеляні, нагробні написи;
-- хоч замовлення виконують висококваліфіковані
 майстри -- наші ціні найтоміркованіші!
 Тел. вдень -- 691-5712 і увечорі -- 762-3502

РОМАН ДЕМКІВ

Tel:

(416) 763-1093

MEAT PRODUCTS LIMITED

Specialists for over thirty years

- Найкращої якости м'ясні продукти власного виробу;
- Вареники, флячки, квашена капуста та інші європейські ласощі;
- Замовлення на весілля та на інші прийняття;
- Говоримо по-українськи;
- Власник Е. Рембач до Ваших послуг.

2238 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1N6

УКРАЇНА -- ЕВРОПА -- КУЛЬТУРА -- ПОСМІШКА МІРКУВАННЯ ДОВКОЛА ФОРУМУ

1. BAD BOY -- РИСИ АВТОПОРТРЕТА

Випадає почати ці міркування вибаченням. Збираються-бо говорити тут про багато речей неприємних, болючих, замовчуваних, табуїзованих. Виступити в амплуа того, що в англійській мові звєтється *bad boy*.

Буквально -- поганий хлопець. Але в специфічному ракурсі -- людина, яка не слухається, не йде протореними стежками, виривається з-під контролю, вперта в своєму зухвалистví. Яка не боїться бути непопулярною. Пригадаймо Лесю Українку. Коли її повчали, про що треба (страждання народу), а про що не треба писати (усякі, прости Господи, греко-римляни чи там староюдєї), вона виклично відповідала: "Що треба, того не треба". Не сказали так ні Шевченко, ні Франко, а могли б! Є безліч прикладів на розпуку від тиску закладів, інституцій, громадського консенсусу й "публічної опінії". Пригадую, в перші повоєнні роки, в рамках МУР-у Ігоря Костецького, який в одній вигукав -- ні, піду запишуся в татари! У татари він не записався, але від загалу еміграції відсахнувся раз і назавжди, заснувавши своє видавництво під красномовною назвою "На горі". А перебувати на горі важко, повітря там розріджене, самота мало не смертельна. Але ще важче -- не вписатися "в татари", не здиратися на гору, лишатися серед живих, а все-таки говорити, що думаєш, у чому переконаний.

2. МИ В СВІТІ. ЧИ "МИ І СВІТ"?

Застереження, тут подане, про погану вдачу авторову було потрібне, щоб читач поставився з максимумом недовір'я до того всього, чорного й сумного, що далі йтиме. Автори звичайно хочуть перевонати читача в тому, що сказане ними -- щира правда. Цей автор нічого так не хоче, як того, щоб ним написане не було правдою. Щоб можна було списати його на хиби авторового характеру.

І ось друге застереження. Супроти всього того, що йтиме далі і що не склониме до рожевосяйних перспектив, дві чи три цитати, які ставитимуть -- або принаймні могли б поставити -- все дальнє в нібі світлу перспективу. Ось вони. Перша:

"Не шукайте України виключно біля Дніпра. Шукайте її також в Нью-Йорку, Лондоні, Харбіні, на заході нашого суходолу. І там її знайдете. Скрізь. Вона вже є на світі, і всі місця на планеті чують її народження".

І друга: "Та ж ми не тільки шматок землі, одна не точно означена пляма на мапі. Ми передусім ідея, сон,

візія. Ми започаткували книгу Ісходу і пускаємо їти через пустині на багато років шукати землю обіцяну".

Це написано не з приводу Світового Форуму Українців і не в Києві 1992 року. Це Улас Самчук, і це 1937-ий. На Радянщині таке друкувати не можна було, але мислення йшло тим же річищем. Хіба не про це думав Юрій Яновський, ще у двадцятих роках, коли закликав: "Стоячи на місці, людина рухається назад. Завше відчувати на щоках вітер шляхів. Бачити попереду просторінь. Не думати, потрапивши в пісок, що за піском немає трави. В чарагникові знати, що шлях не перетято і попереду ліснє бита путь".

Сьогодні такі цитати читаються як пророцтва. Чи візійність літератури пішла їй на користь, питання інше (і в цьому можна сумніватися), та це ю тема інша. В межах візійності література взята на себе функцію виконала бездоганно. Наголошено наші успіхи, тепер і в майбутньому. Нашу динаміку. Нашу присутність і рух у простір світу. Від 1169 року, коли вперше зруйновано Київ силами з півночі -- перша Полтава наша, стверджувано нашу підлеглість і вторинність. І от у двадцятому сторіччі цей хід історії завернено. Наше існування стверждено. Ми є на політичній мапі світу. Хай з вимріяними недійсними кордонами, але є. Самчук, Яновський і багато інших розгледіли майбутнє правильно.

Наши завдання найвищого ступеня трудності. Не тільки ми не могли спілкуватись із світом. Не тільки нас прирікали на провінційність і здичавіння. У нас забирали, від нас заховували й саму Україну, нас самих себе. Ми з напругою відкриваємо -- і поволі, смертельно поволі відкриваємо Україну в собі і в своїй історії, і в своему майбутньому. Завдання -- виглядає -- на понадлюдські сили, а в нас і людських обмаль. І все-таки ми вже починаємо відчувати на щоках вітри шляхів.

Та історія ніколи не кінчається, і проблеми ніколи не зникають. Так, ми є на політичній мапі світу, і це ми повинні стверджувати щоденни, щохвилини, зокрема і на форумі. Але чи ми є на духовній мапі світу? На його культурній мапі? Ми присутні у світі. Але чи ми приналежні до нього -- різниця величезна. В Об'єднаних Націях є десятки й десятки членів, вони всі опанували автоворіння, вони добре знають таємниці людиновбивства, часом навіть атомною зброєю, -- але скільки з них є на духовній і культурній мапі світу, для європейських націй -- на духовній і культурній мапі Європи? Гірко визнати, але нас там немає.

Не можна сказати, що ця фактична неприналежність українській інтелігенції, бодай її частині, не болить. Але ось невипадкова деталь. У повоєнній еміграції нашій виходив журнал "Ми і світ", видавав його Микола Колянківський; пробував журнал під такою назвою і Ігор Костецький. Можна б тільки

вітати намір -- писати не тільки про себе, а й про світ. Але фатально -- в самій назві виявляється підсвідоме відчуття НЕпринадлежності. Бо ми -- тут окремо, а світ -- окремо, ззовні, поза нами. На практиці -- багато ми і мінімум світу. А що було говорити не про "ми і світ", а про "ми В світі", як частина того світу, незалежна і водночас пріналежна! На Україні є "Всесвіт" -- честь йому й дяка, але одна ластівка, як відомо, весни не робить...

3. ПОГЛЯД НА СЕБЕ

Це чортячо важко. Ми тільки проходимо перші щаблі українознавства, себто себезнавства. Політично, економічно, культурно... І водночас нам треба навчитися бути громадянами світу. Нам навіть сказали були, що бути громадянами світу, себто в точному перекладі з грецької, -- космополітами, -- це лайка, образа, приниження. І ми повірили. Чех чи хорват не матимуть ніяких сумнівів, називаючи себе європейцями. Для них це істина абеткова. Чи багато з нас без вагань і сумнівів окреслити себе -- я європеєць? А якщо хто зважиться, то чи не бачитиме в цьому твердженні не звичайну пріналежність, а політичну програму? На Заході ми чуємося заблуканими дітьми. Бог його знає, як з чужинцями і говорити? Як знайти собі дорогу? Нам треба провідника, поводиря, няньку. Ми безмовні, ми не причетні, чужі. Хто знає, чи в тих чужинців не сковані чортячі ріжки під густим волоссям, чи у них не ростуть бува хвости... Це чужий світ, ми в ньому загублюємося... (Є, звісно, винятки, у сказаному чимало перебільшення, а все ж образ не без слухності).

Преса українська тут не дуже порадна. Можна з неї навчитися, як відмінити слово Україна, -- воно повторюється без кінця, в усіх відмінках. Але що довідуємося з нашої преси про культурне життя Заходу? Який журнал, крім спеціалізованого "Всесвіту", поінформує нас про культурне життя Заходу (не кажу вже про решту світу)? Який має своїх кореспондентів у культурних центрах світу -- в Парижі, Берліні, Римі, Лондоні? За короткий час свого існування "Вапліте" дбало про такі відомості. Пізніше -- мюнхенська "Арка". Перед тим "Червоний шлях". Ще давніше дещо з того робив "Літературно-науковий вісник". Тепер ми живемо не на планеті Земля, а на острові Україна. Митно-політичні кордони в нас ще чи будуть і коли, а культурними колючими дротами ми оточили себе непрохідними.

Але дроти діють на обидва боки. До нас ці невидимі бар'єри не пускають інформацію з культурного Заходу. Від нас вони не пускають інформацію на Захід. На перше ми майже не реагуємо, а з приводу другого сердимося. Але чи підставно? Як дбаємо, так і маємо.

У загальній необізнаності з культурним життям Заходу коріння й тієї дезінформації в нашій пресі, яка раз по раз виявляється, коли подаються відомості на теми сприймання Заходом явищ української культури. Явище часте, а корениться воно здебільшого не

в злій волі імформанта, а в незнанні відтінків і нюансів у реакціях Заходу. З численних прикладів подам два-три. Про фільм Юрія Іллєнка "Лебедине озеро. Зона" нам кажуть, що він мав успіх у Нью-Йорку і вийшов на комерційні екрани. Правда? І так і ні. На ті велики екрани, що приносять прибутки, він не вийшов. Черги на нього не стояли, преса була літепла. Він ішов один тиждень у кінотеатрі "Форум", що спеціалізується на просуванні мистецьких цікавих фільмів, від яких радше можна сподіватися збитків. Зая була щоразу (я бачив фільм тричі) мало не порожня. Вечір композитора Леоніда Грабовського справді відбувся в "добрій" залі, але такі, за яку платить сам концертант. Вечір не мав розголосу і ледве чи відкрив композиторові шлях до провідних ансамблів і до програмувальних центрів. Український музей у Нью-Йорку робить добру справу і добре робить, але що він може осягти зі своєю кімнаткою чи двома? У найвпливовішому журналі, що подає перелік мистецьких музеїв і галерей, він, як правило, не фігурує. Він "етнічний", себто заштатний. Такі приклади можна множити -- в малярстві, в музиці, в літературі. Звичайно, в мистецькому світі Нью-Йорку, крім таланту і майстерності, треба ще багато чого -- особистих зв'язків, сприту і грошей, грошей, грошей. А може, найбільше -- щастя. Мої тут приклади не означають зневаження мистців і мистецьких організацій. Я їх високо ціную. Але одна справа -- оцінка мистця, а інша -- оцінка його успіхів у нещадних нетрях мистецького й фінансового Нью-Йорку. Гіркою правдою є, що українська культура на мистецькій мапі міста Молоха поки що не існує. Малі успіхи тонуть у морі байдужості. Інформація, що подає ті малі успіхи через збільшувальне скло, вільно чи невільно створює зфальшований образ.

4. ЩО ЗРОБИТИ, ЩОБ...

Після моого виступу на Світовому Форумі Українців мені кілька разів ставили запитання -- що зробити, щоб покінчити з нашою культурною ізоляцією, познайомити світ з нашою культурою, завоювати собі місце в Європі, на Заході, в культурному світі.

Шкода, але цілюючих рецептів на цю хворобу я не маю. За винятком елементарної поради вивчати чужі мови і то не так, щоб сказати "прошу" чи "дяку", а щоб таки могти спілкуватися в чужій країні, як дома, як говорили, скажімо, французькою мовою з французами, ну, Тургенев, або наша ж таки (хоч якимсь там окрайцем) Марко Вовчок або англійською Джозеф Конрад. Щоб читати не тільки "Літературну Україну", а й аналогічні видання Франції, Німеччини, Англії... читачу, продовжуй. Щоб іздити до Америки не тільки до українців, а й до американців, до Франції -- до французів... читачу, продовжуй знову.

А поза тим не стільки, либо, треба щось робити, як не робити.

І от кілька таких вирішальних не.

Щоб прокласти стежку на Захід, не треба добирати якісь спеціальні теми або характери. Українські

теми тут зовсім не пошкодять, як ультралатиноамериканські теми, характери й світогляд не перешкодили завоювати світовий розголос Габрієлеві Маркесу або чеські -- Міланові Кундері. Або ці теми й характери вкладуться в загальні критерії, або сприйматимуться як приваблива екзотика. Може мати труднощі перекладач, але це його справа (хоч виростатимуть такі кадри перекладачів теж не в національній ізоляції).

Треба, натомість, позбутися нашої візантійщини з її прямим продовженням соцреалізмом. Звідти ми принесли традиційне переконання, що література й мистецтво повинні повчати, показувати "позитивного героя", давати курс життєвої поведінки, боротися зі злом. Так було в життях святих з усіма їхніми штампами, і цей погляд, цю поетику семінарист Джугашвілі переніс у середину ХХ сторіччя. Соцреалізм лишається соцреалізмом, хоч би мистець де в чому критикував соціально-політичну систему і боязко просував якийсь трохи відмінний ідеал. Святенні такі писання ходу на світовий мистецький ринок собі не прокладуть. Корнійчука ми, хвалити Бога, "позбулися", менше закоренілі корнійчуки, мертві й живі, у нас і далі в пошані і їх далі перекладають у надії на міжнародне визнання.

Треба переглянути самий погляд на мистецтво як конденсацію моральності й зразок поведінки. Треба зрозуміти, що мистецтво може виконувати дидактичну функцію, але не мусить, що воно може відобра-

жати дійсність, але не мусить. Справді притаманне мистецтву є завжди тільки те, що воно -- висококваліфікована гра. І так воно переосмислює всі інші елементи, які в себе вбирає, -- ідеологію, мораль, реалізм.

Тут пролягає нестерта межа між Заходом і Візантійським, і та культура не має шансу знайти спільну мову з культурою Заходу, яка цієї межі не перейшла. На Заході це сталося від часів Відродження, ми Відродження майже не знали, стрибнувши від середньовіччя до барокко, а потім у головному -- до темряви національного й культурного поневолення, з якої з трудом викарасуємося й відгребуємося.

У підсумку, отже, не так що робити, як чого не робити, чого позбутися. Але ці НЕ не легші, ніж було б роблення. Тому наше надолження Заходу, наше входження до Заходу -- непроста справа, і хто знає, скільки часу воно забере. А тим часом учімо французьку чи там німецькі неправильні дієслова...

(Закінчення буде)

Стиль і правопис автора збережено. "Літ. Україна".

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА "НОВИХ ДНІВ":

У Канаді -- 30.00 кан. дол.

У США та інших країнах -- 30.00 ам. дол.

або їх рівновартість.

В Австралії -- 38.00 австрал. дол.

Передплата авіопоштою \$70.00

(в Австралії \$85.00 австрал. дол.).

Firchuk's

SENDING PARCELS FOR OVER 30 YEARS

ПОСИЛКИ НА УКРАЇНУ
• ОДЯГ • ХАРЧI • ЛІКИ • ВІТАМІНИ •

MOREM 	99¢/lb.	\$2.18/kg.
LITAKOM 	\$2.27/lb.	\$5.00/kg.

БЕЗПЛАТНО ДОСТАВЛЯЄМО

Queen St. store: 364-5036 NEW
 Bloor St. store: 766-6771
 Hamilton store: 549-2005

2391 Bloor St. West

Дмитро ОБЯК

БІЛЬШЕ ЗАПИТАНЬ, АНІЖ ВІДПОВІДЕЙ

Відійшли в історію урочистості серпневих днів 1992 року. Україна, відсвяткувавши річницю незалежності, вступила в пору утвердження й розбудови своєї державності. Упродовж року відбулося чимало подій: сумних і радісних, непересічних і локального характеру, сподіваних і непередбачуваних. Усі вони позитивно чи негативно впливали на державотворчий процес. Очевидно, більше можна говорити про позитивну роль, адже Україна, попри своє колоніально-тоталітарне минуле, наполегливо торує шлях на міжнародну арену. Звісно ж, багатьом хочеться, аби цей поступ був енергійнішим і щоб ті зміни, які відбуваються в суспільстві, були справді демократичними.

Про процес національно-державного утвердження свідчать принаймні дві визначні події, які відбувалися напередодні й під час відзначення річниці незалежності України. Це -- святкування 50-ліття Української повстанської армії і Всесвітній форум українців.

Вже сам факт проведення урочистих заходів з нагоди 50-ліття УПА є історичною подією, яка могла відбутися тільки у незалежній та вільній Україні. Не менш важливе значення мало це і для піднесення міжнародного авторитету нашої держави, і для згуртування усіх національно-демократичних сил України в ім'я утвердження її державності.

Однак, відзначивши величність і значущість цієї події, я б хотів зупинитися на іншому, на тому, що не так кидається ввічі, але в чомусь розкриває загальну нинішню політичну ситуацію в Україні.

Поза всіма урочистостями і парадністю військових строїв, проглядаються, на жаль, тенденції до неможливості на нинішньому етапі консолідації навіть усередині національних сил, не кажучи вже про якусь єдність і спільність інтересів між ними й націонал-комуністами, тобто тими, хто в більшості перебуває при владі (ніколи не підуть в одному строю ветерани УПА і Великої вітчизняної війни).

Очевидно, на обивателів розраховано й те, що Спілка офіцерів України стає наступницею традицій УПА. Дай Боже, але вона крагля в морі тієї воєнної сили, яка нині дислокована на теренах України і не відбиває настрої переважної частини офіцерства, якому чужа Україна, її славні традиції, незалежне майбутнє.

Трохи абсурдно звучить, але виглядає так, що регабілітувавши поки що морально, а не юридично саму ідею визвольних змагань УПА, держава оминула увагою самих подвижників цієї ідеї. І навіть представники Конгресу національно-демократичних сил зайняли вичікувальну позицію: чи варто їм об'єднува-

Патріарх України Мстислав вручає бойовий прapor Залізної дивізії армії Української Народної Республіки національним гвардійцям України під час Всеукраїнського Віча, 24 серпня 1992 року.

ти зусилля з націоналістичними силами України й української діаспори в загальній меті розбудови Української держави, чи, може, звузити коло партій та об'єднань демократичного спрямування, щоб іти на компроміс з тією силою, яка сьогодні при владі. Очевидно, ті розбіжності, які є в програмах націоналістів і націонал-демократів (так сьогодні себе називають більшість демократичних сил) -- питання політики, економіки, армії, церкви тощо -- схиляють до висновку, що останнім вигіднішою стає співпраця з колишніми комуністичними структурами, які є ще впливовішими й потужнішими (хоч це теж велими сумнівно, оскільки від нинішньої влади народ більше чує обіцянок, аніж бачить конкретних дій).

Однак, попри усе мое бажання показати націоналістичні сили як згуртовану одиницю, впадають в очі очевидні розходження, які є і в цьому таборі. Вони стали помітнішими в ході святкувань 50-ліття УПА.

Та все ж, не дивлячись на тенденцію до розмежування, не можна не відзначити ще раз те величезне історичне значення святкувань 50-ліття УПА в Україні, насамперед, для народу України. Адже й на східних теренах нашої держави більшість населення починає усвідомлювати визначну роль УПА, збройна боротьба якої продовжила столітні традиції національно-визвольних змагань українського народу за свою незалежність.

Хотілося б завважити саме той факт, що урочистості відбувалися у серпневі дні, якраз напередодні проведення Всесвітнього форуму українців і першої річниці незалежності України. Мені здається, таке співпадання було не випадковим, а заздалегідь запланованим. З одного боку, Україна, готуючись до річниці незалежності, виявила прихильність до своїх синів, тисячі яких поклали свої голови за визвольну ідею. Її уряд цим самим засвідчив свою лояльність і певною мірою демократичність, адже, очевидно, передбачав, що святкування 50-ліття УПА проходитимуть під тими гаслами, які йому не до вподоби. Так і сталося. З іншого боку, очевидно, передбачалося, що політичні пристрасті, які вирували під час заходів, пов'язаних з ювілеєм УПА, вщухнуть до тієї пори, як відзначатиметься річниця незалежності, як почне роботу Всесвітній форум українців, який мав би пройти в атмосфері конструктивності, толерантності, згуртованості та злагоди. Однак, Всесвітній форум українців засвідчив дещо інше.

Але повернімося до його підготовки. З яким піднесенням і поважністю його чекали! Скільки було виголошено промов і зроблено заяв з цього приводу, скільки людей, установ і організацій зачутено для того, щоб перший Всесвітній форум українців відбувся на належному рівні, щоб зібралося українство з усіх кінців світу і вирішило разом: як далі жити, як зробити так, щоб знедолена і нещасна Україна почала утверджуватися у світі, щоб люди на цій землі нарешті побачили якісь зміни на краці.

Такі були надії. Але вже після проведення Всесвітнього форуму українців, спокійним поглядом оцінюючи ситуацію, люди запитували один одного: чого ми все-таки сподівалися? Може, того, що Президент України разом з її урядом, прислухавшись до полу-м'яких слів українських патріотів та розумних економічних пропозицій, нарешті стануть на стезю економічних реформ?

Повертаючись до перших хвилин відкриття Форуму, я б хотів нагадати ті слова з виступу Президента України Леоніда Кравчука, про які вже немало написано і які по-різному оцінено. Внутрішнє становище в Україні Президент назвав змаганнями між лівими і правими силами за те, "хто ж більший українець". Він висловився так, що в нинішній боротьбі за владу деякі лідери готові принести в жертву і саму незалежність. Зокрема, Леонід Кравчук звинуватив особисто В'ячеслава Чорновола, який "сьогодні вже шкодить Україні".

Майже всі газети характеризують цей виступ як такий, що, мовляв, Президент не втерпів, зірвався, припустився політичної похибки. Я б хотів піддати сумніву таке трактування. Ніколи не повірю, що політик такого рівня вдався до публічних політичних звинувачень, не підготувавши їх заздалегідь, що у нього "увірвався терпець". Навпаки, Леонід Кравчук повівся як великий тактик. Аби до кінця перемогти свого недавнього суперника за президентську булаву і нинішнього основного політичного опонента, Леонід Кравчук, спираючись на гасло єдності усіх політичних сил навколо ідеї розбудови Української державності, сподівався завдати вирішального удару, мовляв, усе гаразд в нашій незалежній і соборній Україні, є можливості для нормального розвитку і стабільності, але існують нездорові сили, зокрема в Народному Русі України (особливо пан Чорновіл), які хочуть щось змінити: звісно ж на гірше.

Мабуть, багатьох цей виступ збив з пантелику, особливо українців не тутешніх, яким важко розібратися в наших "домашніх" політичних сварках. Але, гадаю, ще більшу частину людей він змусив замислитися над тим, яку ж Україну ми будуємо, і якими силами?

На це запитання дав відповідь підприємець із Канади Борис Вжесневський. Наведу цитату з його виступу: "...державою керує еліта вихованців комуністично-імперської системи, бувші номенклатурники і їхні апаратчики. І хоча між цими вихованцями

Молебен на Володимирській горі у Києві, де полягли січові стрільці, у день святкування першої річниці незалежності України.

також існують патріотичні і принципові люди, більшість цього класу не розуміє, має психологічний блок і ворожо наставлені до незалежності, демократії і вільного ринку".

У короткій промові бізнесмен з Канади зробив політичний і економічний аналіз нинішньої ситуації в Україні. (Чого, на жаль, не зміг Президент.) Існує загроза економічного крипацтва і реальний шанс України стати державою третього світу. Московську номенклатуру замінила українська бюрократія і мафія, які контролюють більшість посад, починаючи від державної влади й адміністрації. 75 відсотків податків ліквідовують будь-яку підприємницьку діяльність, або повертають її у підпільні, мафіозні структури. З кожним днем держава біdnie, казна її порожнішає, а збагачуються ті, хто маніпулює і керує підпільними виробництвами. Водночас з кожним днем зростає інфляція, збільшується кількість тих людей, які не можуть забезпечити своєю працею прожитковий рівень. І справді, хіба не мають рації ті сотні тисяч людей, яких не влаштовує нинішня демократія, "вільний ринок", незалежність України, коли їм у застійні роки жилося значно краще? Чи може старенька бабуся, чи навіть робітник, службовець, колгоспник розібратися в тому, хто винен у нинішньому економічному хаосі, коли вони не спроможні забезпечити найнеобхіднішим свої сім'ї? Хто -- комуніст, хто -- демократ? Усі говорять нині однаково солодкі або гіркі слова, говорять від імені народу, але нічого не роблять для його блага, не згадують, що він -- народ -- є суб'єктом державотворення.

Всесвітній форум українців спробував відповісти на це запитання. Прийнятий Маніфест демократичних сил загальними словами продекларував: "...будувати Україну як державу правову, позбавлену ідеологічної догми, оперту на демократичних засадах та досвіді тієї частини людства, де панують демократія, справедливість і свобода".

"Понад усе, -- говориться у Маніфесті, -- будемо цінувати державотворчі стремління і тенденції, які вестимуть до злагоди і взаєморозуміння поміж нашими

ми партіями та об'єднаннями, до згоди у великому сімействі державного народу України".

Оптимізму до цих слів додає те, що поміж політичних партій, рухів, об'єднань та угрупувань, лідери яких підписали Маніфест, немає Соціалістичної партії України, яка, по суті, мала понад сімдесятилітню практику, щоб показати, на що вона здатна.

Однак, аби не бути до кінда оптимістами, слід навести відповідь і на другу частину запитання: якими силами розбудовуємо незалежну Україну? Відповідь буде не дуже радісною: тими самими, які були при владі ще кілька років тому. І хоча закостенілі комуністи відійшли в тінь з політичної авансцени, але ж залишилися ті, хто перекинувся з комуністичного табору і сьогодні називає себе деморатом, прикриваючись синьо-жовтим забарвленням. Вони сьогодні і намагаються будувати Українську державу, нерідко за принципом "Спочатку держава, а потім -- демократія".

Тому, можна вважати конкретнішими і дієвідшими ті заходи і вимоги Народного Руху України, які викладені у виступі його співголови В'ячеслава Чорновола, котрий, до речі, був лише гостем (не делегатом і не членом Оргкомітету) Форуму. Це -- негайний вихід України із СНД, відставка уряду і створення уряду національної довіри, розпуск Верховної Ради і вибори нового парламенту на багатопартійній основі, прийняття нового виборчого закону і т.д.* Чи ж не ці та інші вимоги є гальмом на шляху розбудови нашої державності, її економічної незалежності і цивілізації? Очевидно що так, але нинішні владні структури, аби їм триматися при владі, зволікають із впровадженням приватизації, роздержавлення, комерціалізації. Їх поки що влаштовує нинішній стан справ в Україні. А Маніфест чи меморандум, разом із утвореною Українською світовою координаційною радою, можуть так і залишитися близькучою ідеєю, надією і сподіванням, які не мають без виконавчої влади жодного практичного втілення.

Діячі різноманітних політичних, громадських і культурних організацій з української діаспори, які з чистою душою хочуть прислужитися Українській

ХАРЧІ І ПАЧКИ В УКРАЇНУ!

Ми маємо найкраще розбудовану сітку доставки Ваших пачок будь-де в Україні.

Наши харчові склади у Львові мають якісні західні продукти і є готові негайно служити Вашим замовленням.

10 кг -- Мука	2 кг -- Маргарина
10 кг -- Риж	2 кг -- М'ясо в консерві
10 кг -- Гречка	200 гр -- Кава (інстант)
10 кг -- Цукор	500 гр -- Vegeta (розчин до супи)
3 л. -- Олія	800 гр -- Горошок

2279 Bloor St. W. (at Durie St.)
Toronto, Ontario M6S 1N9
TEL.: (416) 766-5151

Доставка -- 2-4 тижні!

Ціна -- 139.00 дол. з доставленням.

ЗАЙДІТЬ ДО НАШОЇ КРАМНИЦІ!

державі, нерідко не могли відповісти на запитання: які ж політичні сили в Україні вони підтримують? Одні з них вірять, що Президент України Леонід Кравчук збудує незалежну демократичну правову та економічно сильну державу, інші -- покладають надії на ті демократичні сили, які ще не випробували себе в державотворчих структурах.

Позиція СКВУ в цьому питанні здалася до кінця невизначену. СКВУ, всупереч пропозиціям деяких політичних лідерів в Україні (на їхню думку, існування "вільних українців" поза вільною Україною -- нісенітніця) продовжує діяти до свого чергового з'їзду, який відбудеться у листопаді наступного року. Деякі лідери СКВУ досить обережно сприйняли пропозицію створення Української світової координаційної ради, щоб "не було враження, що ми створюємо наддержавне утворення, яке може поховати СКВУ" (Василь Маркусь, США). На мій погляд, такої участі Світовий Конгрес Вільних Українців не повинен зазнати. Більше того, висловлю припущення, що на наступному з'їзді СКВУ розглядається питання про входження до цього світового об'єднання усієї української еміграції, з участю тих українців, які мешкають на території колишнього СРСР. Мені здається, що досить тривалий час "вільні українці" проживатимуть поза Україною.

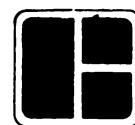
Нарешті зупиняюся на тих проблемах, які хвилюють українців "західної", а особливо "східної" діаспори. Назуву лише декілька, найбільш болючих і актуальних:

- домогтися підписання договорів між Україною та іншими державами, де йдеться про забезпечення прав українців як національних меншин;
- розробити сприятливу для економічної діяльності і співробітництва податкову систему;
- переглянути законодавчі акти про громадянство з урахуванням резолюції Всесвітнього форуму українців "Про громадянство України";
- заочити досвідчених представників діаспори до праці в амбасадах та консульствах;
- сприяти створенню українських культурних центрів в місцях компактного проживання україн-

ських громад (шкіл, коледжів, національних театрів, спортивних комплексів тощо).

Ці та десятки інших проблем, які стоять перед Українською державою і українською діаспорою, делегати Форуму заадресували в першу чергу урядові України, який мусить належним чином відреагувати на них. ЧИ станеться так -- час покаже. На жаль, маємо сумний приклад Конгресу українців, який відбувся у січні минулого року. "Східна" діасpora, окрім культурно-освітньої допомоги від громадських та деяких державних установ, так і не відчула материнської опіки України. Хочеться сподіватися, що цього разу уряд України вживе енергійних заходів для захисту громадян українського походження в інших країнах, які, дякуючи зусиллям Української держави, далі берегти та розвивати українську культуру, освіту, науку, вестимут повноцінне громадське і релігійне життя. Якщо хоча б частково втілюватимуться і вирішуватимуться ці проблеми, то, можна вважати, що Всесвітній форум українців, який зібраав делегатів і гостей з 26 країн світу, виконав своє завдання. Тоді можна буде сказати, що близько 20 мільйонів карбованців витрачено не намарно.

* Уряд національної довіри Україна вже має. Інші вимоги, на думку редакції, ставлять справді нині більше небезпек і запитань, аніж відповідей.

CONSULTEC LTD.
consulting engineers

4180 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada M8X 1X8
Tel. (416) 236-2426 Fax: (416)-236-3677

Інж. ЮРІЙ О. ОХРИМ
Президент

● Консультативна інженерська фірма міжнародного засягу. ● Виконує всі фази плягування, будови і перевірки більших індустріальних проектів.

Complete Home Comfort!

- Автоматична, контролювана комп'ютером доставка оліви
- 24 години, 7 днів тижнево радіодиспетчерська обслуга
- Продаж і обслуга домашнього огрівального устаткування
- Обслуговуємо Торонто, Ошаву і околиці
- Все фінансуємо на догідні сплати.

SIPCO OIL LIMITED

83 Six Point Road, Toronto M8Z 2X3,

Tel.: 232-2262

ВІ МОЖЕТЕ ПЛАТИТИ БЕЗКОШТОВНО У COMMUNITY TRUST, 2299 BLOOR ST. W.

У БОРОТЬБІ ЗА ПРАВДУ

Ми процитуємо одне цікаве місце із доповіді президента СКВУ Юрія Шимка на Світовому форумі українців у Києві: "Ось в часі недавно відбутого з'їзду американської Демократичної партії в Чікаго появився католицький священик з портативною сповідальницею на колесах та став перед будинком, де делегати обирали майбутній уряд США, вважаючи, що майбутні провідники та їх оборонці повинні, перш за все, висповідатись із своїх гріхів, і лише тоді з чистою совістю братись за політичне діло... *Прийшов час і декотрим з нас висповідатись за минулі гріхи та помилки та скласти публічне покаяння.*"

Відомо, що в західних демократіях народ ставиться до моральної поведінки своїх політиків дуже гостро. Коли будь-який кандидат на президента США порушив принцип моралі у відношенні до своєї дружини ("скочив у гречку"), то це є поважним аргументом проти його кандидатури. Англійські журналисти перед роками підглянули, що англійський міністер оборони (Перфумо) мав зустріч з легкою дівчиною. Це коштувало йому кар'єри. Колишній німецький канцлер Віллі Брандт подав у відставку, коли виявилось, що один з його співробітників був східно-німецьким шпигуном. Можна привести багато інших прикладів. Східно-німецького диктатора Гонеккера ставлять перед кримінальний суд за те, що дав наказ стріляти і вбивати німців, які зі Східної Німеччини намагалися нелегально переступити кордон до Західної Німеччини. Судять навіть солдатів, які стріляли у втікачів, виконуючи наказ свого начальства.

Це так у правових демократичних державах. Україна проголосила себе демократичною правовою державою. Чи може вона дозволити собі переглядати минуле своїх політиків? Автор цих рядків уже після Форуму мав нагоду провести досить інтимні розмови з видними громадянами Києва на ці теми...

Мої співбесідники поставилися дуже критично до думки Юрія Шимка, мовляв, чи він хоче викликати чорта з лісу, розкривати, хто з нас був інформатором МДБ? "Та ж ми мусили це робити. Коли б ми відмовилися, то це коштувало б кожного з нас дуже дорого. Важливе те, що ми тим нікому не шкодили, ми нікого не вбивали, ми нікого не висилали до тaborів праці. А коли серед нас були такі, то про їх ганебні вчинки треба писати в пресі."

Інші співбесідники добачували в словах Ю. Шимка приховану стрілу проти "партоократів" і "номенклатурників", яка має на меті роз'єднати український народ, позбавити його конструктивних державотворчих сил. На їх думку, люди, які не працювали в радянсько-українському державному апараті, не є спроможні будувати молоду українську державу, хоча б їхні серця горіли величезною любов'ю до українського народу, його мови, історії і його долі.

Тому Іван Дзюба в своїй надзвичайно глибокій доповіді звернув увагу слухачів на сьогодення і май-

бутність молодої української держави, залишаючи на боці гріхи і помилки українських патріотів. Він з'ясував дуже важку економічну і соціальну ситуацію держави й народу. "Я особисто далекий від того, щоб ставити це на карб тільки урядові чи вищим особам держави. Думаю, що винні ми всі. А найбільше, може, ті, хто тільки й гадає, як би перекласти вину на інших, віddaючи неабияку енергію цьому втішному для себе, але сумному для суспільства заняттю... Основний мотив розpacливої критики з боку демократів: засилля на всіх рівнях старої партоократії, яка скрізь, а особливо в провінції, залишається єдиною реальною владою... Демонтаж кадрових структур такого масштабу, їх кардинальна заміна просто фізично неможливі за один чи кілька років..." . Критично поставився І. Дзюба й до пропозиції проголосити ідеологію націоналізму державною. Та про це згодом.

"Усім зрозуміло -- підкresлював І. Дзюба, -- що нинішня Українська держава -- далеко не та, якої ми хочемо, тобто вона не в тому стані, як нам хочеться. Але іншої ми сьогодні не маємо. Від нас усіх залежить зробити її кращою... Однак чуємо -- і не лише в побуті від розчарованих громадян, а й від деяких опозиційних політиків, -- що Української держави не існує, а те, що маємо, -- пародія на державу..."

Хто чув доповіді Чорновола тут на Заході, знає, що думка про те, що Українська держава ще не існує, походить саме від нього. Від нього походить також план збирати кілька мільйонів підписів для референдуму, щоб достроково розпустити Верховну Раду, повалити уряд, а може й замінити президента України. Немає сумніву, що думки Дзюби стосувалися саме Чорновола. Ще конкретніше говорив на Форумі президент Кравчук: "Дехто у бажанні перетворити Рух на знаряддя боротьби за владу, на власну кишеневську партію для досягнення своїх цілей перейшов принципово важливу межу. *Вона відділяє боротьбу за владу в державі від боротьби проти самої держави...* Найбільша вина за розкол Руху лежить на панові Чорноволі... Сьогодні він ужে шкодить Україні". Звідкіль ця деструктивна постава В. Чорновола? Він, без сумніву, має свої заслуги. В минулому мужньо боровся проти диктаторської системи СРСР, задокументував себе як правозахисник, борець за права людини і народу, був репресований, відіграв важливу роль в Гельсінській спільноті, боровся проти... держави. А зараз доводиться будувати державу, переходити від деструктивізму до конструктивізму. Це вимагає немалої внутрішньої, психологічної перебудови. Тут Чорновіл має труднощі. (Не дивно. Ще до проголошення незалежності він писав, що й у вільній Україні він буде тільки редактором *опозиційної* до уряду газети. -- Ред.). До цих питань підійшов і Тарас Стецьків, народний депутат України, член президії об'єднання "Нова Україна", у статті "Україна: Шлях до реформ" ("Голос України" 28.10.92). Після формальної заборони КПУ

30 серпня "з'явилася можливість союзу національно-демократичних сил з частиною номенклатури на чолі з Кравчуком... На жаль, національно-демократичні сили, передусім Народна Рада, припустилися тоді двох серйозних помилок. Вони не пішли на союз як організована сила, а такий союз дав би незрівнянно більше можливостей формувати політику молодої держави і впливати на апарат. Окрім представники демократичного табору пішли до влади поодинці і тим самим відразу поставили себе в цілковиту залежність від волі посткомуністичної державної номенклатури. Другою, значною мірою об'єктивною помилкою, обумовленою президентськими виборами, стало те, що основні сили демократів втягнулися у виборчий марафон. Л. Кравчукові не залишалося нічого іншого, як спертися на тих, кого він добре знав: на колишній партапарат, зокрема на місцеву реакційну номенклатуру, якщо та обіцяла йому свою підтримку".

В остаточному висновку Т. Стецьків пише таке: "Ті, хто називають себе опозицією в сучасній Україні, настільки різномасті, часто з протилежними цілями, що в очах керівництва вони є однією антидержавною деструктивною силою. Одні змагаються за усунення Президента, другі виступають проти влади тільки тому, що вона влада, треті -- в опозиції до Української держави як такої. Тому серед цього багатоголосся опозиція, що критикує владу за відсутність реформ, губиться, зокрема через недостатню чіткість власної позиції."

Т. Стецьків робить закид урядові і владі із-за відсутності власної програми реформ. "Сьогоднішня влада робить ставку не на власні самостійні кроки в напрямі реформ, а на політику вичікування: чим закінчаться реформи в Росії". В тому він має рацію. Можливо, що новий глава Кабінету міністрів Л. Кучма і його віце-прем'єр Віктор Пинзеник, який раніше робив урядові різні пропозиції, критикуючи цей уряд, разом рушать питання реформ вперед.

Турботи справляє Україні ще "третя сила" - ОУНівсько-націоналістичний рух. В різних кутках України відбулися "наради українських націоналістів". Нарешті, мабуть, як завершення цих акцій у половині жовтня 1992 р. відбувся в Києві "установчий з'їзд Конгресу Українських Націоналістів (КУН) з участю 282 делегатів і гостей з 23 областей України. Він відкрився гімном ОУН "Зродились ми великої години..." Ще в липні ц. р. в "Літературній Україні" з'явилася стаття Сергія Плачинди "Сучасний український націоналізм як ідеологія". Він поставив питання: "що може протистояти великодержавному російському націоналізму на політичній арені? Лише націоналізм. Тому сучасний український націоналізм має стати державною ідеологією". Обговорити цю статтю треба окремо. Згадати треба, що вона не має нічого спільногого з ОУНівським націоналізмом. Але хто ж визнаватиметься в різницях? Важливо, що Сергій Плачинда пропонує націоналізм зробити державною ідеологією, а це вода на млин ОУН. Іван Дзюба знаменно визнається на цих "ньюансах" українського

націоналізму. Тому у своїй доповіді на Форумі сказав м. ін. таке: "...чуємо розмови про необхідність державної ідеології, деято пропонує на цю роль ідеологію українського націоналізму. Але історія засвідчує, що будь-яка державна -- обов'язкова ідеологія неминуче призводить до ідеологічного примусу, а то й політичного терору проти власних громадян, до тоталітаризму. Що ж до ідеології націоналізму, то... В незалежній Україні з її широким спектром регіонально-політичних та регіонально-культурних відмінностей... спроби зробити український націоналізм державною ідеологією спричинилися б тільки до глибоких розколів суспільства за національною, територіальною та світоглядною ознаками і до розколів у середовищі інтелігенції; не кажучи вже про небезпечну конфронтацію з сусідніми народами."

Залишається невиясненим питання змісту українського націоналізму -- не того, про який писав С. Плачинда в Л.У., а того, який відстоює бандерівська ОУН в сучасній Україні. Всі постанови "великих зборів" ОУН були надруковані в збірнику документів "Українська суспільно-політична думка в 20 столітті". Це заслуга Тараса Гунчака і Романа Сольчаника, які ці документи упорядкували. Що написане пером, того не вирубаєш і топором. Не можуть же бандерівці відхрещуватися від своїх "постанов", які формували їх ідеологію і стратегію. Тому їхня тактика: на конференціях та інших зборах ОУН мовчали про своє минуле, а коли говорили, то тільки про те, що ОУН революційними методами боролася за самостійну Україну; принципово не підходили критично до минулого. Адже коли призналися до якоїсь однієї помилки, то не знати де зупинитися. З постанов "великих зборів" ОУН читаці довідуються, що ОУН була антидемократичною, революційною, диктаторською, антиліберальною. З такими ідеологічними принципами в сьогоднішній Україні далеко не зайдеш. Ми думаємо, що ОУН поступила б дуже розумно, коли б відмежувалася від свого антидемократичного минулого й виразно перейшла на демократичні позиції.

Головним доповідачем на установчому з'їзді Конгресу українських націоналістів (нова назва для ОУН?) була Слава Стецько. Вона м. ін. сказала, що "ми не відступаємо від нашої принципової позиції, що основа тривалого миру -- не лише на теренах колишнього СРСР, але і в цілому світі -- може бути лише система світобудови, основана на суверенних і соборних національних державах в їх етнографічних кордонах".

Ця принципова позиція не має застосування в сучасному світі, вона пов'язана з негативними небезпеками для молодої Української держави. Вона не має застосування в Африці, де ще нема скристалізованих націй, а за владу боряться племена з їхніми ватажками. Тому кордонами африканських держав є кордони колишніх колоній. Не має застосування ця позиція до Північної і Південної Америки. Причиною тамошніх конфліктів є політично-соціальні, а не національно-етнічні антагонізми. Винятком, хіба, є ка-

надський Квебек. В Азії Пакістан відділився від Індії не з національних, а релігійних мотивів. Ані Індія, ані Китай, Афганістан, Іран і інші етнічно не однорідні. Залишається територія колишнього Радянського Союзу. На території Азербайджану є область, заселена у величезній більшості вірменами. Але ця область безпосередньо не стикається з вірменською територією. Як зорганізувати тут держави на етнічно-національному принципі? Як розв'язати за етнічно-національним принципом питання Абхазії, осетинів, інгушів, чеченів і маси інших національностей, які числом не перевищують 100 чи 200 тисяч? Коли прийняти "принципову позицію ОУН", то треба прийняти позицію російських націоналістів, які домагаються перевірки кордонів колишніх союзних республік за етнічно-національним принципом. Тому російський націоналізм вмочає свої пальці в усі ці абхазькі, осетинські, наддністрянські, кримські та інші питання, щоб добитися хоча б в одному випадку зміни колишніх і сьогоднішніх кордонів за етнічно-національним принципом. Вони змагаються за те, щоб добитися хоча б одного прецеденту зміни кордонів за бандерівським принципом. Виходячи з інтересів молодої Української держави, Президент України, величезна більшість Верховної Ради і уряд України відстоюють принцип непорушності і незмінності кордонів колишніх союзних республік, декларуючи з одного боку права національних меншин в Україні, а з другого домагаючись прав національних меншин для українців, що проживають на території інших республік колишнього СРСР.

Конгрес УН за "якнайшвидший вихід України з СНД". Відомо, що після путчу Україна (точніше УРСР) проголосила свою незалежність, але тоді ще існував СРСР з його центральними органами. Відповідальні політики України розуміли, що незалежність України -- це процес. Горбачов ще не здавав своїх позицій. Єльцин, як президент РРФСР, бачив, що своєю впертою політикою збереження СРСР як держави Горбачов гальмує внутрішній розвиток. Тому він, Президент України Кравчук і голова ВР республікі Беларусь ствердили, що відокремлення республік від СРСР та творення незалежних держав не можна спинити. Тому представники цих трьох незалежних республік проголосили Співдружність Незалежних Держав. СРСР припинив своє існування (8 грудня 1991 р.). Україна негайно ратифікувала договір про СНД. СНД не є державою, а тільки договором незалежних держав. В Москві були політики, які вважали цей твір за переходну форму до нової союзної держави, а Президент України постійно твердив, що він цей договір розуміє як "цивілізовану форму" ліквідації решток Радянського Союзу. Ці "рештки" існують оскільки підприємства України ще пов'язані економічно з підприємствами (державними!) в інших республіках, насамперед в Росії і тому "якнайшвидший вихід" України з СНД -- це також певний процес. Політична партія, яка має претенсії на владу, повинна прослідити ці складні економічні зв'язки України з іншими республіками, щоб відповісти на

питання, як цей процес прискорювати. Але бандерівців це мало цікавить. Вони ж не мають людей, які в цьому визнавалися б. Їм не залишається нічого іншого, як прийняти позу, вийти на трибуну й крикнути "ми домагаємося найшвидшого виходу", щоб викликати серед слухачів переконання, що в них є кваліфікації "братья участь у визвольній політиці України".

Інша інша теза: "Свій суспільно-політичний лад Україна мусить будувати не на живцем взятих чужих взірцях, із соціалістичних, капіталістичних чи ліберальних течій, але на засадах української правовости, соціальної справедливості й гідності людини. В надрукованих постановах останніх своїх Великих Зборів, ОУН уважає, що політичні і програмові засади мусять виростати з рідного ґрунту, а не бути імітацією чужих доктрин і течій".

Це знову поза. Від політичної організації вимагається сказати конкретно, що і як робити в існуючій ситуації. На це ОУН не спромоглася і не бажає в тому напрямі щось зробити. Зате всю свою енергію звернула на глорифікацію геройчного минулого: 50-річчя УПА під проводом ОУН. І тут знову багато фальшу. Щоб не йти в деталі, скажемо таке: УПА організовувалася приблизно від грудня 1942 року. 1943 проголошено боротьбу проти німців і більшовиків. Радянська армія була ще далеко, проти неї не можна було боротися. Потім з'явилися партизани Ковпака. УПА не намагалася зводити бої з тими партизанами (дуже розумно!). Петро Осадчук в "Літературній Україні" і журналі "Віче" (липень 1992) подає багату німецьку документацію. Це переважно звіти німецьких регіональних функціонерів про події на їх теренах. В цих звітах говориться про бандерівців як групу, яка відстоює безкомпромісно постулат незалежності України..., але не більше. В жодному з тих звітів немає і згадки, що УПА чи бандерівці робили якісь напади на німців. Читачі набирають переконання, що ця боротьба була словесною, а не реальною. (Треба думати, що тут завинив Петро Осадчук, подавши тенденційно-вибірково німецьку документацію, -- Ред.). Ситуація змінилася з приходом радянської армії, і то ґрунтово. Хрушчов розформував партизанську дивізію Ковпака, створивши з неї спеціальні формaciї для боротьби з німецько-українськими націоналістами, підпорядковуючи їх МДБ. Під німецько-українськими націоналістами розумів Хрушчов (і ці формування) фізичне винищення всього національно свідомого українства в Західній Україні. До цього вживали "лозунгів" боротьби з "націоналістичними бандитами", "бандеровцями" і т.п. Це був геноцид, перед яким люди втікали до лісів, шукаючи там фізичного збереження. Про ці часи жахливо згадувати. А зараз, у 50-річчя УПА, бандерівці підганяють цей період під боротьбу УПА з більшовицько-російськими займанцями за самостійну Україну. Людям, які згинули в цій борні (серед них очевидно були також УПАїсти) треба сьогодні ставити пам'ятники. Але не можна інтерпретувати історію навиворіт! У УПА були переважно молоді сільські хлопці, а жертвами геноциду стали всі без винятку, а насамперед українська інтелі-

генція, яка мала свої велики заслуги в організуванні українського національного життя під Польщею до 1939 року і в часі німецької окупації.

Вони не були в УПА чи ОУН. А сьогодні "постгум" вписують їх у реєстр УПА-ОУН, щоб на їхніх жертвах будувати свій партійний авторитет.

Молоді дослідники України, які не пережили тих часів, намагаються прослідити цей період, щоб встановити правду для історії, але вони переконані, що всі ці пропагандивні "ліття" є поважною гальмою в розв'язуванні актуальних проблем сучасної України...

Ця думка повинна бути сприйнятна для кожного українського патріота. Тоді ми покладемо проблематику визвольно-революційної боротьби за незалежність України на певний час до архіву, а займемося актуальними питаннями будови й зміцнення молодої Української держави. ■

Верховній Раді України

РОЗБЕРЕМО БАРИКАДИ РОЗБРАТУ НА ПІДМУРОК ДЕРЖАВИ

Тему всеукраїнського примирення, національної згоди тижневик "Україна" послідовно проводить на своїх сторінках з того, не такого далекого часу, коли про розкиданіх по всьому світу українців ми почали довідуватись правду, а не ту мішанину напівправди і наклепів, якою нас годувала офіційна комуністична пропаганда, зацікавлена, щоб українці якомога довше не знали себе і своєї історії і не могли порозумітися. Цій наріжній для українців темі в часописі "Україна" присвячені серії матеріалів про історію поселення, життя, культуру, побут українців Росії і Казахстану, США і Канади, Австралії і Англії, Чехословаччини і Польщі, інших країн світу. В інтерв'ю спершу як з Головою Верховної Ради України, а після 1 грудня 1991 р. -- як з Президентом України Леонідом Кравчуком ми щоразу задавали одне й те ж запитання: чи не настав час нам, українцям материнської землі та діаспори, людям різних політичних поглядів і різної партійної приналежності, різних конфесій спільно насипати великий курган, у якому назавжди поховати розбрат і ворожнечу українців, і хай він стане Курганом Національної Згоди в ім'я майбутнього нашої держави. Трагічна доля України склалась так, що, воюючи самі проти себе на двох, а то й трьох фронтах, українці боролись за волю України, як вони її тоді розуміли. Тому ми повинні однаково шану віддавати і воїнам, полеглим в рядах Радянської Армії, і воїнам, полеглим в рядах Української Повстанської Армії, воїнам інших формaciй періоду визвольних змагань. І не тільки віддавати шану, а й зрівняти всіх у правах і пільгах, як захисників нашої держави. У такому ж дусі повинні виховувати й нашу молодь.

Вважаємо, що національна згода, всеукраїнське порозуміння особливо потрібне тепер, на початках розбудови власної держави. Не дійдемо згоди -- втратимо державу, як втрачали її не раз.

Нехай це буде не умовний, а справжній курган, насипаний на околиці Києва, а може, під Полтавою, на полі Полтавської битви, де зрив України до незалежності виявився так зrimо і так приречено.

А нинішній рік нехай стане роком всеукраїнсько-го порозуміння.

Почати насипати Курган Національної Згоди була можливість під час Всеєвропейського форуму українців та святкування першої річниці нашої Незалежності. Але ще будуть і друга, і третя річниці, а тим часом ми, українці материнської землі і зарубіжжя, ще більше порозумішаємося і порозуміємося. І хай кожен українець, хоч де б він жив -- у столиці Києві чи районці Кобеляках, у селі Пісках чи хуторі Недригайлівці, Зеленому Клину чи Новій Зеландії, в Москві чи в Південно-Африканській Республіці, приїхавши в Україну, неодмінно висипле жменю землі на Курган Національної Згоди.

Курган ростиме повільно, як і наше порозуміння, але він неодмінно ростиме і ширше, і ввісі, як і наш національний дух та свідомість, як наша рідна держава.

Редакція тижневого журналу "Україна", Спілка офіцерів України звертаються до Верховної Ради України з пропозицією розглянути питання про спорудження спільнотного пам'ятника усім загиблим за волю України, героям і жертвам нашої трагічної мученицької історії -- насипати Курган Національної Згоди. Виділити для цього місце, розробити план тощо. Часопис "Україна", війни, які підписали це звернення, всі, хто його підтримає, візьмуть на себе пропаганду майбутньої всеукраїнської акції, інформуватимуть читачів в Україні та діаспорі.

Звертаємося до колег із зарубіжних українських газет і журналів, українських радіо та телепрограм, хоч де б вони видавались і звучали, чиї б погляди відображали, якій конфесії належали, з проханням опублікувати це звернення, підтримати нашу пропозицію, надати їй розголосу серед українців різних країн світу.

Слава Україні та борцям за її волю!

За редакцію журналу "Україна"

шef-редактор Анатолій Михайленко

За Спілку офіцерів України

полковник Григорій Омельченко,
голова Спілки офіцерів України

BABY POINT LOUNGE

343 Jane St., Toronto

tel. 767-2623

ПРИЄМНЕ І ВІГІДНЕ ПРИМІЩЕННЯ НА
ВСЯКІ ОКАЗІЇ

- Повна кухонна обслуга.
- Українські й інші страви,
в наших або інших залах.

БУДЬТЕ ГОСТЕМ НА ВЛАСНОМУ СВЯТИ!
ПРО ВСЕ МИ ЗА ВАС ПОДБАЄМО!

ЗДАЄТЬСЯ, РОЗВИДНЯЄТЬСЯ!

На вулиці М. Грушевського навпроти Верховної Ради біля столу юрмилася купка людей, лунав із гучномовця заклик ставити підписи на користь референдуму про довіру Раді, за проведення нових виборів. Майнула думка: невже знову зав'язнє засідання в безплідній суперечці, втягуємося у вир з примарною метою. Такий заклик почувся і в залі, та без відлуння розчинився серед громади... Знаємо чимало прикладів, як щирі, самовіддані лицарі волі, коли минав дев'ятій вал, дрібнилися хвилі, потрохи входило в береги життя, опинялися остронь супільного поступу. Настав час закасати рукави, налягати на плуга. Найменший крок на ниві зараз важить більше, аніж десяток палких закликів, парламентських угод чи виявів громадської непокори. Все ж буде прикро, якщо у своєму непростому русі збідніємо на чийсь ясний розум, чисте серце. На жаль, одна свічка згасла навічно. На пропозицію М. Гориня громада вшанувала хвилиною скрботи поборника незалежності, письменника Івана Світличного.

Тож почалося з того, що прем'єр Л. Кучма подав список нового Кабінету. Ні в білому аркушику, ні в урядовій ложі присутні не побачили В. Симоненка, діяча, що оце спалахнув (не без енергії Президента) мало не як зірка першої величини... Це засвідчило, що прем'єр сам обирає дорогу. Товаришуватиме йому на ній єдиний тепер перший віце-прем'єр академік Ігор Юхновський. Згадаймо -- колишній голова Народної Ради, яка у найскладніший час, у явній меншості, зусебіч атакована, несхитно обстоювала незалежність України. Це, сказати б, друга і вельми прикметна, обнадійлива ознака. На рубіж економічної реформи висунуто знаного фахівця -- віце-прем'єра Віктора Пинзеника. З приходом в уряд у цьому ж ранзі Миколи Жулинського прибуде віри у відродження духовності. На користь цього -- і неквапливість у доборі міністра культури. (Став ним усім добре відомий Іван Дзюба -- ред. "Н.Д."). Одне слово, всі п'ять віце-прем'єрів -- люди нові і разом добре відомі. У колі міністрів хочеться привітати Юрія Костенка, який зайняв клопітне і конче важливе місце по охороні природного середовища.

З кабінету прем'єра відкривається чудовий київський краєвид, але ж панораму України заснували глуха осінь. Своїми першими враженнями, роздумами, близчими завданнями Леонід Данилович поділився з депутатами.

-- За два тижні роботи я зіткнувся зі страшними фактами розбазарювання того багатства, яке надбав за десятиліття катаржної праці наш невтомний народ. Балашки про ринок, реформи, бездіяльність владних структур, економічний хаос правлять доброю ширмою для шахраїв, хапуг чи просто ледарів і некомпетентних керівників.

Україна захлинається без нафти. А тим часом близько 8 мільйонів тонн за дев'ять місяців попливло в Італію і Канаду, на Багами і Гібралтар. Таке собі змагання з Саудівською Арабією, яке дозволило ціл-

ком набити тугі гаманці. Не з доброго життя запрацював третій блок Чорнобиля. А в той же час 4 мільярди кіловат-годин зійшло за 160 мільйонів доларів, з яких аж 44 тисячі надійшло в державну скарбницю. I -- ще, ще...

Хоч без особливої надії, сподіваймося, що приймні будуть оприлюднені імена головних дійових осіб, а простіше -- злочинців. Та чи, бува, не вигулькнуть вони скоро в іпостасі надзвичайних і вельми повноважних за непрозорими межами України?

Годі й казати, за яку складну, навіть небезпечну справу взявся Леонід Кучма. Та тримався упевнено, навіть оптимістично, наголосивши: Україна -- не баганова республіка.

-- Резервуари з пальним, взяті комерсантами в оренду, повні. Шаленіють ціни. Гине цукор ще на полях. Можу як прем'єр -- міністр розірвати цю нечесну гру, продати бензин людям і передусім селу (оплески). Але для цього парламент мусить створити правову основу. Сподіваюсь, у цьому залі ніхто не скаже, що скопити за руку злодія, спекулянта - це зупинити ринкові реформи. Життя свідчить, що дехто з демократів має апетит не гірший, як у колишніх партократів. Змириться з п'ятою владою, владоюmafii, ми не можемо. Сьогодні Україна -- країна-банкrot. Це зараз головна загроза незалежності... Якщо Бог нам допоможе і будемо рішуче братися за реформи, то передамо наступному поколінню не борги, а ситу, цивілізовану країну.

Запорука цього -- наша промисловість могуть, щедра, найбагатша в Європі земля, працьовитий, тяжущий народ. Думається, цього разу із його глибини прийшла людина, здатна опанувати ситуацію, звернути на краще плин подій.

-- Це не поза, це -- необхідність, -- наголосив Леонід Данилович. -- Таким я прийшов, таким піду. Але поховати себе і економіку під політичним багатолів'ям не дам. Чим закінчуються революції? Тріумфом політиків над виробничником і населенням, тою чи тою формою диктатури. Давайте обома руками братися за еволюцію економіки, дамо простір промисловцям і бізнесменам. Хочу, трохи перефразувавши, завершити своє слово думкою Григора Тютюнника: урядові, як хлібові і яблукам, погода потрібна.

Здається, розвидняється. Після палких дебатів парламентська громада прийшла до згоди і проголосувала за оновлений Кабінет "списком", поклавши цим усю відповідальність на прем'єра. Леонід Кучма не злякався тягаря... Добаватиме йому сили і снаги, віриться, підтримка Верховної Ради, всього чесного, патріотичного, працьовитого, розумного і мудрого, чим багата Україна.

Вітольд Кирилюк
парламентський кореспондент
"Літературної України", (Л.У., 44)

ЧИ ВИ ВІДНОВИЛИ ПЕРЕДПЛАТУ?

ПОЗИЦІЇ УДРП

Нещодавно в Чікаго відбулося засідання секретаріату Центрального комітету Української Демократично-Республіканської партії (УДРП).

На засіданні були обговорені справи з поточної діяльності УДРП, як також плани майбутньої праці. Особливу увагу було приділено інформаціям про розвиток подій на Україні, а зокрема політичні та економічні ситуації після першого року здобуття державної незалежності.

Секретаріят ЦК від імені Української Демократично-Республіканської партії стверджує і схвалює значні здобутки самостійної України за перший рік свого незалежного існування. Особливу заслугу в цім надзвичайно важливім періоді віддається президентові Леонідові Кравчукові, діяльність і політичне спрямування якого, особливо в зовнішній політиці УДРП схвалює.

Однаке УДРП стурбована повільністю економічних реформ, як також і наявністю великих господарських проблем та безладдя, які заінсували в Україні і про які ствердив у своїх виступах новий прем'єр-міністер України Леонід Кучма. УДРП схвалює ініціативу й наміри нового прем'єр-міністра та сподівається значних позитивних змін завдяки новому державному кервіництву.

УДРП стурбована також діяльністю певних еміграційних політичних середовищ та окремих осіб, які своїми втручаннями, діями та виступами в Україні сіють зародки розбрата всередині нашого народу та підривають авторитет і діяльність уряду України та її президента. Політичне суперництво та змагання за впливи, як вони виявлялися на еміграції, не повинні переноситись на Україну, який в ці часи найбільш потрібна єдність і стабільність в державобудуванні.

Окремий неспокій викликають напруження в сферах конфесійного та церковного життя нашого

народу. Ці напруження, як показує досвід, починаються і плекаються найперше неприязними стосунками на найвищих щаблях церковного керівництва та потім поширюються в маси вірних наших церков, створюючи зло і боротьбу замість християнської пошані та любові. В цей час, коли існує велика потреба згоди та єднання всередині українських церков та між ними, будь-які суперечності та роздори в єпархії шкодять найвищим інтересам народу, його Церкви і державі.

Усвідомлюючи та ставлячись із зрозумінням до тих труднощів, які переходить український народ в сьогодні, секретаріят ЦК УДРП закликає всіх українців в діяспорі поставитися з братньою любов'ю до своїх братів і сестер в Україні та своєю участю і матеріальними засобами включитися ще більше у всеобщу допомогу нашему народові.

Секретаріят ЦК УДРП стверджує, що існує велике зацікавлення в Україні ідеями та творчістю нашого лідера та великого сина України Івана Павловича Багряного. Будучи свідками здійснення його політичних поглядів та відчуваючи бажання ще більшого пізнання його письменницької та публіцистичної спадщини, секретаріят ЦК УДРП плянує поступове видання повної художньої творчості та публіцистики І. Багряного в Україні.

З вірою в краще майбутнє українського народу, УДРП продовжує свою працю в допомозі нашему народові в закірпленні його новоздобутої державності. Секретаріят ЦК цим закликає всіх членів посилити свою участю у цім священнім обов'язку, якому ми прирекли себе, ставши членами Української Демократично-Республіканської партії.

Секретаріят ЦК УДРП

F.I.N.D.S.

Dress
For Less
Discount
Designer
Fashions!

UP TO 50% OFF

Open Nightly till 9 p.m.

PHONE 761-9613

FINDS

DISCOUNT DESIGNER WEAR

365 JANE STREET
TORONTO, ONTARIO M6S 3Z3

Юхим КРАСНОШТАН

ЖИТТЯ ПРОЖИТИ -- НЕ ПОЛЕ ПЕРЕЙТИ...

До 75-річчя з дня народження Яра Славутича

11 січня 1993 року виповнюється 75 років відомому українському поетові і громадському діячеві на Заході, професорові Альбертського університету, тепер знаному й на його Батьківщині, Ярові Славутичеві.

Про його поетичну творчість і громадську діяльність можна писати книги, томи досліджень, а про життя -- пригодницьку повість, і не одну. Попробуємо сказати кілька слів про цю гарну свою поезію і душою людину.

9 жовтня 1992 р., у місті Вінніпезі, на Конгресі Українців Канади завершились ювілейні торжества з приводу 100-ліття поселення українців у Канаді. Під завісу святкування Конгрес Українців Канади нагородив 100 громадських і творчих діячів, які внесли вклад у розвиток культури і громадського життя діаспори, ювілеиною медалею і супровідними Грамотами "100-ліття українців у Канаді".

Відрядно, що серед нагороджених -- представник королеви Єлизавети II, генерал-губернатор Рамон Гнатишин, сенатори, мери міст, професори, вчителі, діячі науки, мистецтва та культури; не забуті й ті, що відійшли з цього світу у вічність (іхні медалі отримали

Яр Славутич після Референдуму, 1 грудня 1991 р.

нащадки), є й літератор, поет, громадський діяч, велимишановний професор Яр Славутич.

Досить лише перелічити назви книг, які за своє життя видав цей відомий не лише на американському континенті мистець, щоб уявити собі творчий подвиг цієї людини та її внесок в українську культуру діаспори. Ось далеко неповний перелік: Збірки поезій -- "Гомін Віків" (1946), "Правдоносці" (1948), "Спрага" (1950), "Оаза" (1960), "Маєстат" (1962), "Завойовники прерій" (три видання), перекладена на англійську мову австралійським поетом Р.Г. Моррісоном. Поетичні твори ювіляра включені до восьми канадських англійськомовних антологій та подібних видань, зокрема "Поети Канади", квартальник "Канадська література" та інші.

Варто згадати його інші книжкові видання -- "Українська поезія в Канаді", "Анотована бібліографія української літератури в Канаді" (три видання), підсумкове видання досліджені і наукових статей "Українська література в Канаді" (1992).

Крім того, Яр Славутич -- упорядник, редактор і співавтор видань -- "Західноуканадський збірник" (два томи), альманах "Північне сяйво" (п'ять томів), "Українська шекспіріана на Заході" (два випуски).

Щойно з'явилась третя збірка поезій в англійських перекладах -- "Три поеми і шість поезій", куди включені його широковідомий твір "Донька без імені" (з участі УПА у визвольній боротьбі за незалежність України у роки Другої світової війни).

Не можна обминути сім підручників з українською мовою, які склав Яр Славутич. Вони широко використовуються не лише на американському континенті, а й в Австралії, Англії, Бельгії та інших країнах, де проживають українці. Підручник *Conversational Ukrainian* мав уже п'ять видань, *Ukrainian for Beginners* -- сім видань, а *Standard Ukrainian Grammar* -- два видання.

За довголітню педагогічну діяльність у Канаді Яр Славутич удостоєний золотої Шевченківської медалі від Шевченківської фундації, а його "Зібрані твори" (1978) нагороджені першою премією від Українського літературного Фонду ім. Івана Франка в Чікаго.

З РОДУ МЕЦЕНАТІВ

Хочеш більше знати про людину -- дивися в корінь. Недаремно і в народі кажуть: "Яке коріння, таке й насіння". А корінь професора Яра Славутича сягає у сиву давнину. Його предок, Федір Жученко, нобілітований шляхтич герба власного, що обираєся полтавським полковником шість разів у другій полові

вині XVII сторіччя, був засновником кількох сіл і містечок на Наддніпрянщині. Відзначався він як меценат української культури й науки. Це в його родовому селі Жуки на Полтавщині Самійло Величко, за матеріальною допомогою Федора, його дочки Любови та її чоловіка Кочубея, написав свій кількатомний літопис, який тепер вважається найціннішою історією козацько-гетьманської України. На титульній сторінці того літопису навіть зазначено село Жуки, як місце проживання автора і написання згаданого літопису.

Прадід Яра Славутича, дворянин Михайло Васильович Жученко, слобожанський правник і голова адвокатів у Харкові, був співзасновником та одним із перших дуже щедрих меценатів Товариства ім. Шевченка у Львові, яке потім було перейменоване в Наукове Товариство ім. Шевченка, і фактично стало першою академією наук України в нові часи. Він пожертвував 9.000 (дев'ять тисяч) карбованців золотом. Михайло Жученко також допомагав Михайліві Драгоманову видавати українську літературу в Женеві.

Дід Яра Славутича, Олександер (за радянської влади -- Григорій) Жученко ще до Першої світової війни пожертвував 500 карбованців золотом Науковому Товариству у Києві, допомагав йому також під час Української революції 1917-1920 р.р., а помер під час голодомору 1933 р. ...з голода.

Батько Яра Славутича, Михайло став фактично хліборобом після втрати у 1920 році всіх земельних посілостей, був заарештований за відмову вступити у колгосп і не мав ніякої можливості продовжувати меценатську діяльність свого славного роду.

Нелегко склалося життя і Яра Славутича (до 1942 р. -- Григорій Михайлович Жученко). Напередодні Другої світової війни був мобілізований до Червоної Армії, брав активну участь в українському підпіллі, що воювало проти німецьких загарбників і за незалежність України. Опісля опинився на американському континенті. 1955 року закінчив Пенсильванський університет, викладав українську мову, літературу, славістику, а потім був запрошений на професорську працю до Альбертського університету.

Довідавшись про відновлення Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, пожертвував йому 9.000 (дев'ять тисяч) канадських доларів (відповідно до суми свого предка), щоб таким чином ушанувати пам'ять прадіда Михайла Жученка.

Та це, так би мовити, лише початок меценатської діяльності Яра Славутича. Крім дрібних пожертв іншим українським інституціям, він віддячився Пенсильванському університетові тисячею доларів за колись отриману університетську стипендію (це дало йому можливість завершити докторат); по тисячі доларів п. Славутич дав Науковому Товариству в Сарселі (Франція) та Шевченківській Фундації у Вінніпезі.

Значні суми грошей пожертвував професор-емерит під час своїх відвідин України на передплати газети "Літературна Україна" -- для студентів, малоза-

можних громадян, шкільних бібліотек по всій Україні. Крім того, подарував на благодійний фонд для письменників і для одного багатодітного повістяра по 500 долларів. Перебуваючи на півдні України, він роздав понад дві тисячі доларів для новозаснованих газет і журналів, Товариству "Просвіта", на будову церкви на острові Хортиця тощо.

ОДИН ІЗ "ЗАВОЙОВНИКІВ ПРЕРІЙ"

Серед емігрантів другого покоління, які залишили Україну в роки Другої світової війни і внесли значний вклад у культуру на американському континенті, вигідно виділяється професор-емерит Альбертського університету Яр Славутич, що свого часу був президентом Канадського Інституту Назвознавства. З ним познайомився я заочно; точніше, зблизив нас письменник і журналіст Михайло Каменюк. Він передав листа П. Славутичеві.

А особисто познайомилися вже тут, в Едмонтоні. Людина високої ерудиції і культури, енциклопедичних знань, простий і уважний та доступний професор з якоюсь особливою прискіпливістю знайомив мене з новою країною, її звичаями, культурою. Немов дитину, водив до української книгарні, Альбертського університету, допоміг мені упірнути в чужий незнайомий мені світ. Без нього я б довго ще блукав манівцями.

Ось так непомітно я вивчав його, а він придивлявся до мене. Часом я ставив наївні запитання, але отримував завжди точні, вичерпні відповіді. Якось я запитав моого старшого колегу, коли він почав писати вірші.

-- Це сталося після оглядин Запорозьких порогів, коли ми з покійним дідом шукали слідів першої Запорозької Січі, а мені було років десять, якщо не менше. Дід підсадив мене на високу скелю, і я на весь голос продекламував шевченківське "Б'ють пороги". Уздовж Дніпра котилася луна, а дід, слухаючи мене, плакав. Йому було чого плакати... Відтоді вважаю себе поетом, бо після того ніколи не переставав писати вірші, навіть під час війни.

На жаль, у її горнілі всі рукописи були втрачені, збереглися лише країці вірші, які виклав із пам'яті на папір у Німеччині. Там таки й вийшла перша збірка поезій "Співає колос" (1945), через рік -- "Гомін віків". З того часу видано 12 збірок поезій Яра Славутича.

Понад усе Яр Славутич любить свою Україну. Лише за останні два роки він побував там чотири рази. І в кожний приїзд виступав перед численними авдиторіями, в університетах, інститутах, школах, перед колгоспниками та інтелігенцією. А напередодні українського референдуму агітував населення на Донеччині, за те, щоб вони голосували за вихід України з Радянського Союзу, переконливими фактами з життя українців у Канаді та США доводив необхідність створення незалежної Української держави. В Україні п. Славутич видав уже кілька поетичних і прозових книжок, а найближчим часом вийдуть іще дві. Рукописи знаходяться у видавництвах.

На протязі довгого часу професор Славутич очолює Українське Шекспірівське Товариство. Та й сам він переклав чимало поетичних творів з англійської, болгарської, польської, чеської та німецької на українську мову. Не обходили його нагороди від різних товариств і фундацій.

КНИЖКОВА Й БІБЛІОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Яр Славутич увесь час у кипучій діяльності. Нещодавно вийшли дурком в Україні спогади "Місцями запорозькими", великий збірник літературних досліджень і статтей "Меч і перо", нова збірка поезій "Шаблі тополь"; двома виданнями вийшло "Слово про Запорозьку Січ" у місті Січеславі (Дніпропетровському).

Не можна не згадати правдоносної праці Яра Славутича. Ще 1941 року почав він складати мартиролог української літератури. Список розстріляних або інакше знищених українських поетів, письменників та вчених літературознавців уперше був опублікований у його книжці "Модерна українська поезія" (Філадельфія, 1950). Потім з'явилася його "Розстріляна муз" 1955 р. в Детройті у видавництві "Прометей". Тепер у Київському університеті, заходами видавництва "Лебідь", виходить другим виданням "Розстріляна муз", але значно доповнена ти уточнена. У цій жалобній книзі подано імена та прізвища близько 500 творців української літератури, знищених московськими колоністами.

Без бібліографії не може бути справжньої наукової праці. Тому, на запрошення головного редактора д-ра В. Шмольстика, що тоді керував міжнародною бібліографією (MLA International Bibliography), Яр Славутич погодився стати редактором розділів цього видання, що тепер виходить у світ щороку в п'яти томах -- у другому томі українська критична література, а в третьому збираються видання з українського мовознавства. Відомий україніст, що не тільки викладав українську мову й літературу, а й досліджував їх, Яр Славутич виявився дуже діяльним і в царині наукової бібліографії. Ось уже 25-ий рік продовжує свою бібліографічну активну діяльність, збираючи відомості про українознавчі наукові праці з усього світу, всіма мовами, очевидно, найбільше українською, дещо російською та англійською, зрідка німецькою. Разом за два з половиною десятиріччя зібрано поверх 30 тисяч позицій. На жаль, про все це мало знають наші бібліотекарі, а ще менше т.зв. "фахові" бібліографи. Переїшовши на емеритуру, п. Славутич змушений продовжувати й цю, дуже виснажливу працю, бо інші професори неоплаченої праці уникають, воліють лише задовольнятися своїми власними справами.

Другою важливою працею Яра Славутича є "Анотована бібліографія української літератури в Канаді", що мала три видання протягом вісімдесятих років. Тут охоплено канадські видання з 1908 р. до наших днів. Це перша, майже повна бібліографія нашої

літератури. Анотації, додані до кожної позиції, дають критичну оцінку. Таким чином це видання наближається до монографії. Охоплено поезію, прозу, драматургію, белетристизовані спогади й видання з літературознавства і критики. Саме тепер готується четверте, доповнене видання, що охоплюватиме видану продукцію до 1993 року.

Третім, не менш важливим, внеском в українську наукову основу є "Бібліографія української шекспіріяни" (складена разом із дружиною Вірою), уміщена в двох випусках "Української шекспіріяни на Заході". Це дуже цінний додаток міжнародного значення до української шекспіріяни, неповної, що з'явилась була малим накладом у Львові (циклостильне видання).

У цій ювілейній статті зосереджено увагу лише на частину творчості та наукової діяльності 75-річного Яра Славутича. Критична література про його поезію зібрана в симпозіумі "Творчість Яра Славутича", упорядкування д-ра Володимира Жили, професора Текаського університету в Лабоку. Спогади -- "У вирі багатокультурності".

Живе на американському континенті людина. Хороша людина, відомий поет і науковець у галузі українознавства, громадський діяч, що доклав багато зусиль до того, щоб рідне українське слово не забувається в Канаді та в західній діаспорі взагалі, щоб страждenna Україна, здобувши державну незалежність, розвивалася і процвітала в суцвітті демократичних країн світу. Побажаймо ж йому, вельмишановному патріархові української літератури в Канаді, міцного здоров'я, нових творчих злетів на вічному терені, де живуть українські поселенці, що дають наснагу ювіляреві. Можемо сподіватися, що з-під його пера вийдуть у світ ще нові й незнані перли української поезії, прози, літературознавства.

Приєднувшись до побажань автора нашому ювіляреві, ми зокрема щиро вдячні проф. Ярові Славутичеві за його довголітнє стараннє індексування новоднівських матеріалів у Міжнародній бібліографії Асоціації Модерних Мов.

Редактор

МИСТЕЦЬКІ ВИРОБИ
TRYPILLIA ARTS

Великий вибір рамок для картин
і дипломів

QUALITY ONE HOUR PHOTO LABS

і доброкісні фото для паспортів
та інших документів.

2285 Bloor Street W., Tel. 766-0113

Toronto, Ontario M6S 1P1

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЖИТТЯ ГРИГОРІЯ САВИЧА СКОВОРОДИ

Минуло 270 років від дня народження великого українського мислителя -- Григорія Сковороди. Його геній, що позначив себе особливо філософською творчістю, став дороговказом, джерелом надхнення для цілих поколінь і збуджує велике зацікавлення серед наших сучасників. Немає в українській філософічній літературі іншої постаті, яка б увійшла так глибоко у надра української душі. Від появи в Україні (18 ст.) рококо, класицизму і реалізму по сьогоднішні дні, наші мистці черпали й черпають надхнення з творчості і життя Сковороди, наче з бездонної криниці.

Григорій Сковорода побачив світ 3 грудня 1722 року в селі Чорнухах, Лубенського полку в козачій родині Сави й Палегії.

Про молодість Сковороди довідуємось з описів його вірного учня Ковалинського. Вже від наймолодших років спостережливі батьки помітили здібність до науки сина і послали його до дяківської школи. Найбільш яскраво відзначався він талантом до музики та нахилом до богопочитання. З охотою ходив він до церкви і співав там з великим мистецьким хистом релігійні пісні. Згідно з бажанням хлопця батько його віддає на nauку до київського закладу, де в короткому часі він осягає великі успіхи у навчанні. Хоч учився добре, то все він відрізнявся від своїх ровесників тим, що часто сам ішов в поля, до лісу, де мав нагоду обсервувати природу, рослини, звірят та птахів. Нераз цілими годинами обсервуючи, роздумував тайну їхнього життя. Голодний, але вдоволений повертається до дому. За такі мандрівки нераз картали хлопця, але безуспішно. В школі часто задавав такі питання, що не тільки старші учні, а й вчитель не вмів на них відповісти. Мав непогамовану жадобу знання, але не того, що його вчили, а того, яке шукав сам у природі і глибоких роздумах.

Коли Григорієві виповнилося 9 років помер його батько. Ставши сиротою, хлопець ще міцніше почав думати й дбати про свою майбутність. Будні проводив у школі, свята в церкві, у вільний час ходив в ліс або у поле і тільки наніч повертається додому. Ходив босий у свитині, з очеретяною сопілкою, співав пісень, але завжди сумні. На батьківській могилі почав складати перші пісні. До такої перфекції опанував гру на сопілці, що прекрасно міг відтворити найскладнішу мелодію, майстерно наслідував птахів. Сам компонував і виконував такі дивні мелодії, що їх ніхто не чув зроду. Голос мав прекрасний, мав здібності до всього. Проблиски його генія виявлялися різно. Прямував до досконалості, розв'язував проблеми складні на свій вік.

Надзвичайно стійкий був у своїх поглядах, хоч серце мав ніжне й співчутливе, особливо до скривдженіх. Після смерті батька почав цуратися родині, яка його зненавиділа. Деякий час йому довелося бути ученця послушником, а згодом його записано в учні Київської Академії у якій скоро затмив усіх своїм талантом.

Вже цей короткий опис молодого Григорія нагадує нам молодість Шевченка. Один і другий тікав у буряни, і плакав там насамоті, щоб ніхто не чув. Там, у бурянах, формується доля одного і другого під впливом молитви і пісні. Варто пригадати таку характерну істину з життя Шевченка, який за вкраденого у п'яниці дяка п'ятака купує собі книжечку, обведе її хрестиками, "та й списує Сковороду".

Життя Г. Сковороди припадає на час після Полтавської трагедії і введеного Петром I курсу на повне викорінення найменшого вияву самобутності українського народу. Хоч на російському царському троні царі мінялися то їхня політика відносно України була незмінна. Зріле життя Сковороди припадає на час цариці Катерини II, яка за словами Шевченка, і "доконала" започатковане Петром діло: ліквідувала Гетьманщину, знищила Запорізьку Січ, перевела закріпачення селянства й козацтва, а Українську Православну Церкву ограбила з майна і досвідченого ідейного проводу та зробила її знаряддям русифікації і духовного поневолення народу.

Ось що пише про цю добу поляк Карл Хоєцький з Krakova, який узятий в полон російськими військами відбував своє покарання поруч українців у Києві в 1788 році: "Ми разом сиділи в страшних умовах в касарнях, у перелюднених приміщеннях, так що люди там вмирали по 5-8 осіб денно, при чім трупи їх по 3 дні і більше перебували разом з живими і хорими. Ми кожний день бачили, як виводили українців з касарень по кілька осіб, карали їх батогами, видирали ім ніздри -- по звичаю москалів -- і потім відправляли на досмертне заслання..." ("Чужинці про Україну", Августбург, 1946 р., 69 стор.)

На грани такої дійсності оформювалась постать великого майбутнього вченого Г. Сковороди. Сковороду слушно багато зачислюють до велетнів класичної грецької філософії. Київська Академія дала ґрунтовні підвалини йому, і в її стінах Сковорода досконало вивчив грецьку, латинську, польську, німецьку, гебрейську та ряд інших мов, а також досконало пізнав античну літературу. Йому були добре відомі основні науки того часу, зокрема філософія і природознавство. Тому не дивно, що любив перебувати серед живої природи і там обдумувати свої твори. Його нахил до релігійного життя справив, що Сковорода докладно перестудіював книги святого письма. Теологічні знання дозволяють Сковороді глибше розуміти істину Божу, а тим самим звільнитись від докторатики і всяких обмежень схолястики. Сон Сковороди, який передає Ковалинський виразно виявляє його становище до тодішнього духовенства. Намагання майже від студентських часів і пізніше накинути йому духовне звання священиче чи монаше, а також пропозиції великої кар'єри від царських вельмож він відкидав. Він просто заявляв: Якби я був чимсь, то був би тоді ніщо.

Для мислителя великого формату, яким був Сковорода, найважливішими суддями його поведінки були розум і сумління, до якого уважно прислуховувався. Якже часто за те попадав у різного роду конфлікти з різними людьми. Його вважали вільнодумцем, реформатором нового розуміння Бога в Людині і Людини в Богові.

На пропозицію ченців Печерської Лаври вступити в чернецтво, мовляв: "Будеш стовпом і прикрасою обителі", -- Сковорода відповідає поважно, але різко, що він не хоче стовпотворення. "Блаженний, хто святість серця -- тобто щастя своє не заховав у ризі, але у волі Божій".

Сковорода активно здійснює волю Божу, він уважає що Бог і дух людський це одне і те саме. Філософські праці Сковороди тісно пов'язані з дуалізмом, він твердить, що світ є подвійний: видимий і невидимий. До невидимого відносить божество і самого Бога. За словами Сковороди Бог є основа світу, єдине тривке у всесвіті і вічне добро. Своїм блискучим розумом злагув Сковорода внутрішній світ людини, її благ та приналежність, які мають головний вплив на поведінку. Він твердив, що: "Головна мета життя людського, голова діл людських, є дух людини, думки, серце. Кожен має свою мету в житті; але не кожен -- головну мету, себто не кожний піклується про голову життя. Один піклується про черево життя, інший про інші члени тіла і речі". Завдяки прекрасному красномовству, своєму неперевершеному вмінню підходити до людей і всякого роду проблем мав колосальний вплив на своїх сучасників. Відомо, що Г. Сковороді доводилось у різних періодах життя і у різних умовах учительювати в Переяславі, Харкові, духовних школах і приватних домах, а головне передавав він свої вчення під час своїх мандрівок по рідній Україні і далеко поза її межами.

Надзвичайно велику роль у житті Сковороди відограли подорожі, які давали йому змогу поширювати свої розумові горизонти, пізнавати цікавих людей, аналізувати їхні звичаї, мораль і рівень їхнього життя.

З нагоди першого видання творів Сковороди М. Костомаров писав: "Сковорода належить до числа таких, кого добре пам'ятає і поважає народ, що на всій території від Воронізької губернії до Києва в багатьох будинках висять його портрети, що популяризують філософа пояснюються тим, що святотатство, низько-поклонство, пригнічення слабих, лінощі панства постійно знаходили в ньому сміливого викривача".

Теми його творів були надзвичайно важливі для пробудження національної свідомості, їхній зміст динамізував середовище. Вони стали основою для появи "Енейди" І. Котляревського. На них виростали: Кйтка Основ'яненко, Гребінка, Гулак, члени Кирило-Методівського Брацтва, а особливо Шевченко прямий наслідок посіяного зерна Сковородою.

В своїх творах "Посланіе", "Сон", "Кавказ", а зокрема у повісті "Близнята" він розгортає ідеї Сковороди на тлі Миколаївської дійсності вставляючи їх у суть української патріотичної думки.

Спадщина Г. Сковороди надзвичайно різноманітна за формою і багата за глибоким змістом. Крім філософічних праць, трактатів, віршів, він був автором численних пісень, до яких сам компонував музику і які співаються як народні. Писав свої твори мовою свого часу, яка була наближена до розговірної мови. Крім того писав латинською і іншими іноземними мовами. Його перу належать також байки, які видано п.з. "Харківські байки". Перекладав Ціцерона і Плутарха, латинські поезії Горація, Овідія, Міюре та інших. Численні листи Сковороди писані здебільшого латинською мовою, мають надзвичайно велике почальне значення.

Не спосіб у розмірах статті переповісти усю багатошу творчість Сковороди. Досить згадати, що у "Змійному потопі" поміщенено розмову Духа з душою. В пробудженні зі сну своїх і не лише своїх сучасників Сковорода будить до нового життя у "Начальні двері до християнської етики", в "Нарціз" пише про божественність людини. Повчальним твором є "Правдивий чоловік і Бог це те саме". Твір "Асхань" постав на глибоких передуманих матеріялах автора -- пізнання себе як Бога. Твори: "Жена Лотона", "Благородний Еродій", "Кільце", в якому вічність підпорядкована Богові, "Розмова про старинний світ", "Азбука світа", "Борня Біса з сином Сави" та інші.

Серед пісень варто вимітити: "Ой, ти птичко, желтобока", "Ой, поля, поля зелені" та "Всякому городу нрав і права".

Тут не йдеться про те, щоб скласти реєстр творчості великого філософа, але про те, щоб пригадати цю неповторну постать в нашій історії.

Пісні Сковороди співав народ і його кобзарі та лірники, якже часто їх переробляючи на свій лад. Не все, що писав Сковорода, дійшло до нас, та й не про все знаємо, що він творив. Його "Харківські байки", в яких зосереджений глибокий зміст, побачили вперше світ у 1837 році, тому заслужено в Україні вважається першим байкарем Г. Сковороду.

Великий вклад праці дали досліджуючи Сковороду -- Д. Багалій, М. Петров, Д. Чижевський, П. Попов, Махновець, Табачников, І. Дзюба, Іваньо, Володимир, Удод та ряд інших. Всі вони вказують на те, що Сковорода засуджував прагнення людини до надмірностей, багацтва і почестей, різко виступав проти морального розкладу, облуди. Велику увагу придіяв він також проблемам свободи для всіх верств народу. Свої ідеї погляди аргументував прикладом власного життя. Вважав, що основу виховання здорової людини і суспільства треба спирати на правдивій ідеології демократизму.

Творча музика Григорія Сковороди прорвала у численні людини таму і стала своєрідним дорожовказом для сучасників.

Помер цей напересічного розуму мудрець 9 листопада 1794 року в селі Пан-Іванівці, сьогодні Сковородівка на Харківщині. Вмираючи, заповів, щоб на його могилі написати: "Світ мене ловив, але не впіймав". ■

СПОМИН ПРО ЛИЦАРЯ У ЖИТТІ

У 20-ті роковини смерти Миколи Битинського

24.XII.1972

"Ім'я України вписав я на щит" -- слова з поезії М. Битинського, це неначе провідна ідея автора в його творчості в літературі, в мистецтві, науці і в цілому його житті.

У літературі Микола Битинський-Оверкович -- знаний як поет, прозаїк, драматург, особливо оспівав "Крути", де:

*"Був бій. Було пекло... Боротьба потворна...
Сплелись світла жертва і брутальність чорна".
(*"Сузір'я Лицарів"* ст. 24)*

Минають роки, час нові важливі події несе, але герой Крут назавжди залишається безсмертні. Тему Крут продовжує автор у 55-ті роковини цієї геройської битви, що вібулась 29 січня 1918 р. Розглянувши різні праці на цю тему, М. Битинський підкresлює в них два головні напрямки: один позитивний і правдивий, другий тільки критичний, а навіть з фальшивими фактами. Автор, подавши докладну історію Крутянського бою на тлі обставин у тодішній Україні, робить висновок, що "лицарі крутянського бою" піднесли честь української зброй, причинились до заключення Берестейського миру, через який вийшла Україна на широке коло міжнародного політичного форуму."

М. Битинський постійно живе життям Української Народної Республіки й пише ще інший ессеї "За честь і славу української зброй", де розглядає значиму оборону Замостя від большевиків влітку 1920 року. Зокрема гльорифікує бойовий чин VI-ої Січової Дивізії УНР. Тематика історичних подій того часу унагляднена також у його драматичних творах, як "Скривалена сорочка", "Голос за вікном", драматизмом сповнене оповідання "Могила". Його поезії з цією тематикою мають незвичайно глибоке психічне вглиблення і дивне одухотворення:

*"Шляхами вічними у безкінець, в безміра
Палинуло й Лицарів Сузір'я"*

Звичайно, є й приналежні поезії, пейзажі, люди, скрізь туга -- біль, а понад усе ясніє велика віра, як у поезії "Великденъ":

*A приде час чеканий і доспілій --
I встане Велетень із темряви живий.
(*"Сузір'я Лицарів"* ст. 74).*

Його слово пророче сповнилося на наших очах! Наш Велетень-народ здобув уже свою державу. Чи не годиться згадати одного із "Сузір'я Лицарів"? Двадцять років проминуло від смерті Миколи Битинського й думка про нього ясніє. Ось, на великій стіні портрет гетьмана Івана Мазепи з булавою, гербом, кисти М. Битинського. Це моя пам'ятка з вистави "Шляхами віків", що про неї сказав пан Лялька, актор з театру "Заграва", трохи з докором, трохи зі сміхом: "Це ж десять вистав в одній виставі!" Правда, так воно й було, "шляхами віків" - шляхами нашої історії. Згадалось, бо ж у всьому допомагав проф. Микола Битинський. Ось усміхається до мене з портрету Григорій Сковорода, духовний опікун наших Курсів Українознавства ім. Г. Сковороди, а студенти сміялись, що проф. Битинський уподібнив його "до пана Копача". Жартували собі учні, але любили Сковороду, захоплювались його мандрівним життям, його науковою, часто повторювали - "пізнай себе".

На Курсах працювала я з проф. Битинським довгі роки. Так і бачу його кругле, усміхнене лице, ласкавий погляд з-поза окулярів... А от, у клясі, після години мистецтва, бачу на таблиці церкву бароккового стилю, студенти наче й не чують дзвінка на перерву, оточили свого професора, кожний щось питає, у чомусь упевнитись бажає... Це ж бо небавом "матура"! Приде предсідник Комісії з Оттави, професор університету д-р К. Біда. "Ну так уважайте, щоб не було нам біди!" жартує М. Битинський і сміються всі разом. Любили його студенти. Умів бо він захоплювати їх своїми викладами, рисунками, жартами. А це ж не легко було вчити в середній нашій школі, забираючи молоді цілій суботній день;

ХАРЧІ В УКРАЇНУ! Не рискуйте вашими грішми у ненадійних фірмах.

Відправляйте через фірму ХОСЕН!

KHOSEN -- ХОСЕН

За каталогом звертайтесь
на тел. (416) 255-7110,
або пишіть на адресу:

KHOSEN - ХОСЕН
2970 Lakeshore Blvd.W.
Suite 205
Toronto, Ont. M8V 1J6
Fax (416) 503-3998

Цукор	10 кг	- \$14.60
Мука	10 кг	- \$9.31
Олія	10 л	- \$25.53
Гречка	10 кг	- \$18.80
Ячмінні крупи	10 кг	- \$7.50
Вівсянка	10 кг	- \$9.89
М'ясо	7.6 кг	- \$18.99
Горох	10 кг	- \$11.35
Риж	10 кг	- \$23.94
Манка	10 кг	- \$8.95

ДІЛЕРИ:

LONDON - (519) 438-3242

HAMILTON:

LOUDMILA'S LADIES WEAR
337 OTTAWA ST.N.
TEL. 545-4044

TORONTO:

JUNIOR DELICATESSEN
3323 BLOOR ST.W.
TEL. 231-5384
або Д. Салючок
TEL. 767-9016

Гарантуюмо доставку на протязі 2 до 4 тижнів

ХОСЕН -- значить вигода: швидко -- надійно -- дешево -- швидко -- надійно -- дешево --

їх бо товариші зі школи цілоденно в тому ж часі відпочивали, бавились, займались спортом. Проф. Битинський добре розумів нашу ситуацію не легку, розумів молодь, на конференціях завжди боронив слабших учнів.

У наших товариських зустрічах інколи розказував про свою військову службу в армії УНР, а був він тоді в ранзі поручника. Оповідав про "чудо на Віслою", як то наша армія врятувала Польщу від большевиків 1918-20 рр. Багато пізніше брав участь у боях з мадярами в Карпатській Україні 1939 р., а в 2-ій світовій війні був у першій Дивізії УНА.

Військове діло студіював замолоду, як також історію, а потім мистецтво. Про себе не любив багато говорити, але шлях його життя був не легкий. Дуже тяжко переживав він страту своїх рідних з рук Чека, особливо смерть рідної сестри Ольги Битинської, геройні визвольної боротьби, як про це розповіла мені його дружина пані Надя Битинська.

Ціле своє життя присвятив Микола Битинський Україні. Він -- військовий старшина, поет, письменник, маляр, автор наукових праць, -- у віці, коли люди звичайно йдуть на відпочинок, "у сеньйори" -- пішов до школи українознавства вчити. До молоді вела його любов до України. У серцях молодого покоління бажав він запалити вогонь любові до Батьківщини, до свого народу. Для Курсів ім. Г. Сковороди та І. Котляревського (середньої школи) злагодив він скрипти з малярства, з архітектури, записи зі студій української культури.

Особливо працював над геральдикою України, написав працю "Правила уживання національного прапора України". Це все, як і його спогади, статті по журналах все ще не зібрані разом, крім творів у книжці "Сузір'я Лицарів".

Поглянувши на життєвий шлях Миколи Битинського, на його творчість мистця і педагога, можна сказати, що він сам є одним з тих лицарів, що про них написав чудову балладу "Сузір'я Лицарів":

"Там по велінню Вищого Правдивого Закона
Й Сузір'я Лицарів знайшло свою дорогу
І зорить, і горить на вічну перемогу
Одвічних Правд Життя -- Змагання і Свободи,
Як знак безсмертної героям нагороди."

Олександра Ю. КОЛАЧ

У ВІНОК ШАНИ ТА ПАМ'ЯТІ ВЧЕНОМУ-СЛАВІСТОВІ

Іван
Лозинський

Ще одна могила з'явилася на цвинтарі села Мурване, що на Самбірщині. Там спочили тлінні останки Івана Лозинського.

Перестало битися невтомне серце вченого славіста й богеміста, автора багаточисельних наукових праць із царини міжслов'янських літературних взаємин, популяризатора кращих надбань світової культури, бібліотекознавця та бібліографа, незмінного директора Іноземної книгозбірні у Львові -- Івана Лозинського.

Всі хто пропрацював з ним за ті роки одностайно відзначають його титанічну працездатність. Він був сповнений високих ідей та творчих планів. Це в першу чергу стосується циклу бібліографічних покажчиків зарубіжних письменників. Добре відомі покажчики "Тарас Григорович Шевченко у німецьких перекладах та критиці. 1843-1917", "Стефан Жеромський на Україні", "Данте Аліг'єрі на Україні", "Владислав Броневський на Україні", на черзі "Еміль Золя на Україні" та багато інших.

Іванові Лозинському належить ідея та часткове втілення у життя фундаментальної бібліографічної праці на тему: "Письменники Галичини в перекладах та критиці на основні європейські мови".

Він -- автор понад 760 статей, розвідок, есе-спогадів про митців пера України, а також монографії про поезію молодомузівців тощо.

Наука України в особі Івана Лозинського назавжди втратила вченого з енциклопедичними знаннями, а Бібліотека Іноземної літератури м. Львова свого Директора.

Невтомне серце Івана Лозинського перестало битися у ранкові години, коли він йшов на сходини бібліографів в Наукову Бібліотеку ЛДУ ім. Ів. Франка 23 липня 1992 р.

В каплиці медінституту, що по вулиці Пекарській відбулося прощання з тілом покійного Івана Лозинського. Після Богослуження біля домовини блаженої пам'яті вченого-славіста відбулася громадська панаахида скорботної громади, представники якої виступили зі своїми спогадами про багатогранну постаті Івана Лозинського: Юхим Грайдансь, Мирослав Мороз, Марія Ясиницька, Йосип Кобів, Роман Головин, Володимир Лучук, Петро Гоць, Евген Вахняк, Ярослав Михальчишин, Михайло Подільчак, Любомир

Bloor West Village
BAKERY & CAFÉ
763-3365

Натуральний добреякісний європейський хліб
та різні печива і торти

Завітайте до нас -- будете вдоволені!

2202 Блур стріт Вест -- ТОРОНТО
(на захід від Ранімід)

Сеник. Всі підкреслили грані характеру невтомного трудівника на полі науки та бібліотекознавства, його вагомий внесок в науку та культуру України.

Вічна яйому пам'ять! Хай земля яйому буде пером!

За дорученням колективу Бібліотеки Іноземної Літератури

Кулик Володимир

МОЯ ПАМ'ЯТЬ ПРО ОСОБЛИВУ ЛЮДИНУ

Людей, по дорозі життя, стрічаємо, минаємо, навіть призабуваємо. Але бува, що й з потойбіччя особливі Люди стають близькими, більш зрозумілими, належно оціненими. До таких саме належав світлої пам'яті вченій славіст, філолог Іван Лозинський. Його наукові праці й невтомні зусилля прокладання "містка" межі Україною а діаспорою залишаться у непроминаюче зворушливих спогадах (читайте його статті про Михайла Подільчака, Юліяна Децика і інших в "Нових Днях" -- Ред.). Зустріла я директора Бібліотеки іноземних видань у Львові, в домі сестри моого мужа д-ра Бориса Филипчака. Саме тоді приготовлялись в Управі Міської Ради в Самборі до великого дня -- відкриття пропам'ятної таблиці на домі мого тестя Івана Филипчака, що загинув у тяжких тортурах на Сибірі, в 1945 р. У напрямі оживлення пам'яті І. Филипчака не щадив зусиль шановний Покійний. Багато-багато статтей саме на тему життя й літературної творчості Івана Филипчака з'явилися у часописах, авторства Івана Лозинського. Одначе говорячи про "місток", який він прокладав прикметами своєї душі, наведу декілька прикладів: Ще тоді у Львові, 1991 р. просив переслати твори й все, що в моїй домашній бібліотеці знаходиться, про Софію Парфанович, Наталену Королеву, Докію Гуменну. У часописах Львова почали появлятися його авторства статті про письменників діаспори: Іванну Савицьку, Ларису Мурівич, Олександру Копач, Ірину Дубко. В кожному проханні Івана Лозинського, про наших письменників, як могла я так і помагала йому. Про Софію Парфанович Іван Лозинський вже вклав чимало праці, готовуючи матеріали до друку, але невблаганна доля всі задуми спинила... Все залишилося на сторінках, приготуваних доброзичливими руками Івана Лозинського. Він ішов із доповідю, коли на вулиці Львова зустрінула його невідклична сувора доля і перенесла у потойбіччя Вічності. Жаліли друзі, дружина, син, синова, внук.

Та найсильніше про розлуку із Іваном Лозинським передав мені, ще в Києві, д-р Федір Погребенний: "...нема вже між нами Івана Лозинського, особливої Людини, саме тепер дуже нам конечної. От нема..."

Хоч і нема, та пам'ять про Івана Лозинського у вдячних спогадах залишиться на довгі роки у серцях тих, хто мав щасливу нагоду зустрінути його на стежі життя... Надходить Різдво. Не можу не згадати, нашу першу зустріч, у вдячності.

Ірина Дубко Филипчак

КУЛЬТУРНІ НОВИНИ УКРАЇНИ

З успіхом пройшов Фестиваль оперних театрів України, присвячений 150-річчю з дня народження видатного композитора Миколи Лисенка. Цією подією закінчилися культурні заходи оголошеного ЮНЕСКО року Лисенка. На столичній сцені Львівський оперний театр імені Івана Франка показав нестаріючі вистави "Украдене щастя" і "Різдвяна ніч", Київський імени Тараса Шевченка -- "Наталку Полтавку", Харківський -- "Запорожця за Дунаєм"...

Драматичні театри України посилили увагу до нашої нев'янучої класики. Ось і столичний імени Івана Франка показав численним глядачам прем'єру за п'есою Івана Карпенка-Карого "Сті тисяч". Давно колись у цьому спектаклі були зайняті франківські класики -- Юра, Мілютенко, Кусенко... Гось нову постановку здійснив Володимир Опанасенко, розставивши у творі акценти з точки зору сьогоднішнього дня. Режисер зібрав гарний ансамбль акторів-однодумців, які грали натхненно, з настроєм.

Особливо багата на культурно-мистецькі події Львівщина. Зокрема, в обласному центрі відбувся Міжнародний симпозіум зі скла, на який з'їхалися з усіх усюд художники, керамісти, скульптори, мистецтвознавці, склодуви. Доповідачі відзначали, що у Львові сильні і традиції, і новаторство в сучасній гуті. Кращі творчі роботи з багатьох країн виставлено у Музеї етнографії та художніх промислів АН України. І не тільки організована така виставка, а й відкрито Міжнародний музей скла. Львів стає центром світової гуті.

У Києві зареєстроване мале культурно-просвітницьке підприємство "Чумаки". Його створили керівник і молоді учасники відомого хору з тією ж назвою. У планах гурту чумаків створити навчальну студію для дітей і дорослих з викладанням основ народного співу; студію запису зразків народного співу і власних творів із виходом на світовий ринок; виробництво українських сувенірів. А далі мріють взяти землю, побудувати чумацький хутір як взірець відродження чумацької культури, побуту, способу життя, але є і задум наблизити чумацтво до сучасності.

270 років з дня народження Світочка культури людства Григорія Сковороди широко відзначила українська громадськість. Представники столиці, області, зарубіжні гости з'їхалися на урочистість до села Чорнухи, що на Полтавщині, -- батьківщину великого філософа. Щоб вшанувати пам'ять нашого духовного предтечі. А зробити належить чимало: встановити пам'ятник Григорію Сковороді, побудувати меморіальний комплекс із музеєм, бібліотекою -- "Сад Божествених пісень". Щоб збиралися там щороку люди.

Спілка письменників України разом з редакцією всеукраїнського журналу "Криниця", американським видавництвом заснували премію імені Сковороди в галузі літератури і філософії, а також фонд українського велета духу. Харків'яни влаштували виставку "Апостол правди", яка розповіла про роль і місце Г. Сковороди у всесвітній культурі, про засади внутрішньої і зовнішньої гармонії розвитку людини, що їх сповідував український класик.

Л.М.

22.11.'92

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНСЬКИХ ЮРИСТІВ

18 жовтня у Київському державному театрі опери та балету ім. Т. Шевченка відбулося урочисте відкриття першого Світового конгресу українських юристів, що тривав до 23 жовтня. Йому передувала екуменічна відправа, яку відслужили владика Володимир -- від Української православної церкви Київського патріархату, представники євангельських союзів України та Янкель Блайф, головний рабин України.

З вітальним словом до учасників конгресу звернувся Президент України Леонід Кравчук, який сказав, що широке представництво на конгресі провідних українських правників із США, Канади, Аргентини, Австралії та європейських країн ставить цю подію до ряду значних подій політичного життя України і що конгрес зробить внесок у визначення шляхів розбудови української правової держави. "У реалізації поставлених завдань ми покладаємося насамперед на свої сили, на талант і працелюбність нашого українського народу. Але водночас ми високо цінуємо і зовнішню підтримку наших зусиль, надання фінансової і консультивативної допомоги, в тому числі правової, -- зазначив Президент. -- Ми прагнемо інтеграції України в міжнародний правовий простір.. Наши намагання побудувати правову державу мусить бути якнайширше відомі за межами України. Нам сьогодні доводиться освоювати, як на мою думку, найелементарніше, -- те, що вже викристалізувалося в Конституціях розвинених держав. Ми робимо лише перші кроки на шляху до правової держави, взагалі до нормального людського життя. Однак, викристалізовуючи ті інститути, які вже довели свою ефективність на Заході, ми глибоко шануємо тисячолітні демократичні традиції нашого народу, народжені на українській землі унікальні пам'ятки права. "Руська правда" є перша в Європі Конституція Пилипа Орли-

Сергій Головатий.

ка, "праведний закон" Великого Кобзаря й конституційні проекти М. Драгоманова, ідеї М. Грушевського й Конституція УНР від 29 квітня 1918 р., яка вперше на території колишньої імперії проголосила такі популярні нині принципи розподілу влад, фундаментальні праці правників Київського й Харківського університетів, діяльність О. Кістяківського, М. Василенка, Ф. Тарановського -- все це є живодайним джерелом нашого державотворення."

Вступне слово на відкритті виголосив голова організаційного комітету конгресу Ігор Бардин, який очолює Колегію українських юристів у Канаді. Вітаючи

учасників, він висловив сподівання, що критичні зауваження і поради не будуть зустрінуті як спроби, що мають на меті вказувати народові України й урядові, як вони мусять будувати Українську державу. Усі критичні зауваження матимуть виключно конструктивний характер.

На урочистому відкритті Світового конгресу українських юристів були присутні Голова Верховної Ради України Іван Плющ, його перший заступник Василь Дурдинець, представники Кабінету міністрів, народні депутати, а також амбасадор Канади Франсуа Матис, представник Світового Банку Д. Кофман та представник Європейського співтовариства Ю. Вос...

Питання, що обговорювалися, віддзеркалюють весь спектр проблем, що нині постають перед молодою незалежною Українською державою на її шляху до формування правової системи світового рівня. Серед них: Конституція незалежної України, верховенство закону, права людини, незалежність судочинства, реформування адвокатури України, приватизація великих і малих підприємств, приватна власність на землю, спадкове право, Україна в світовому співтоваристві.

Географія зїзду була досить представницькою. Під час пленарних засідань доповідали: Володимир

Швидко і дешево, "КОБЗА" ПЕРЕШЛЕ НА УКРАЇНУ:
ВІДЕОКАМЕРИ, ВІДЕОМАГНІТОФОНИ, КОПІЯРКИ, ФАКСМАШИНИ,
ТЕЛЕВІЗОРИ, КОМП'ЮТЕРИ, АВТОМОБІЛІ, МЕДИКАМЕНТИ, ХАРЧІ,
НОВІ І ВЖИВАНІ РЕЧІ
ЗАВІТАЙТЕ ДО "КОБЗИ"! ЧЕКАЄМО НА ВАС!

3253 LAKESHORE BLVD. WEST, TORONTO, ONTARIO M8V 1M3
TEL: (416) 251-9110 FAX: (416) 253-9515

Travel & Tours
626019 ONTARIO LTD.

СПЕЦІЯЛІЗУЄМОСЯ У ПОДОРОЖАХ НА УКРАЇНУ.

МАЄМО КВІТКИ НА ВСІ АВІАЛІНІЇ
ДО БУДЬ-ЯКОЇ КРАЇНИ СВІТУ

TEL: (416) 503-0530
3253 LAKESHORE BLVD. W., TORONTO, ONT. M8V 1M3

Тарнопольський (Канада), Бернард Сіган (США), Богдан Футей (США), Олександер Ємець і Юрій Айвазян (Україна), Роман Дехніч (Австралія), Федір Бурчак (Україна), Богдан Білинський (Австралія), Степан Дуніковський (Франція), Володимир Буткевич та Володимир Василенко (Україна), Стефан Павлище (Польща), Ярема Тауридзький (Аргентина), Дзвінка Кришталович (США), Адріян Єнкала (Велика Британія).

21 жовтня відбулася зустріч членів канадської делегації з Надзвичайним і Повноважним послом Канади в Україні Франсуа Матисом та радником Романом Ліщинським.

Під час роботи Світового конгресу українських юристів було влаштовано офіційні обіди, на яких виступили мініster закордонних справ України Анатолій Зленко і Голова Наглядової ради міжнародного фонду "Відродження" Богдан Гаврилишин. Пан мініster, зокрема, зазначив: "Незалежна українська держава вже відома світові, та залишається подбати, аби вона й надалі сприймалася, як цивілізована країна, рівний партнер... Україна відкрита для плідних контактів зі Сходом і Заходом, її зовнішньополітичні цілі не суперечать жодному народові, вона шанує права інших, але одночасно цінуватиме і пильно боронитиме національні інтереси, прагнучи при цьому вирішувати можливі конфліктні питання згідно з нормами міжнародного права."

Проблемні та робочі комісії, що будуть створені в основному з тих питань, які розглядались на конгресі, гадається, продемонструють, наскільки значними є можливості для юристів світу допомогти Україні. Буде створено спеціальний комітет, що займатиметься екологічним правом, а також комітет по складанню англо-українського і українсько-англійського юридичного словника. Як зазначив в інтерв'ю одній київській газеті І. Бардин, створення Світового конгресу українських юристів "дасть можливість набути необхідний досвід, через безпосередній обмін думками, інформаціями, технологіями".

Головою керівної Ради Світового конгресу українських юристів було обрано Сергія Головатого, який у своєму заключному слові наголосив: важливо, щоб новостворена організація була дійовою. Настав час не для полеміки з того чи іншого приводу, а для праці.

Подав Ігор Бардин

Слухайте радіопрограми "РІДНА МОВА"

на хвилях 530 AM
щонеділі від год. 7:00 до 8:00 вечора і у
вівторки від год. 9:00 до 10:00вечером.

*Ставайте нашими спонсорами,
давайте оголошення до нашої програми.*

Керівник програми

Ірина Корнан

Тел. 767-3945

ЛОТ

пропонує єдине

безпосереднє сполучення

Монреал .. Варшава. Відліт

з Мірабел кожної п'ятниці.

Пропонуємо також сполучення

до Риму, Бангкоку і до

більшості європейських

столиць. Сердечно

запрошуємо.

За більшими інформаціями телефонувати
в Монреалі: в Торонто:
(514) 844-2674 (416) 236-4242
Fax: (514) 844-7339 Fax: (416) 236-0433

POLISH AIRLINES

2000 Peel St.
Suite 680
Montreal, Que. H3A 2W5

Looking for that authentic Ukrainian gift?

UKRAINSKA KNYHA

A Division of
Demo Trade Limited

Importer and distributor
of fine giftware

No Duty on clothing
(except leatherware), footwear
and food sent in prepaid parcels to
Ukraine, Belarus, Russia, the Baltic
States and other parts of Eastern Europe.

- EMBROIDERED
tablecloths towels bedspreads
aprons blouses shirts
- BEAUTIFULLY PRINTED
wool kerchiefs and shawls
- HAND PAINTED
decorative plates and boxes
- INLAID WOOD
from the Carpathians,
Hutsulshchyna and Bukovyna
- GLASSWARE AND CRYSTAL
from Lviv and Kiev
- BOOKS PERIODICALS and more

Your heritage art store
UKRAINSKA KNYHA
962 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6H 1L6
Canada
FAX:(416)531-4076 Phone:(416)534-7551 TELEX 06-22485

Яр СЛАВУТИЧ

КАНАДСЬКИЙ РОМАН УЛАСА САМЧУКА

(Улас Самчук, На твердій землі, роман. Торонто: Українська кредитова спілка,
без дати /1967/, 390 стор.)

Письменницька слава Уласа Самчука (1905-1987) спочиває на його трилогії *Волинь* (перший том -- 1932 р.), частково підкріплена повістю *Марія* (1934) і наступними творами, зокрема *Остом* (I -- 1948, II -- 1957). Були як похвальні так і дуже критичні відгуки. Рецензенти однак наголошували широкий показ доби в цього письменника. Висновки якоюсь мірою підсумувала Анна Власенко-Бойчук, назвавши автора літописцем у своїй статті про його творчість, надрукованій у *Записках НТШ*.

Переїхавши з Німеччини до Канади 1948 р. і проживши тут майже сорок років, Самчук не міг не відгукнутися про цю країну, зокрема про українських поселенців у ній. Так появився роман *На твердій землі*, що мав певний успіх. Вийшло в світ два видання заходами Української кредитової спілки в Торонті. Це був, по суті, останній художній твір письменника. На решту складаються спогади, репортажі й т.п.

Якщо в попередніх книжках Самчука вражала всебічність показу переважно селянської дійсності, що засвідчувало могутність таланту автора, виростого з надрів землі, дарма що не завжди в досконалій мовній одежі, то в канадському романі сформувалась деяка відмінність -- тут діє "інтелігентський" прошарок українських поселенців. Підприємливий і діловий емігрант Павло Данилів, не впадаючи в розпушку, легко вростає в канадську начебто тверду землю. Він глибоко запускає своє господарське коріння і, без ускладнених ситуацій, закономірно, з вірою в майбутнє, набуває "звання активного громадянина", чиє ім'я вимовляють уже "з певним акцентом". Оскільки Павло ще не одружений, привабливий на вигляд і солідний кандидат на чоловіка, то навколо нього аж ройтися від агресивних молодих жінок. Про себе він повідає:

...моя кімнатка штурмувалася арміями прекрасної статі з не меншою наполегливістю, ніж англійська фортеця Мальта за останньої війни. Не знаю, чому любов втілюють у вигляд Венери, коли на ділі [-] це жорстокий Тома де Торквемадо саме тоді, коли він допитує і палить відьом (стор. 71).

Цей уривок із оповіді -- головна підстава як для самохарактеристики Павла так і для означення нового способу зображення персонажів у письменника, який замість попереднього, мовляв, прямого відзеркалення реальної дійсності, орудує вищими категоріями показу. Самчуків герой застосовує метафоричність, говорить уже зі знанням світових подій, вдаючись до мітологічних та історичних постатей. Очевидно, це не селюк -- як у попередніх повістях пись-

менника -- а міська людина з освітою, з осягами цивілізації, з ознаками певної культури.

Саме в цей час, "на краю прірви... одруження", після зустрічі з Леною, розгортається і Самчуків роман і Павлів "роман" із молодою та бувалою в світі мальяркою. Протягом усього твору вони часто дебатують на актуальні теми, залишаються одне до одного, членно сперечаються, висловлюючи найрізноманітніші софізми. Таким чином твір наповнюється грайливістю в судженнях персонажів. У розмові з Леною, для прикладу взявшись, згадуються Сартр і Франсуа Саган (121), і Лермонтов, на жаль, неправильно цитованій -- "руку пожкати" (122) замість правдивого "руку подати", що можна авторові простити, але це все -- так собі, на тлі звичайного "романсування" начитаних людей (між іншим, харків'ян, які ведуть себе, як... галичани!). Буває, що їхні діяlogи відгоняють банальністю, поверховістю. Можна думати, письменник це робить свідомо. Не хоче створити їх дуже розумними.

Згадана грайливість відбувається і в розмовах Павла з Катрусею (модерний ловелас уже встиг познайомитися з нею, навіть "зблізитися"). Автор із насолодою малює, як вона "стихійно підійшла до ліжка, загадково й лукаво посміхнулася" (325) і простягнула на долоні яблуко: "Вкуси!" Ну, як тут не згадати Біблію? І письменник не забарюється пригадати, що ця свята книга допомогла Єві та Адамові пізнати "добро і зло". Не обходитьсѧ він і без фліртування між персонажами.

Інший приклад подібного... Господиня Ен, у якої квартирує тимчасово Павло, признається новим знайомим, що вона колись "курвила". Щоб зобразити її зовнішність автор миттю вдається до порівняння. Йому вона "в чомуусь нагадувала Скарлет з роману "Промінуло з вітром" Маргарети Мішел (327). І більш ані слова! Мовляв, нехай читач сам знайде ту книжку і прочитає її задля повноти сприймання роману *"На твердій землі"*. До речі, господиня Ен, виявляється, "бачила світ, знала людей. Вінстон Черчіл, Муссоліні, Фербенкс, Бернард Шов" (там же). Знову ж таки навмисно збережено поверховість у характеристиках персонажів (на щастя, вже другорядних).

Таким чином письменник випливає на ширші води, орудує світом. Замість української ваговитості у трилогіях чи повістях, тепер у взаємниках персонажів виникають або грайливі епізоди, або політичні й літературні особистості. Але чи конче вони потрібні? *На твердій землі* стає "легким" романом, здається розваговим, у якому гра порівняннями триває майже без

перерви. Це мимоволі наштовхує читача на думку, що назва твору, либонь, іронічна. Чи не за все це сувора парижанка С. Наумович покритикувала нашого провідного письменника? Мовляв, канадська земля зовсім не була твердою для українського доробкевича. Можна додати ще й намагання воскресити на американському континенті любовні походеньки герой писань Мопассана.

Канадський роман Самчука завершується несподівано: Павло й Лена усвідомили, що на випадок одруження з них вийде "нерівна пара" (365). Мисткиня Лена -- це "мумія фараоніші, обліплена бальзамами" (364), посвято віддана мистецтву, її цікавить у першу чергу Париж -- не Нью-Йорк! "Здивований і потрясений" Павло підпорядковується. Нарешті збагнувши, вирішує, що він і вона -- "два антиподи" (365). Після цього підприємець Павло Данилев одружується з Катрусею, чиє "звинне здорове тіло" (387) замінувало більше, ніж постава інших. Наприкінці роману вони їдуть в авті дорогою, яка

завжди викликала... почуття подиву своєю надмірністю поєднання вогню, металю й кольорів і в якому людські істоти розчиняються, ніби сіль у киплячому кілі. І хотілося знати, які саме причини викликали цю симфонію руху, чому біжать мільйони твердих гумових коліс по твердому бетоні... (Стр. 389).

Оця прослава американському континентові з дорогою "попри тути Гамільтону, крізь висотні мости затоки озера Онтаріо" ... до Нью-Йорку віщує також Павлове майбутнє. Тепер можна поставити й запитання: -- Мав письменник успіх чи зазнав поразки? Відповідь залежатиме від багатьох поглядів. Як на кого. Справа, передусім, у тому, що з'явився новий Самчук, відмінний від попереднього, але переконливий у зображені ділової людини, як і раніше. Різниця лише в тому, що ця ділова людина, Павло, осягає стан посідання в нових, неукраїнських умовах. Той, хто приймає цю філософію, визнаватиме *На твердій землі* як успіх. Однак оточення, захоплене попередньою творчістю письменника, може й не вважати цей роман за перемогу, радніше за поразку. "Всяка тримає свій ум голова", -- сказав Григорій Сковорода близько 250 років тому.

Кілька слів про Самчукову мову. Вона задовільна, хоча й не зразкова. Трапляються в романі неідіоматичні вислови: "здала іспити" (120) замість "склада іспити"; "терпів поразку" (362), за російським зразком "потерпел поражение", а по-українському -- "зазнав поразки". Є ще й "сок" (371) і "вугли" (390) замість "сік" та "із-за рогу вулиці" тощо. Прикро вражають немилозвучні вислови, з надмірним збігом приголосних: "каледж з двома" (225) -- каледж із дв., "цілком в порядку" (363) -- цілком у порядку, все гаразд.

ДОПИСКА

Цю рецензію написано років 25 тому. Оскільки мене зв'язувала минула співпраця (У. Самчук був обраний головою МУР-у, а я секретарем) і ще більше тому, що протягом останніх десятиріч він дуже хворів і хвилювався з приводу найменших прикроців (про що не раз казала мені його дружина), я не

друкував цього відгуку, щоб не причинитися до фізичної кончини письменника. Тепер, коли літописець нашої доби відійшов у вічність, гадаю, немає потреби стримуватися. Зрештою, моя рецензія більш позитивна, ніж обережна.

Треба згадати, що на українську тему, взяту з життя на Заході, є ще один твір у Самчука -- *Слідами пionerів* (1980). Це не художній твір, а соціологічна студія на історичну тему. Мова йде про Український Народний Союз, навколо якого гуртується різноманітне життя українських поселенців американського континенту. Охоплено також спогади, почасти белетристовані, визначніших наших людей, що вклали і свій внесок у розбудову етнічного життя в Новому Світі. Д-р Володимир Жила, професор Тексаського університету і визначний державний діяч нашого часу, написав солідну студію *"Ethnic Saga in Ukrainian Prose and Poetry: Samchuk and Slavutych"* ("Етнічна сага в українській прозі й поезії: Самчук і Славутич"). Вона була вміщена в українському тижневику -- *The Ukrainian Weekly* (19 лютого 1989 р.). ■

**ВЕЛИКИЙ ВИБІР
НАЙНОВІШИХ ЖІНОЧИХ
МОДНИХ ОДЯГІВ**

DANYA

FASHION SHOPPE
2378 BLOOR STREET W.
TORONTO, ONT., M6S 1P4
Телефон: 766-4511

ГОВОРIMO ПО-УКРАЇНСЬКИ

arka shoes

- Великий вибір вигідного і модного взуття.
- Регулярні і ширші фасони.
- Помагаємо клієнтам з відтисками
та з іншими проблемами.

-- ROMIKA -- SALAMANDER -- LA VALLE
-- GALLUS -- ORTHOPEDIC SHOES
ПЕНСІОНЕРАМ 10% ЗНИЖКА

2196 BLOOR ST.W. (at Runnymede) TONY HRUBI
TORONTO, ONT. M6S 1N4 (416) 763-1851

ПРО УКРАЇНСЬКУ ШЕКСПІРІЯНУ НА ЗАХОДІ ч. 2

Нещодавно попало нам до рук 2-ге число Збірника "Українська шекспіріяна на Заході", упорядковане Яром Славутичем, а надруковане у видавництві "Славута" для Українського Шекспірівського Товариства в 1990 році. Збірник займає 112 сторінок, оправлений у м'яку оправу світло-блакитного кольору, розміром 21.3 см х 13.7 см. Книжка має ілюстрації і ноти.

Декоративне оформлення книжки досить привабливе, шрифт своїм розміром і виразністю є зручний до читання.

Зміст Збірника поділяється на 4 частини: 1-ша охоплює 78 сторінок, які посідають науково-дослідчі статті, пов'язані з дослідженням творчості Шекспіра і з вивченням досягнень українських літераторів, які працювали над популяризацією і розвитком української шекспіріяни; 2-га частина -- це переклади сонетів Шекспіра, 3-тя частина представляє творчість деяких українських поетів із Шекспірівськими мотивами; остання частина подає статті й зауваги про діяльність членів Українського Шекспірівського Товариства.

Із усіх 9 статей першої частини Збірника 4 статті є україномовні, що безпосередньо пов'язані з Українською Шекспіріяною (решта 4 -- англомовні і одна висвітлює в українській мові еспанську шекспіріяну). Вони представляють найбільший інтерес для пересічного українського читача.

Отже, з мотивів інформації такого роду читачів я й обираю їх для свого коротенького, рецензійного огляду, з надією на те, що ще хтось другий висловить свої думки про інші частини Збірника.

Сімнадцятисторінкова стаття проф. П. Одарченка під назвою "Лесі Українка і Шекспір" посидає імпозантне місце в Збірникові та подає багатогранні відомості про зв'язок і якісні співвідношення між літературою Шекспіра і талановитою творчістю Лесі Українки. Читач довідується про значну роль М. П. Драгоманова у виробленні неабиякого інтересу в його геніальній племінниці до всебічного вивчення творів Шекспіра з метою глибокого опанування їх культурно-літературного рівня.

За його порадою Лесі Українка намагалася ґрунтовно вивчити англійську мову, насамперед, із наміром уміти читати творчість Шекспіра в оригіналі. Вона своєї цілі досягла, бо ж недаром проф. Одарченко в своїй статті говорить про значну обізнаність Лесі Українки з творчістю Шекспіра. Така обізнаність у неї з'явилася шляхом глибокого вивчення перекладницької літератури творів Шекспіра, способом власної участі в перекладах його творів та в наслідок ґрунтовного опанування англійської мови, яке помогло їй читати й досліджувати його творчість в оригіналі. Свідченням про добру обізнаність Лесі Українки з шекспірівською літературою є її листування з друзями та статті на літературні теми у яких вона згадує й творчість Шекспіра.

На ст. 9-ї Збірника проф. Одарченко говорить про вплив творчості Шекспіра на художню творчість Лесі Українки, але він не вважає, що цей вплив сягає аж так далеко, щоб нашій письменниці бути поза межами своєї творчої оригінальності. Шекспір тільки дає їй надихнення, навіває бадьорість і енергію творити своє власне -- українсько-національне й оригінальне.

Згідно пояснень проф. Одарченка, творчість Шекспіра дуже приваблювала нашу поетесу не тільки своєю тематикою, а й драматизмом, поетикою, мистецтвом слова для висловлення напруженої думки й боротьби почуттів.

Автор статті твердить, що Лесі Українка запозичувала окремі вислови Шекспіра, переосмислювала його образи, майстерно їх використовуючи для створення суто українського літературного мистецтва.

Порівнюючи її переклади творів Шекспіра з перекладами інших перекладачів, як російських (напр. М. Полевого) так і українських (напр. П. Куліша), він зазначає, що якість її перекладів є найкращою, а причиною цього, як твердить автор, було досконале знання англійської мови, дякуючи якому вона зуміла найліпше за всіх наблизити свій переклад до рівня оригінального твору Шекспіра. В підтвердження цього П. Одарченко на ст. 17 подає цитату дослідниці Лесиной творчости -- І. Журавської, яка, порівнюючи Лесині переклади з Кулішевими, зазначала: "Стисливість і точність виразу, майже повна відповідність розміру, ритму і обсягу оригіналові, а головне відсутність архаїки, близькість до англійського духу шекспірівського твору роблять цей переклад помітним явищем в історії українського перекладу..."

Усе вищесказане достатньо характеризує майстерність і професіоналізм Лесі Українки як перекладача, а разом із тим і літературну художність її перекладів творів Шекспіра. За статтю про це, яка оздоблена великою кількістю бібліографічних гасел, читач мусить бути вдячний проф. П. Одарченкові.

2. Проф. Ярослав Рудницький у своїй статті під назвою "Шекспірова Нерісса в "Оргії" Лесі Українки" (на стор. 23-26 Збірника) розглядає імена героїв шекспірівської трагедії "Венеціянський купець" і підкреслює суперечливий погляд на Неріссу різних рецензентів цього твору.

Проф. Рудницький характеризує постаті Нерісси в творі Шекспіра як другорядну постать в італійському аристократичному житті і як вірну служницю своєї заможної аристократки господині. На стор. 24-ї Збірника він зазначає: "Інакша справа з Неріссою в Лесі Українки, в її "Оргії". Лесі Українка події пов'язані з Неріссою в своєму творі переносить з Венеції в Корінт, тобто з італійського у грецьке середовище, де Нерісса як коринтянка і своїм ім'ям, і зовнішністю й поведінкою нічим не відрізняється від своїх грецьких сучасниць."

Нерісса Лесі Українки -- вільна, життя якої означене непогодженнями з її чоловіком Антреєм відносно римлян, які окупували Коринт, що породило подружній конфлікт, який закінчився смертью обох.

3. Професор-емерит Оттавського університету Борис Шнайдер своєю цікавою статтею -- "To ne Шекспір" ("Смерть Гамлета" Миколи Бажана), надрукованою на сторінках 40-44 Збірника, докладно ознайомлює читача з поемою Миколи Бажана під назвою "Смерть Гамлета". Проф. Шнайдер приєднується до давньої критики цієї поеми Євгеном Плужником і вважає, що хоча ця поема й фігурує в українській шекспіріяні, і на протязі довгого часу активно вихваляється радянською літературною критикою, як велике досягнення, вона не є шекспірівським твором. В зв'язку з цим він зазначає: "Сьогодні, здається, прийшов сприятливий і безпечний час для реальної переоцінки... Бажанова поема поклала край природному життю містичних шекспірівських образів і започаткувала спекулятивне їх використання для цілей сутінків ідеологічних, які нічого спільногого з ними не мають" (стор. 41).

На підставі наукової аналізи проф. Шнайдера можна легко зрозуміти, що Бажанова поема написана в угоду комуністичної ідеології, побудована на засадах вимог соцреалізму, дарма, що ані Шекспір, ані його герой Гамлет із тим "реалізмом", нічого спільногого не мали.

Гамлет виведений у поемі Бажана символом усіх ворогів, підлим дволичним снобом і лицемірним негідником. Це найбільш обурює проф. Шнайдера як науковця, бо ж він вважає Гамлета "зразком чесності й вірності своєму обов'язкові." (стор. 42). А причину такої забріханості Бажанового твору він вбачає в утвердженні сувереної сталінщини 30-тих років, з важкою атмосферою та зростаючим тиском.

4. Стаття проф. Яра Славутича має заголовок: "Гамлетів монолог to be, or not to be у перекладі Леоніда Гребінки". В цій статті автор зупиняється над аналізою перекладів цього шекспірівського твору декількох перекладачів, але найбільше уділяє уваги повному перекладові Леоніда Гребінки, вміщенному в п'ятом томі київського видання, яке з'явилось у роках 1984-86. Зі статті читач довідується, що це дванадцятий переклад славетної трагедії Шекспіра взагалі, а якщо ж рахувати лише повністю надруковані переклади то це щонайменше восьмий після перекладу М. Старицького, П. Куліша і інших.

Говорячи про переклад "Гамлета" Леоніда Гребінки проф. Славутич подає й деякі бібліографічні дані перекладача, нагадуючи про високий рівень його літературного доробку та про його популярність у галузі української шекспіріяні у якій він стає відомий щойно в 70-х роках нашого століття. З цієї ж статті читач дізнається про освіту перекладача, про його участь у другій світовій війні, як також про його передчасну гибелль на війні.

Порівнюючи два переклади "Гамлета" -- Kochurovого і Л. Гребінки, проф. Славутич зазначає, що "Kochuriv переклад Гамлета -- це досі найвищий осяг у

відтворенні цього першотвору Шекспіра засобами української мови." (стор. 56). Д-р Славутич вважає Kochuriv переклад правдивою поезією, якою може задовольнятися більш освічений читач. Тоді як Gribenki переклад спрошує поетичність Гамлета, стає більш доступний в розмові ділових осіб і надається більше для сцени, для слухача, який слухає п'есу й слідкує за розвитком подій у ній. Хоча Яр Славутич і говорить про спрошеність поезії в перекладі L. Gribenki, але він підкреслює, що вона не зводить твору до повної прозаїчності і "перекладач завжди зберігає належний рівень відтворення першотвору, хоч іноді зі зменшеною поетичністю." (ст. 57).

Проф. Славутич робить аналіз перекладацьких текстів П. Куліша, Kochura, Ю. Клена, порівнюючи з їхніми перекладами "Гамлета" переклад L. Gribenki, якому він надає перевагу над іншими перекладами під оглядом простоти вислову змісту, якщо слухати його зі сцени, тобто під час вистави. За висловом Яра Славутича в перекладі L. Gribenki зміст показаний ясніше, ніж у вищезгаданих перекладачів, він доходить до читача простіше, але доброю літературною мовою, зі збереженням виразності і кольору розмовної фразеології.

Ніби для підтвердження висловлених своїх думок проф. Славутич закінчує статтю повним монологом у перекладі Леоніда Гребінки. ■

Для всіх українців і їхніх родин
у скорботний час місце Вічного покоя.

ST. VOLODYMYR
UKRAINIAN CEMETERY

УКРАЇНСЬКИЙ ЦВИНТАР
СВ. ВОЛОДИМИРА

в Оквилл, Онт.

- Щороку спільна молитва й окремі поминки за душі тут спочилих.
- Дбайливий догляд Адміністрації та запевнена майбутність відносним міністерством Провінції Онтаріо через т.зв. "Вічний Фонд Українського Цвінтаря Св. Володимира"!
- Дві окремі Секції: УПА і Братства Дивізійників, прикрашені чудовими пам'ятниками.
- Порада і поміч в перенесеннях останків (праху) з інших цвінтарів-поховань!
- Ціни за місця-ділянки найнижчі в околиці!
Добрий доїзд! Близький Дім Культури!
- За додатковими інформаціями просимо звертатися на число телефону:

Години -- 9:30 до 4:30 БЮРО -- 827-1647

АНДРІЙ ЛАТИШКО -- адміністратор

НОВА КНИЖКА ПЕТРА БАЛЕЯ

Своє 80-ліття П. Балей відзначив виданням своєї чергової книжки п.н. "БЕЗ ІДЕОЛОГІЧНОГО САМОДУРСТВА", яка вийшла в світ заходами нашого Видавництва "Смолоскіп". Це вибрані з його понад 40-літнього письменницького доробку статті й есеї на суспільно-політичні й економічні теми, рецензії, студії з історії, переклади з чужих мов. Однотомове видання складається із двох частин: Книга Перша і Книга Друга, яка кінчиться ессеем Богдана Цимбалістого, "Тавро Бездержавності".

Нова книга П. Балея, на відміну від попередньої ("Обезвlasнене Суспільство"), є збірником статтей на різні теми, які мають пряме відношення до української дійсності, і які є преважливим причинком до історії і розвитку української політичної думки.

У цій книзі читач і дослідник знайдуть цілу гаму порушених автором проблем і справ: від його тези про силу діаспори в її національній сукупності до аналізу Руденкових "Економічних монологів", від ретроспективного огляду тисячолітнього українського християнства до філософських ідей Хвильового і Штайнера, від глибоко проаналізованого більшовицького терору в Україні до питання про політичність українського народу і полемічних нотаток про українські внутрішньопартійні спори.

Крім авторства широких і критично та аналітично глибоких статтей філософського та ідеологічного характеру, П. Балей виявляється й неабияким літературним і мистецьким критиком. Це виразно видно з його відгуків на окремі літературні і мистецькі появі і прояви, серед яких чи не найблискучішим є його лист до Докі Гуменної, відгук на твір письменниці "Родинний альбом".

У другій частині цього тому (Друга Книга), тезу поставлену в наголовку до студій з історії -- "Соціально-становий процес як основа історичного розвитку Нації" -- автор ілюструє і доводить актами міжкласових політично-правних стосунків на протязі віків у чотирьох суворенно-державних формaciях: Англії, Франції, Польщі-Річ Посполітії і Московії-Росії.

У двох інших есєях П. Балей пропонує нашій історіографії й публіцистиці переосмислення українсько-польських стосунків під польським імперіалізмом унійної доби 1569-1596 років -- у протиставленні до трагічного досвіду українського народу під поглинанчим російським імперіалізмом після 1654 року.

Читаючи книгу П. Балея, кожний дослідник може користуватися нею як своєрідним посібником. Книга допоможе йому краще зрозуміти марксизм і ленінізм, а також українську політичну дійсність. Вагомість аргументації П. Балея й її переконливість посилюють сотні старанно опрацьованих приміток. Його глибоке знання матеріялу, знайомство з численними оригінальними і джерельними працями українських і чужих авторів ма-тиме неабиякий вплив на формування світогляду дослідників і діячів різних ідеологічно-політичних спрямувань, різних генерацій.

Осип Зінкевич

Книжка Петра Балея, що має 765 стор., в твердих палітурках, коштує 45 дол. з пересилкою. Замовляти можна у:

P. Baley, 44015 Shad Street
Lancaster, CA 93536, Tel. (805) 949-6374 ■

КИЇВСЬКЕ БЮРО ВИДАВНИЦТВА "СМОЛОСКІП"

У столиці України відкрито бюро українського видавництва "Смолоскіп".

Видавництво "Смолоскіп" в Україні є спільним українсько-американським підприємством, основниками якого є Міжнародна асоціація "Соняшник" (Україна) та Українське незалежне видавництво "Смолоскіп" ім. В. Симоненка (США).

Президентом СП "Смолоскіп" є письменник, заслужений Міністр Культури України Юрій Сердюк, а ведучим директором Осип Зінкевич з Америки.

Керівником бюра є молодий журналіст Володимир Гула, нар. в 1960 р. на Волині.

Приміщення бюра СП "Смолоскіп" знаходиться у Республіканському Будинку Художників України на Львівській площі (доїзд з Хрестатика тролейбусом ч. 16 і 18). Адреса бюра: СП "Смолоскіп", 252053, Київ-53, РБХ, вул. Артема, 1-5, к. 802. Номер телефону і факсу: (044) 212-08-77. З пропозиціями і в усіх видавничих справах треба звертатися на повищу адресу. ■

ДУМКИ ПРОТИ НОЧІ

- ¤ Добрих намірів завжди маємо в надмірі.
- ¤ Часом краще ніколи, ніж пізно.
- ¤ У деяких країнах громадян штрафують за недбалство до власного здоров'я. Отож підсکочив би наш добробут, якби цей принцип перенести й на державу!
- ¤ Люди в цивільному: коли вони скинуть свої уніформи?
- ¤ Партия нового типу -- це що зна, а партія нових типів (від Ілліча до Ілліча) -- це таки реальність.
- ¤ Хай Бог рятує українську мову від тих, хто "ратує" за її відродження!
- ¤ Щоб утримати перо, треба трьох пальців; щоб натиснути на гачок -- вистачить і одного.
- ¤ Бува, останнє слово належить тому, хто не має і першої думки.
- ¤ Краще думка з-за рогу, ніж бездумність на рівній дорозі.
- ¤ Проблема: як розширити суворенітет, маючи обмежену автономію?
- ¤ Свобода слова -- це гласність, що набула інерції саморозвитку.
- ¤ Між моментом і монументом ціла вічність.
- ¤ У словнику теж Успіхові передує Праця.
- ¤ З пелюшок усі виходять, але дехто так і залишається в попелюшках.

Ростислав Доценко
Київ

ТАТОВА ЖУРА

*"Малі діти -- малий клопіт,
а виростуть -- більший..."
Народна мудрість*

СТОЇТЬ донька біля дзеркала, синці під очима наводить, малинові губи у фіолетові малює, слухає "Ламбаду", дзигою викручується, підморгувати вчиться. Я біля одвірка зіпсеря, думаю.

"Йдуть роки, як циганські вози. Йдуть та не вертають назад. Отак за роботою, за щоденними клопотами і не вгледів, коли виросла. Була ж як бублик..."

-- Світлано, -- кажу, -- чуєш, не сміши людей, одягни кофту і спідницю... В "бананах" чи "вар'онці" там, де догниває капіталізм, люди біля гною роблять, курей доглядають, свиней пасуть, а ти ж за паспортом ідеш. Що про тебе у місті подумають?

-- Тату, ви б помовчали, коли мова про смаки йде. Що ви знаєте про декольте?

-- Що я про нього знаю? Не тутешнє слово.

-- Декольте, тату, це те, що не тисне і не тре. Декольте і "банани", а ще сумка на довшому ремінці -- то повний ансамбл... "Бурду" треба читати.

-- На довгому ремінці нашого Сірка я не прив'язую. А про "Бурду" можу сказати, що вона для міських.

-- Виходить, тату, ви проти культури?

-- Г-м, к-хи...

-- Не гикайте, тату, і не хникайте. Спідниці були тоді в моді, коли наша мама в пелюшках відлежувалась впоперек на ліжку... Ви ліпше продумайте варіант, як мені дощовика під колір божої корівки дістати.

-- Хочеш бути, як верета розмальована?

-- А ви бажаєте, аби мене у ширвжиток увіпхнути? Не бувати тому. Не дістанете під божу корівку -- завербоюся. Або на крайню Північ, або на крайній Південь. Щоб знали де раки зимують...

-- Малою була -- спати не давала, а виросла -- дихати не даєш... Ну, не плач, якось воно буде. Під божу корівку, під колорадського жука, а чи й під самісінського херсонського гарбуза -- вже буду старатися. Аби тільки отої конкурсе в інституті витягла. В тебе ж так сутужно з геометрією... Алгебра на обидві ноги шкутильгає, не кажу вже про рідну мову...

-- Чи я зовсім дурна, чи за таку мене маєте? Віддам туди документи, де ані алгебри, ані геометрії. У театральний вчитися піду. Артисткою буду...

-- Хіба то мед? -- запитую.

-- Артисткою буду! -- мов з берданки стрельнула вдруге.

Діти, діти! Хіба ж ви слухаєте батьків? Робите, що хочете, коли хочете, де хочете... А дні йдуть, як череда. Йдуть, і не вертають назад. Це ж незабаром оті конкурси почнуться. І де шукати оті "банани"? Чи того дощовика під божу корівку?

Василь Мельник

(З часопису "Сільські вісті", прислав Іван Перепадченко)

"НЕ ПЕРЕЖИВАЙТЕ"!

Був я недавно в Україні. Коли повернувся, якось не легко було знову привикати до старих діяспірних обставин: до малих канадських меблів, бо в Україні меблі широкі й високі, на поодинокому ліжку могли б вигідно спати дві пари, посилюючи приемне; до "малоімагінативного" канадського туалету, в якому можна вмиватися, але який не вмився до старокрайового, після вжитку якого "кастомер" вигімнастикований, як олімпійський акробат, не згадуючи всього іншого, що притягає відвідувача-діяспорця. Дилема: тужно за ненькою Україною, але і Канади не можна зраджувати. Якби знайти якийсь спосіб, щоб гамонійно получить дві неньки-батьківщини?

-- Знайди собі другу жінку в Україні, -- порадив мені мій приятель, той від політики.

Знайди! Про цю справу я навіть своєї жінки на радився, бо знаю наперед -- з чим до пані грабіні? До такого задуму замало "доброї волі" чи діяспірного хисту-сприту, але ще треба посидати фантазію і, найвагоміше, доляри... І то американські! З бідними канадськими долярами нема що пхатися; в Україні навіть перукарки не приймають їх -- всі хочуть тільки американських! Перед моїм від'їздом пішов я до перукарки у Львові. Вона бере 100 купонів за стриження. Перед мною стригся один діяспірець і дав їй 2 канадські долари -- 450 купонів по офіційній банківській виміні. Вона почала мняти банкнот в пальцях, дивилася на нього до світла, немов банківський фахівець, і не взяла.

Я пішов постригтися, щоб заощадити собі 9 долярів, бо в Канаді нижче 10 долярів твоєї голови не доторкнеться жодний фрізієр, навіть як ти сенйор. Я заплатив за "добру роботу" 200 купонів, і заощадив дотепер не 9 долярів, а 39, бо вже четвертий місяць відростає мені волосся, а перед моєю подорожею в Україну посылала мене моя жінка до фрізієра що місяця.

Не дивлячись на великі труднощі й турботи, люди в Україні вміють давати собі раду, і, виглядає, що вони більше задоволені з купонів, -- щоб їх тільки побільше, -- ніж діяспорці з канадських долярів. Цей непоборний дух виявляється і в сучасній українській мові. Тепер в Україні не кажуть: не турбуйся, не переймайся, не журися, бо такими нюансами тяжко описати ситуацію, яка постає, а мають одне загальне слово: "Не переживайте!"

Іду я в авті. Водієві Іванові болить зуб. Він терпить, бо бойтися дентиста, як чорт свяченої води. -- Може в тому трохи винен Степан Хмаря -- він теж дентист, і його бояться навіть українські кагебісти. Я пропоную Іванові таблетку таленоль нумер 2, який привіз з собою з Канади на рецепт. А Іван мені відповідає: "Не переживайте". -- Якби то не йому, а мені болів зуб.

Або, я заплатив за квиток на поїзд з Тернополя до Києва ще в Торонті 45 долярів. Квиток мали мені доставити туди, де я замешкав. Там я довідався, що

такий квиток можна купити "по блату" за 20, а навіть 10 доларів -- правда американських. День перед від'їздом моого квитка нема. На щастя я мав телефон пані Лариси, яка ті спростила полагоджувала. Я до неї дзвоню до Києва:

-- Де мій квиток?

-- Люба в Тернополі має його для вас, але не на 8-му годину, а на 2-гу вночі, -- каже вона спокійно, якби то була якась дрібниця.

-- Хто ця Люба, де вона? Я переплатив через ніс за той квиток, а такий сервіс? Я мушу мати квиток на годину, на яку замовив! -- я добре розхвилювався, бо їхав на Форум українців. Якби був спізнився, не почув би славної на весь світ промови президента СКВУ. А Лариса мені протяжно в телефоні:

-- Не переживайте!

Отже, якщо ви, дорогі читачі, щось прочитаєте чи почуєте не таке, як ви хобіли б прочитати чи почути, що діється в Україні -- не переживайте! Бо я так не переживете! ■

Спробуйте чудодійний РЕЦЕПТ ЩАСТЯ:

Візьміть чашу терпіння, влійте в неї повне серце любові, додайте дві пригорці щедрості, посыпте доброю, хлюпніть трохи гумору і додайте якомога більше віри. Все добре змішайте.

Намажте на шматок відпущеного вам життя і пропонуйте кожному, кого зустрінете на шляху...

Після апробації рецепту чекаємо на ваші листи-відгуки. Хочете бути щасливі? Так будьте! Приємних вам зустрічей!

Ліна МАЙБА

КНИЖКИ ДО НАБУТТЯ

Старанням Фундації ім. Ів. Багряного вийшло другом люксусове видання, у твердих обкладинках "Тигрові" Івана Багряного. Ціна з пересилкою -- 11 amer. доларів. Також можна набути й інші твори Ів. Багряного: "Людина біжить над прірвою", "Огненне коло", "Так тримати", "Генерал", "Дніпро впадає в Чорне море", "Телефон" та "Боротьба проти московського імперіалізму й УНРада", та інших авторів: "Спогади" -- ген. П. Григоренка, "Вальдшнепи" -- М. Хвильового, "Український голокост" (голод 1933 р.) в м'якій та твердій оправах англ. мовою -- Василя Ін. Гришка та ін.

Замовлення шліть на адресу:

BAHRIANY FOUNDATION
811 S. ROOSEVELT AVE.
ARLINGTON HEIGHTS, IL. 60005
USA

ЗДОРОВИЙ І СМАЧНИЙ ХЛІБ
та інші печива випікає
Українська пекарня

власниками якої є Родина Вжесневських

-- можна набути також різні українські страви
у наших каварнях

739 Queen St. W., Toronto, Ont., Tel. 368-4235
St. Lawrence Mkt. 366-7259
483 Bloor St. W. 922-5875
2199 Bloor St. W. 769-5020
M-C Dairy, 212 Mavety 766-6711

УКРАЇНСЬКІ КОМП'ЮТЕРНІ ШРИФТИ

від фірми:

Compu Stream

Наша Українська Фірма з трилітнім досвідом, займається виготовленням різних комп'ютерних програм. Головна спеціальність це українськомовні редакторські програми. Тільки в нас за ціну машинки до писання зможете придбати систему, на якій будете здатні видавати книжки, журнали, писати статті, листи тощо. Український інструктаж включений. Даємо три роки гарантії.

2970 Lakeshore Blvd.W., Suite 205, Toronto, On. M8V 1J7
Тел.: (416) 726-0455 або (416) 255-7710 Адам Стець.

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

WEST ARKA

BOOK & GIFT STORE

ОЛЬГА І АНДРІЙ ЧОРНІ
і син АНДРІЙ -- власники

- Книжки, журнали, газети, пластинки, машинки до писання.
- Різьба, бандури, вишивки, полотна і нитки до вишивання.
- Обруси і полотна з українськими взорами в гуртовій і роздрібній продажі.
- Біжутерія, кераміка і кришталі.
- Висилки пачок до всіх країн.

"WEST ARKA"

2282 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6S 1N9
Tel. (416) 762-8751

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

СПРАВА: ПЕРИФЕРІЙНІСТЬ

Після проголошення самостійності -- українські справи почали частіше виринати на сторінках чужомовної преси, часами навіть з голосами представників політичної еліти.

На особливу увагу заслуговує стаття Ф. Фукуяма (Francis Fukuyama. "The beginning of foreign policy". The New Republic, Aug. 17-24, 1992) з цитатами поглядів Генрі Кіссінджера стосовно зовнішньої політики США супроти держав кол. Радянського Союзу. Обидва автори, а дещо пізніше і Збігнев Бжезінський в статті "The Cold War and its aftermath", "Foreign Affairs", Fall 1992, остерігають перед російським історичним імперіалізмом, доручаючи Україні роль стабілізатора і позицію сторожі демократичних зasad на сході Європи. В згаданому журналі, за літо 1992, з'явилася також добра стаття Адріана Каратницького "The Ukrainian Factor", але поруч опубліковано її статтю Дімітря К. Simes'a "America and the Post-Soviet Republics", з люками та історичними помилками...

В статті "Nukraine" (The New Republic, July 13-20, 1992) Патрік Глінн закликає Вашингтон до повної піддержки України, однак натякає на малі економічні можливості України і відсутність культурної самобутності. Захоплюючу статтю опублікував Гері Лі (Gary Lee) "In Kiev, the New World Order meets the Old" (The Washington Post): "Kiev -- a must-see for Students of the New World Order" (The Sunday Record, Oct. 25, 1992). Але крім позитивних голосів про місце України в світі -- на Заході домінує стратегія вичекання і "традиційна" мішаниця понять і термінології. Напр., у вересні на німецькій телевізії була передача з заголовком "Україна -- новий ворог", хоч з цієї програми було годі довідатись чи єму Україна є "новим ворогом" (мова йшла про формування української армії)...

Дуже важливо, щоб українці на чужині почали розуміти свої віймкові тепер можливості "амбасадорів" реагували вчасно і цим робом допомагали Україні вийти з периферії й стати світовим поняттям...

Ю. С-вій, Нью Джерсі.

ОЗВАЛИСЯ ЛЮДИ...

Вельмишановна і вельмиповажана Редакціє!

Хочу виразити Вам велику ПОДЯКУ (вибачте, дещо запізнілу, бо тільки щойно отримала Вашу адресу) за те, що Ви дали передрук з "Літературної України" минулого року моого виступу на Форумі інтелігенції України. Озвалися люди з української діаспори, які стали щирими друзями нашого Українського центру "Калина" в Краснодоні на Луганщині. Хто -- я? Я -- письменниця Антоніна Листопад, член Спілки письменників України, саме опікуюся своїм українським центром "Калина". Хочу виразити через Ваш журнал щиру подяку пані Валі Когут і Ярославі Кукіль, пану Михайлові Герецю, ЗДА, доктору Михайлові Марунчаку з Канади, панові Дмитрові Нитченку з Австралії,

панству з педагогічного видавництва з Братіслави, які вислали нам "Земну мадонну" Євгена Маланюка (своїх прізвищ не вказали), Союзові Українок Америки і Канади і всім добрим людям, які озвались на адресу 349340 Україна, Краснодон на Луганщині, Український культурний центр "Калина" при міському Палаці культури.

Щире вітання зі Східної України

Антоніна Листопад, Краснодон на Луганщині,
квартал Лютикова 31, кв. 4

ПОДЯКА

Дорога наша добродійко, Ада Горгота!

До глибини душі ми схвилювані Вашою благодійницькою акцією, передачею 100 доларів для лікування нашого єдиного, дорогого, змученого сина Василя. Доброта, чуйність, милосердя, мабуть даровані ВАМ Всешипнім.

На Ваші кошти ми закупили гостродефіцитні ліки, зокрема "Каплі Береша плюс" і "Ломустін".

Надіємося, що вони принесуть покращання стану здоров'я нашому синові.

Сердечно дякуємо паням Дарії, Аді, Євгенії, Зіні, Неонілі і Нує!

Нехай Всешипній дарує ВАМ міцне здоров'я, щастя і довголіття.

Ми Вам уже писали подяку, але в редакцію "Вісті з України", очевидно потрібно було писати в "Нові Дні".

Григорій і Софія Корнієнки
(чит. звернення в "Нових Днях",
ч. 509, стор. 39-40 -- Ред.)

ПРОПОНУЮ ВЗАЄМОКОРИСНЕ ЗНАЙОМСТВО

Я -- художник-дизайнер 26 років, неодружений. Маю організаторські здібності, надійний, володію розмовою англійською. Мати -- вдова, журналістка і працівник культури. Тих, хто бажає подорожувати по Україні чи колишньому Союзу, пізнати мистецькі осередки чи встановити бізнесові контакти, я або мати могли б супроводжувати і допомагати з квитками, проживанням, харчуванням, відвіданням культурних закладів, діловими переговорами... Це значно дешевше і цікавіше, ніж через інші пути.

Про нас докладніше можна дізнатися в "Нових Днях".

Моя адреса: Україна 252001 Київ-І, вул. Михайлівська, 22 "б", кв. 52, Бойко А.В. (тел. 228-82-12).

"В УКРАЇНУ, ІДТИ ДІТИ..."

Дорогий Мар'яне Григорович!

"І я тоді мало не заламався навіки в моїй вірі в нашу людину" ... Цей вислів з листа Багряного до друга Костюка ("Нові Дні", жовтень -- 92), писаного тридцять років тому, а також "Літ. Україна" за 12 листопада цього року навіяли мені сміливості забрати в Вас частку дорогого часу...

Хотів би я, щоб "Нові Дні" простягали свої крила й туди, де їх найбільш потрібно: і в степи Маланюка, і в терни Сковороди, і в випалені околиці Кобзаря, і в

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

В ПАМ'ЯТЬ ГРИГОРІЯ КОНОВАЛА

Коновал Марія і Олексій замість квітів на могилу батька Григорія Коновала пожертвували на пресовий фонд "Нових Днів" \$75.00.

Корпорація утримання дому ОДУМ-у Чікаго "Свобода" замість квітів на могилу Григорія Коновала -- \$50.00.

Сенді Ранкі замість квітів на могилу Григорія Коновала -- 25.00 дол.

Всім жертводавцям щиро дякуємо, а родині Коновалів висловлюємо наше глибоке співчуття з приводу болючої втрати батька і дідуся.

Адміністрація і Редакція "НД"

В ПАМ'ЯТЬ ПАВЛА АНТИПОВА

Пересилаю чек на 100 дол. Це передплата на "Нові Дні", а решта -- 25.00 дол. на пресовий фонд журналу у пам'ять моого чоловіка Павла.

Ніна Антипів, Парма Гайтс

В ПАМ'ЯТЬ ПАВЛІНИ ЯННІ-МУХИ

Наши дорогі Адо і Мар'яне!

Прийміть від обох нас наше найсередечніше співчуття в спіткавшому Вас невимовному горю -- відходу в ліпший мир єдиної Мами. Горе це тяжке, ми щиро бажаємо, щоб Всевишній дав Вам сил та витривалості його перенести.

Замість квітів на добру пам'ять бл.п. Павліни Янні-Мухи складаємо \$100.00 на видавничий фонд журналу "Нові Дні".

Люся та Василь Неліпі, Торонто

В ПАМ'ЯТЬ МАРІЙКИ ПЕРЕДЕРІЙ

В дев'яту річницю відходу у вічність моєї незабутньої дружини Марійки, що сталося 25 листопада 1983 року, як ісв'янучий вінок в її пам'ять пересилаю \$25.00 на пресовий фонд журналу.

Вічна її пам'ять.

Іван Передерій (чоловік)

В ПАМ'ЯТЬ ЛЕОНІДА ТОКАРА

Пересилаю \$27.00 на продовження передплати "Н.Д." (від березня 1993 р.), а \$30.00 на пресовий фонд, які складаю в пам'ять моого дорогого сина Леоніда, замість квітів на його могилу, в шосту річницю його втрати. Йому б оце було якраз 30 років 19-го грудня 1992 року.

Вічна йому пам'ять.

Батько Токар Володимир з дітьми

В ПАМ'ЯТЬ ВІРИ ПАВЛЕНКО

В прилозі пересилаю ческа на \$100.00. Це передплата на два роки, а \$40.00 на пресовий фонд журналу в пам'ять покійної пані Віри Павленко.

Н. Михальчук, Вест Глл, Онт.

недолупані місцевості Каменяра -- скрізь, там де недоспівана наша дума, де недописана наша історія, де розорано безпощадно могили лицарів-предків наших, де потоплено в гнилих "рукодельних" озерах честь і славу нашої Батьківщини.

"В Україну ідти, діти" треба застосовувати й до "Нових Днів". Нехай розбираються люди "чий ми діти" й чого варті не тільки вдома, а у світі, до якого віками простягаємо руки. Били вікна Багряному й напихали "ключчям" душі вцілілої інтелігенції, а тепер палимо двері Канцельсонам, підливаемо "мастила" скрізь і всюди -- ось хтось знову послизнеться... І буде сміх: щирий, український...

"Шлях пошуків..." й "жовтогаряче сонце" мабуть не про наше, а японське мистецтво... Вам відомі мої погляди на "безрогого бика й безхвосту корову". Ні молока, ні м'яса з того... Новаторство мусить бути кращим за "проминаюче"...

Дуже цінним в журналі є скорочене зіставлення в один ряд аж одинадцяти мовників діаспори Геніком-Березовським. І де він, і чому він так довго спав -- та ж навчив би нас багато скорше й більше, як та одинадцятка".

В "бірюзовому небі" (Л. Ніколенко) жовтневих "Нових Днях" є й дуже цікава всячина. Побільше б її й у наступних числах!...

Ваш

*Іван Халіва, Леонард,
20 листопада 1992*

ПОДЯКА ГАННИ ДУЩАК

...Прийміть мої щирі вітання і найкращі побажання здалекої Буковини! Велике сердечне дякую вам за те, що опублікували добірку моїх віршів ("Нові Дні", вересень 1991). Щиро вдячна, що надсилаєте мені ваш журнал.

Після публікації моїх віршів і розповіді про мою долю, у мене з'явились добре друзі в Австралії, Канаді і США. Я дуже хотіла би, якщо це можливо, через ваш журнал "Нові Дні" передати велику, щиру, сердечну подяку панові Степанові Дершкові (з Саскатуну), людині прекрасної, високої душі, доброго серця! Пан Степан Дершко не тільки взявся познайомити діаспору з моїми поезіями, але й надсилає мені ліки, допомагає. Немає таких слів, якими я могла б виразити ту велику вдячність пп. С. Дершкові, Ромі Франко, яка перекладає мої поезії на англійську мову, докторові Ольшанському, панові Миколі Суховерському.

Я щиро вдячна всім, хто прочитавши розповідь про мою долю і мої вірші, відгукнувся, написав мені -- всім дорогим моєму серцю Людям!

Всього Вам доброго.

*Ганна Дущак
275407 Україна, Чернівецька обл.
Сторожинецький р-н, с. Тисівці*

...Вірю, що варто було тягти видавниче ярмо, бо таки дочекались волі України, до чого не мало спричинився Ваш журнал.

В. Марич, Едмонтон

POSTAGE PAID AT TORONTO

Publications Mail Registration

Number 1668

if not delivered please return to:

NOWI DNI

P.O. Box 400, STA ~D~

TORONTO, ONT.

CANADA M6P 3J9

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "НОВИХ ДНІВ"

КАНАДА:

Д-р Надяк О.С., Монреаль	\$100.00
Неліпи Людмила і Василь, Торонто (у пам'ять Павліни Янні-Мухи)	100.00
Маковійчук Анатоль і Марія, Чікаро	50.00
Гошуляк Йосип, Торонто	46.00
Федосенко Степан, Торонто	46.00
Михальчук Нестор, Вест Гілл (у пам'ять Віри Павленко)	40.00
Славутич Яр, Едмонтон	30.00
Токар Володимир, Ніагара Фаллс (у пам'ять сина Леоніда)	30.00
Передерій Іван, Корнвілл (у пам'ять дружини Марійки)	25.00
Слонівський Євген і Клавдія, Ньюмаркет	25.00
Попадинець Марія, Вестон	23.00
Чумак Раїса, Оттава	23.00
Торошенко Юрій, Віндзор	23.00
д-р Олекса Лист, Віндзор	23.00
д-р М. Небелюк, Торонто	23.00
Василенко Ростислав, Оттава	23.00
Сосновська Оксана, Торонто	23.00
Іщенко Микола, Садбuri (у пам'ять Павліни Янні-Мухи)	20.00
Кисіль Юрій, Гакстон	16.00
Стрижовець Сергій, Missicara	16.00
Козак Михайло, Бурлінгтон	16.00
Заболотний Микола, Оттава	15.00
Манастирський Іван, Торонто	15.00
Гошуляк Мирон, Калгарі	13.00
Жураківський Василь, Ст. Кетрінс	13.00
Наклович Богдан, Меккелляр	13.00
Соловей Олекса, Дандес	13.00
Ткач Іван, Гамільтон	13.00
Нацюк Софія, Кіченер	13.00
Гамула Петро, Missicara	10.00
Базюк Володимир, Едмонтон	8.00
Сотник Микола, Торонто	8.00
прот. Легенюк Федір, Скарборо	6.00
Данилюк І., Торонто	6.00
Кобець Катерина, Вотерфорд	3.00
Марич Володимир, Едмонтон	3.00
США:	
Халява Іван, Леонард	\$75.00
Гаєвська Олександра, Елмгурст	30.00

Антипів Ніна, Парма Гайтс

(у пам'ять чоловіка Павла)	25.00
Лубська-Хімчак Ольга, Глестонбури	25.00
Стан В., Джемайка Плейн	25.00
Белендюк Михайло, Ворм Мінерал Спрінгс	20.00
Маленко Т., Напа	20.00
Боженко Святослав, Сан Франціско, Каліфорнія	15.00
Кобаса Олександер, Вільямстон	15.00
Орел Тарас, Норд Берген	15.00
Юрченко Валентина, Йонкерс	15.00
Білонок Віра, Трой	10.00
Каранович Дарія, Ірвінгтон	10.00
Кліш Віра, Філадельфія	10.00
Красовський Микола, Маямі Біч	10.00
Риба Н., Сираюз	10.00
Александер Борис, Монтерей	5.00
Дзюбинський Ернест, Голівуд	5.00
Питляр З., Маямі Біч	5.00
Кайко Марія, Дедгам	5.00
Сеник-Коваль Н., Вайтінг	5.00
Шупер Марія, Форт Лавдердейл	5.00
Щербак Микола, Сарасота	5.00
Шийка Василь, Клівленд	5.00
Бонард Олександер, Кловіс	5.00
Прокурія Г., Норд Арлінгтон	5.00

Австралія:

Вишневий Григорій, Снашайн	\$55.00
Ураленко А., Бокс Гілл	50.00
Онішко Анатолій, Балгана	23.00
Комар Олекса, Аделаїда	20.00
Ткач Олександра, Донкастер	6.00

ПЕРЕДПЛАТИЛИ ЖУРНАЛ В УКРАЇНУ

АБО ПРИЄДНАЛИ

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:

Ада Горгота, Торонто	4
Іван Халява, Леонард, Міч	3

Всім жертводавцям
висловлюємо нашу щиру й велику подяку.
Бажаємо всім щастя, здоров'я і доброго настрою
в Новому Році!

Редакція і Адміністрація